

APOSTOLUL

— REVISTĂ DIDACTICĂ ȘI LITERARĂ —

Inscr. Trib. Neamț Nr. 10.272 | 1938. Cenzurat.

C U S R I N S U C :

1. Examenele de limba română **Prof. Victor Țăranu**
2. Monografia bisericii Sf. Gheorghe **Preot D. Săvestu**
3. Severitate și disciplină **Inv. Eufrosina Manoliu**
4. Individual și social . . . **Inv. Costică Popa**
5. Programa analitică a Grădinilor
de copii . . . **Inv. Eug. Țăranu**
6. Apele minerale dela Piatra-N. **Prof. Victor Andrei** 35
7. Școala Nr. 2 băieți din „ . . . **Const. Turcu** 40
8. Romantismul . . . **Anghel Constantin, cl. VII.**
9. Rugăciuni de seară . . . **George Moroșanu**
10. In preajma Sf. Invieri . . **Inv. Mihai Avadanei**
11. Patriarhul . . . **V. Ț.**
12. D. Hogeia . . . **C. T.**
13. O scrisoare și un apel . . . **Prof. D. Focșa**
14. Cronici . . . **V. Ț.**

Administrația: Revizoratul Școlar Neamț.

7-6-20
19-583
**BIBLIOTECA
DOCUMENTARA
ORAȘUL PIATRA NEAMȚ**

Au mai achitat abonamentul pe 1938 :

(Urmare)

Circ. Dochia : Maria Andronic, Nat. Gospodaru, Laurențiu Popa, Mihai Andreescu, Gh. Adăscăliței, Gh. Mareș, Nec. Moga, C. Nicolau, V. Timică, N. Vartolaș, Gh. Dorofte, Gh. Lungu, Maria Mihallescu, D-tru Borș, Ana Vlascic. Vasile Vasiliu, Const. Tica, Andronic Rea-Silvia.

Circ. Galu : Pavel Pristavu, Ana Manoliu, V. Achiri-loaiei, I. Ursu, C. Vasiliu, I. Ciucan, Filoftela Balan, Virginia Focșa, Nec. Anțulesel, Eugen Grințescu, Ioan Verman, Ștefan Ciudin, Ioan Cristall, Grigore Maria.

Circ. Hangu : Grigore Grigorescu, Pr. M. Coroamă, Aurel Grigorescu, Balașa Galinescu, Gh. Gheorghiu, V. Berbece, C. Balan, V. Mustea, V. Afloarei, Laurențiu Popescu, Alex. Iliescu, Cost. Popa, Ion Avasilloaiei, Gh. Trifan, V. Mitru, C. Podoleanu, C. Reslescu, G. Baltă, G. Gheorghies, Gh. Revent, I. Tomescu, Maria Crepfel, Virginia Galinescu, Maria Veronim, Petru Drăgușanu, Emil Lăcătușu. Petru Nistor, Iorgu Apopel, Gr. Sereda.

Circ. Păstrăveni : Gh. Săvinescu, V. Precupanu, Mih. Brașovanu, Octav Turcu, Victor Manolescu, Sim. Gârbuleț, Const. Leonte. Const. Vasiliu, Nec. Dascalu, D-tru Amariei, D-tru Dominte, I. Rățol, Florea Munteanu, Gh. Băhneanu, Ioan Gherasim, Adrian Hizan, Maria Brașoveanu, Gh. Oancea.

Circ. Petricani : Gh. Revaru, N. Moroșanu, V. Gavrilescu, V. Cruceanu, Pr. Nechita Fulorea, I. Irimia, Gh. Boancă, Maria Culbaru, V. Resmiriță, Maria Danielescu, Victor Săndulescu, Petre Gavriliu, Const. Dima, Th. Bârlădeanu, Paul Stolan, Cristina Teodorescu, Nec. Andone, V-le Mâță, Maria Soutaru, Const. Elisel, D-tru Tataru, Const. Resmiriță, Ioan Culbaru, D-tru Vuzea.

Circ. Podoleni : Emanoil Albu, Ana Pușchin, Maria Moceanu, Nat. Condurache. Ion Pârlea, Mera Cleopatra, Gh. Grădinaru, I. Munteanu, G. Iamandi, D. Dumitriu, Gh. Toma, Gh. Oroapă, Gr. Merticar, Alex. Escu, Gh. Capșa, Lucreția Vremir, Gh. Munteanu, Gh. Iorga, Octav Popescu, N. Toma, Gh. Șerban, Ioan Donisă, Maria Teodorescu, Const. Gherghel, Pr. Șt. Romanescu, Ortansa Vremir, Alex. Trifan.

(Va urma).

Patriarhul Miran Cristea
(1868-1939)

Examenele de limba română

O problemă care trebuie gândită serios este aceea a examenelor de limba română.

Nu vom ignora valoarea altor obiecte cerute la diferite examene: de capacitate, bacalaureat, definitivat, gradul II etc., etc.; dar, întrucât la toate examenele se impune cu necesitate obiectul limbii române, este dela sine înțeles că se cuvine să dăm toată atenția acestor imperioase cerințe și îndatoriri, de care țin seama: ministerul organizator sau școala, comisiunea examinatoare și candidații.

Ne vom ocupa, așadar, de pregătirea, prezentarea, ținerea și valoarea unui examen de limba română.

Pregătirea examenului. a) În școală. Școala, în primul rând, împlinește marele rol de pregătire a elevului pentru viață. Concepută după un principiu sau altul, pedagogic-individualist, ori pedagogic-colectivist (social), școala urmează să corespundă vremii și să fie mereu actuală. Până acum, pregătirea pentru viață rezulta din dobândirea cunoștințelor dela obiectele de studiu luate aparte și din îndrumările ce se dădeau eventual.

Cât timp au existat numai câteva școli secundare, normale ori profesionale, unde se prezentau mulți candidați și se putea face o selecție bună la intrarea lor în școală, însăși această selecționare era o cheazășle.

Acolo, unde la o școlărimă bine recrutată mai corespundea și un corp profesoral de înaltă cultură și de adâncă înțelepciune, rezultatele au fost fericite.

Disciplina riguroasă fără cârtire, impusă de regulamente și consimțită unanim în școală, se unea cu sârguința elevilor valoroși și cu pasiunea profesională a dascălilor.

Abaterile erau excepții de care — oricine a trecut prin școli — își amintește doar cu umor, fiindcă unele scăderi sau abateri n'au împlicat nici silința la învățătură, nici o aleasă pregătire, datorită și unei școlărimi, dar și unei profesoriimi pilduitoare.

Legiulrea actuală, deși nu a deslegat definitiv problema școlară la noi, a stabilit însă un principiu de viitor: școale atâtea câte sunt necesare; școale corespunzătoare; școale de pregătire pentru o vleață de muncă și cinste. Nedeslușite și vicloase au mai rămas surogatele de școale particulare, despre care ne vom ocupa cu alt prilej. Cu excepția dar, a unor apucături „politice”, care mai dănuiesc încă, din școala nouă *nu vor rezulta* elemente, ci *se vor forma* caractere și valori gata să poată armoniza cunoștințele desprinse din obiectele de studii sau din unitățile de vleață și să poată pune neîntârziat și în aplicare cunoștințele dobândite.

Prin urmare: armonizare și învățăminte, deci corelație și aplicare la vleață. Aceste postulate formează învățământul nou supranumit și formativ-organicișt.

Școlarul nu va mai memora în școală o tablă de materii, nu se va informa numai din obligație; școlarul va fi format și se va forma adevărat cetățean cu rost și cu rol în societate, dar pentru societate; cu folos și cu necesitate pentru stat, dar totdeauna subordonat statului.

Toate materiile de învățământ își au menirea lor în acest scop, dar cu deosebire limba română; după cum toți dascălii sunt în același timp slujitorii credincioși ai comunității de muncă școlară.

Limba română este limba maternă și, prin urmare, obiectul cel mai scump pentru noi. Invățarea limbii române se face numai prin vie și corectă exprimare, prin scris, prin lectură; la toate se adaugă punctualitatea.

Din aceste puncte de vedere, profesorul trebuie să fie un model.

Exprimarea corectă izvorăște din sinceritatea dascălului și din pasiunea lui profesională; scrierea aleasă, din noblețea sufletului său; lectura cu dicțiune, din exercițiul serios; fără să mai adăugăm înclinațiile firești și însușirile dobândite.

Elevului îi place să-și aleagă pe dascăl drept model de vleață.

Odată precizate aceste condițiuni de ținută, pregătirea școlarului la limba română este ușoară și plăcută. Numai în școlarele unde s'a activat în această măsură, succesul a fost asigurat, ducând la mulțumirea profesorilor și la satisfacția ori folosul absolvenților.

b) În afară de școală. Dar o întrebare se poate naște pentru acela care n'au avut parte de un studiu sistematizat și com-

plet la obiectul limbii române. Cum se va putea câștiga timpul pierdut și cum se vor putea dobândi cunoștințele impuse de examenele necesare ?

Căci, dacă în trecutul apropiat candidații slabi foloseau valoarea electorală a lor sau a protectorilor lor, astăzi acest privilegiu nenorocit a fost retras. Candidații de toate categoriile, la diferitele examene, vor trebui să se îngrijească de pregătirea lor serioasă, fie că se găsesc, ori nu, pe băncile școlii.

La orice examen mai serios de limba română, candidații urmează să cunoască: *istoria limbii române, istoria literaturii române, estetica literară și genurile; gramatica limbii române.*

Dar domeniul acestor studii este atât de vast, încât nu e posibil să fie străbătut cu mintea, fără anumite precizări de programă.

La unele examene, de pildă la bacalaureat, se fixează cel puțin lista autorilor; la examenele de capacitate ale normaliştilor se precizează, mai din timp, subiectul colocviului dar și aceste indicații sunt vagi, iar la alte examene nu se lămurește materia de studiat decât în linii generale: toată literatura, toată istoria limbii, toată gramatica, însăși numai bine ca să nu se poată și nimic; căci *toate acestea*, cum se pot pregăti pentru a fi măcar sumar asimilate ?

Oricum, însă, candidatul trebuie să cunoască chela de învățatură și de sistematizare a cunoștințelor.

Candidații. Pentru orientarea acelor care se informează din îndrumările noastre, vom înregistra într'o anumită ordine categoriile de candidații, ca să putem arăta pentru fiecare lectură necesară; grupa următoare trebuind să aibă asimilată lectura celei precedente.

Astfel avem candidații grupați în următoarea ordine :

1.	Elevi de școală	prescurtat	E (E).
2.	Candidați la bacalaureat,	"	B (B).
3.	" " capacitate (normaliști)	"	C (C).
4.	" " definitivat	"	D (D).
5.	" " gradul II	"	G (G).
6.	" " licență (studenți)	"	S (S).
7.	" " capacitate (profesori) (normala superioară)	"	P (P)

Ordinea aceasta stabilește și pretenția examenelor, care nu trebuie să surprindă, mai cu seamă pe normaliști, deoarece normalistul este obligat să depășească pe elevul de liceu la

limba română, întrucât învățătorul devine factorul principal de cultivare a limbii materne în vleața satelor și a orașelor.

În dreptul fiecărei lecturi ce se recomandă unei grupe de candidați, vom arăta, așadar, inițiala categoriei. Bine înțeles că lectura recomandată de noi va fi îmbogățită după stăruința fiecăruia și cu alte cărți, după libera alegere, fără ignorarea însă a lecturii pe care o indicăm aici. *O grupă nu se poate dispensa de materia categoriei precedente*, căci altfel învățătura devine superficială, ori râvna de studiu poate fi îngreuiată de un material prea pretențios.

Istoria limbii române. Pentru istoria limbii române se vor citi următoarele cărți și studii :

1. Manualul de limba română, cl. VIII, ed. III, p. I-145 de G. Nedloglu . . . . . (E).
2. Aromânii de An. Hâclu, Focșani, 1936 . . . . . (B).
3. Graul și folklorul Maramureșului, de T. Papahagi (C).
4. Graul nostru, 2 vol, 1906—1908, de I. Candrea, O. Densușianu . . . . . (D).
5. Istoria limbii române, 2 vol. de Rosetti . . . . . (G).
6. Histoire de la langue roumaine, de O. Densușianu (S).
7. Origini, 2 vol. de Al. Philippide . . . . . (P).

Lectura după aceste studii va stabili în linii generale și chestiunile fundamentale pentru lucrările scrise, ori chestionarul pentru examinarea orală, așa după cum vom arăta mai departe.

Istoria literaturii române. Pentru istoria literaturii române se vor citi de fiecare categorie, în mod succesiv și cu necesitatea celor precedente, următoarele cărți și studii :

1. Manualele de l. română p. cl. VI, VII și VIII de Nedloglu (E).
2. Literatura română modernă, 3 vol. de O. Densușianu (B).
3. Istoria lit. române (Epoca veche) de Sextil Pușcariu (C).
4. Cărțile populare în lit. românească, de N. Cartoian (D).
5. Introducere în lit. română, de Al. Procopovici și Istoria literaturii române contemporane, de E. Lovinescu (G).
6. Istoria literaturii române, 3 vol. de Giorge Pascu (S).
7. Istoria literaturii românești, de N. Iorga . . . . . (P).

Estetica literară și genuri literare. În ordine, următoarele cărți :

1. Manualele de l. română cl. IV și V, de Nedloglu (E).
2. Critice, 3 volume, de T. Maiorescu . . . . . (B).
3. Studii literare, de G. Ibrălleanu . . . . . (C).
4. Critice, (nouă volume), de E. Lovinescu . . . . . (D).

5. Teoria poeziei, de M. Dragomirescu . . . . . (G).
  6. Știința literaturii. Critică, de M. Dragomirescu. . . . . (S).
  7. Vinea estetică, de Radu I. Paul . . . . . (P).
- Gramatica limbii române.**

1. Manualul de l. română cl. III. ed. VII (gramatică) de Nedloglu. Semne de punctuație și ortografie, de G. I. Chelaru . . . . . (E).
2. Gramatica limbii române, de I. Iordan . . . . . (B).
3. Indreptar ortografic, de S. Pușcariu . . . . . (C.D.).
4. Gramatica l. române, de H. Tiktin . . . . . (G.S.P.).

Cărțile și studiile arătate până acuma nu exclud însă și alte lucrări corespunzătoare — mai vechi sau în curs de apariție — care pot fi citite cu real folos, dar numai după ce mai întâi candidații vor fi consultați cu stăruință studiile ce le-am fixat mai sus.

Toate aceste studii sunt însă numai mijloace de lămurire și sistematizare, iar nicidecum scrieri de memorizare mecanică.

Dar, pentru ca lămurirea și sistematizarea să fie posibile, orice candidat la examene trebuie să trăiască mai întâi vinea sufletească a scrierilor, adică să le fi citit. Însă, cum avem o bogată literatură, care n'ar putea fi cunoscută în întregime de către toate categoriile de candidați, se impune o precizare și o selectare a operelor necesare fiecărei grupe, în aceeași ordine și succesiune cu care ne-am obișnuit.

Dăm în rândurile următoare scrierile ce urmează să fie cunoscute istoric-literar și estetic-literar, înainte de a fi citite studiile literare ori critice.

Epoca veche până la Școala Ardeleană. a). Literatura religioasă.

1. *Coresi*; Epilogul Tetraevanghelului dela 1561 (E); Epilogul Psaltirii slavo-române dela 1577 (B). Epilogul Psaltirii rumânești, dela 1570 (C), toate aflate în manualele de școală de G. Nedloglu, cl. VI; sau ilustrat redată cu informații în Bibliografia Română de I. Blănu și N. Hodoș (D. G.); ori după originalele aflate în Biblioteca Academiei Române (S. P.).

2. *Palia dela Orăștie*; Prologul, fragment în manual cl. VI. (E. B. C.); în Bibliografia Blănu-Hodoș, (D. G.); sau în original Bibl. Ac. R. (S. P.).

3. *Pravila dela Govora*: coperta (E); stihurile lui Udriște Năsturel (B. C.), prefața (D. G.), originalul în Bibl. A. R. (S. P.), reproducere în Bibl. Blănu-Hodoș.

4. *Evangelul a învățătoare*, Govora 1642. Predoslovie, în Bibl. Blănu-Hodoș (S. P.).

5. *Mitropolitul Varlaam* : Prefața Cazaniei dela 1643 și o tălmăcire, fragment în manual VI (E. B.); două tălmăcirii din „Cazanii” — extrase, ediția școlară, 1894 (C). Trei tălmăcirii și prefața întreagă după Bibliografia Blanu-Hodoș (G). Cazanii în întregime ; Carte Românească de învățatură . . . , 1643 (S); Răspunsuri la Catehismul calvinesc, Suceava, 1645 (P).

6. *Mitropolitul Simeon Ștefan* : Predoslovla dela Noul Testament (1648) — fragment în manual VI (E). Predoslovla pe larg în Bibliografia-Blanu (B. C. D) ; text după Bibl.-Blanu (G). Noul Testament, Bălgrad, 1648 — în întregime (S. P.).

7. *Mitropolitul Ghenadie al Ardealului* : Evanghelia cu învățatură, Bibl.-Blanu (S) și în întregime textul din 1641. Sibiu. Bibl. arhiepiscopală (P).

8. *Mitropolitul Dosoftei* : Psalmi versificați din manual VI (E). Vieța unui sfânt din „Vieța și petrecerea sfinților”, ediție școlară — extrase — București, 1895 (B). Vieța a doi sfinți și un psalm (C). Viețile Sfinților din ediția școlară (D). Cinci psalmi (G.¹). Psaltire în versuri, publicată de pe manuscriptul original, de I. Blanu, Buc. 1887 (S). Parlmțiile preste an. Iași, 1683 (P).

9. *Biblia dela 1688* : Predoslovla, fragment în manual VI (E). Predoslovla mai pe larg din Bibl.-Blanu (B). Un text din Biblie, în Bibl.-Blanu (C); două texte din Biblie, în Bibl.-Blanu (D); trei texte (G); și Biblia în întregime (S. P.).

10. *Evanghelia învățătoare*, 1644—Bibl. Blanu-Hodoș (S. P.).

11. *Șapte taine*, Iași, 1645 — Bibl. Blanu-Hodoș (S.P.).

12. *Pravilele împărătești*, Iași, 1646 — Blanu-Hodoș (S.P.).

13. *Indreptarea legii*, Târgoviște, 1652—Bibl. Blanu-Hodoș (S. P.).

14. *Antim Ivireanu* : O predică din „Didahii”, în manual VI, (E); Din „Floarea Darurilor”, Buc. 1864, două capitole (virtute și vițlu) (B); două predici din „Predice”, ediție școlară — extrase — editura Minerva, 1908 (C); trei predici (D); patru predici (G). Dumnezeuștile și sfintele liturghii, Târgoviște, 1713 (S.P.).

b) Literatura istorică.

1. *Grigore Ureche* : Predoslovla întreagă a cronicel și portretul lui Ștefan Vodă, din manual VI, (E). Domnia lui Ștefan Vodă, în ediția C.C. Giurescu, Craiova (B). Domnia lui Alexandru cel Bun (C); Domnia lui Petru Rareș (D). Inceputul domniilor

1) Se va confrunta. pentru comparație, cu *Psaltirea în versuri* de Vasile Militaru.

până la Alexandru cel Bun (G). Cronica întreagă, ediția Kogălniceanu și C. C. Glurescu; Gr. Ureche și Simion Dascalul, Le-toplșeșul Țării Moldovei, Craiova. (S. P.)

2. *Miron Costin*: Predoslovla din „De neamul Moldovenilor”, după manual VI, (E). Fragment din „Vieța lumii”, în manual VI, sau în V. A. Urechă, opere complete ale lui M. Costin, Buc. 1866, vol. II, p. 499 (B). Domnia lui Vasile Lupu din cronica, ediția V. A. Urechă. (C). Domnia lui Gheorghe Ștefan (D). De neamul Moldovenilor, ediție critică de C. Glurescu, București, 1914 (G). Vieța lumii în întregime (S). Cronica în întregime; ed. Kogălniceanu (P).

3. *Neculai Costin*: Leatoplșeșul Țării Moldovei, ediția Kogălniceanu (S. P.).

4. *Ion Neculce*: Precuvântarea cronicel și o tradiție din „O seamă de cuvinte”, după manual VI (E); zece tradiții din „O seamă de cuvinte”, ed. „Pagini alese”, (B). Domnia lui Dumitrașcu Cantemir Vodă, din Cronica, ediția Al. Procopovici, Craiova, (C). O seamă de cuvinte, în întregime, ediția din 1909. (D). Domnia primilor Fanarioți (G). Cronica întreagă, ed. Kogălniceanu (S. P.).

5. *Dimitrie Cantemir*: Năravurile Moldovenilor din „Descrierea Moldovei”, (E). Descrierea Moldovei (B). Fragment din „Istoria teroglică”, ed. Tocilescu, Buc. 1883¹⁾ (C). Fragment din Hronicul vechimii Romano-Moldo-Vlahilor, în manual VI, sau în ediția Tocilescu, Buc. 1901 (D). Istoria teroglică sau *Lupta între inorog și corb*. (G). Hronicul vechimii Romano-Moldo-Vlahilor (S). Divanul sau gâlceava înțeleptului cu lumea . . . . lași, 1698, ... (P²⁾).

6. *Stolnicul Constantin Cantacuzino*: Fragment din cronica sa, în manual VI, (E). Două fragmente luate din „Operele lui Const. Cantacuzino Stolnicul”, ediția N. Iorga, Buc. 1901 (B). Trei fragmente (C). Patru fragmente (D). Cinci fragmente (G). Cronica întreagă: Istoria Țării Rumânești (S. P.).

7. *Radu Popescu*: Fragment din cronica sa, în manual VI (E. B. C.). Două fragmente, în manuale VI (D. G.) Cronica întreagă; Cronica Țării Rumânești, de chir Rafail Monahul . . . în „Magazin Istoric”, Buc. IV; cf. Iorga; Studii și Documente, Buc. 1901. . . . . (S.P.).

8. *Vieța Spatarului Milescu*, de Radu Boureanu (E.B.C.D.). *Neculai Milescu Spatarul*, de Tib. Moșoiu (G. S. P.).

1) Cf. *Lupta între inorog și corb*, ed. Grigoraș.

2) Cf. Bibl. Bianu-Hodoș, L

9. *Bucvar*, Iași, 1755 — Bibl. Blanu-Hodoș, II (G. S. P.).

10. *Bucvar*, Viena, 1771 — " " " II (S. P.).

11. *Mineul pe Martie*, tradus de Episcopul Chesarie de Râmnic, 1779; Bibl. Blanu-Hodoș, II (S. P.).

12. *Abecedar*, Blaj 1783 — Bibl. Blanu-Hodoș [G. S. P.].

c) **Literatura populară. Orală.** 1. Versuri: Câte două bucăți din fiecare specie după genuri, din Alecsandri, colecția: *Poeziile populare ale Românilor* și din Anton Pann: *Proverbur*; (E); câte 3 bucăți de fiecare specie și gen, după colecțiile A. Pann, V. Alecsandri și Elena Sevastos: *Cântece Moldovenești*. (B); Câte 4 bucăți din fiecare specie, după colecțiile A. Pann, V. Alecsandri, El. Sevastos și I. Buzdugan: *Cântece din Basarabia*. (C); câte 5 bucăți după colecțiile de mai sus și G. Dem. Teodorescu: *Poezii populare*, 1885. (D.). Câte 6 bucăți după colecțiile amintite și din Gr. Tocilescu: *Materialuri folkloristice*, 1900. (G). Se adaugă colecția Bârlea: *Balade, Colinde din Maramureși* (S); Apoi T. Burada: *O călătorie în Dobrogea* și I. E. Hodoș: *Poezii populare din Banat*. (P.).

2. **Proză.** 2 legende, două basme, 8 proverbe și 5 ghicitorii din Tudor Pamfile: *Mitologie românească*; Ispirescu: *Basmele Românilor*; A. Pann: *Proverbur*. T. Pamfile: *Cimiliturile românești*, (E). Câte o producțiune în plus și două snoave (din A. Pann: *Povestea vorbii*) (B); câte o producțiune în plus și din I. Creangă: *Harap Alb* (pentru comparație) (C). La categoriile următoare se mai adaugă câte o legendă, un basm, două proverbe, două ghicitorii și o snoavă din Tudor Pamfile: *Comorile*. S. Fl. Marlan: *Păsările noastre și legendele lor*; C. Fundescu: *Basme*; Iuliu Zanne: *Culegeri de proverbe și ghicitori* (D); apoi câte o specie în plus din S. Fl. Marlan: *Inmormântarea la Români*; P. Ispirescu: *Basmele Românilor*; C. Negruzzi: *Păcală și Tândală* din *Scrisori* . . . . . și A. Pann: *Povestea vorbii* (G); câte o specie în plus din T. Pamfile: *Comorile*; Fundescu: *Basme*; I. Zanne: *Proverbe și ghicitori* (S). Câte o altă specie în plus din T. Pamfile: *Pământul, după credințele poporului*. P. Ispirescu, I. Zanne, A. Gorovei și revista „Șezătoarea” (P).

Scrisă. Cărți poporane: Câte un text apocaliptic, haglografic, astrologic, etic și estetic din fragmentele redată în manual cl. a VI-a (E). Câte un text din aceleași cărți, redată mai pe larg de N. Cartoian în „Cărți pop. în lit. română” I. (B. C.); câte două texte din fiecare carte poporană și Alexandria în întregime (D). Câte 3 texte și Varlaam și Ioasaf în întregime

(G.). Câte 4 texte și Halima în întregime (S.). Codex Sturdzanus și Cuvente den Betranl I, de Hașdeu (P.).

Epoca modernă (Dela Școala Ardeleană până la O. Goga).

Gh. Șincai: Hronicul Românilor și al mai multor neamuri, 5 ani (E).

Petru Maior: Dialog pentru începutul limbii române (E);

Gh. Șincai: Hronicul Românilor, 10 ani (B); 15 ani (C); 20 ani (D). *Petru Maior*: Didahli, adică învățătură pentru creșterea fiilor, Buda, 1809 (G). *Samuil Micu*: Carte de rogațiuni; *Gh. Șincai*: Cronica Românilor și altor neamuri, ed. II, Buc. 1886, vol. I; *Petru Maior*: Istoria pentru începutul Românilor în Dachla, Buda, 1812 (S). *Sam. Micu*: Elementa linguae daco-romanae sive valachicae, Vindobonae, 1780; *Gh. Șincai*: Cronica Românilor, ed. II, 3 vol.; *P. Maior*: Propovedanli la îngropăciunea oamenilor morți, Buda 1809 (P.).

Gh. Lazăr: Cuvânt la înscăunarea lui Dionisie, 1819 (E). Cuvânt la sulrea pe tron a lui Grigore Ghica (B). Povățuitorul tinerimii către adevărata și dreapta cetire (C). Apel către publicul românesc pentru publicarea de cărți românești (D). Manifestul lui Lazăr, în Convorbiri Literare, XXX (G.). Versuri de laudă, Viena, 1808 (S. P.).

T. Cipariu: Discurs asupra istoriei limbii române (E. B. C.). Discurs ținut la Adunarea generală a Asociației române transilvane, Brașov, 1862 (D. G.). Principia de limba și scriptură, Blaj, 1866 (S. P.).

A. T. Laurian: Prefața dicționarului etimologic (E. B. C.). Manual de învățătură pentru cl. III-a primară (D.). Calendar și lunar dela 2300 a. H. până la 3172 d. (H. G.). Timișlana (S. P.).

S. Barnușiu: Discursul dela Blaj (E. B.). Psihologia empirică, 1871 (C. D.). Pedagogia, 1870 (G.). Dreptul public al Românilor, 1867, (S). Dreptul naturale privat și public (P.).

Dim. Țichindeal: Adunare de lucruri moralești, Buda, 1808 (S. P.).

Aron Pumnul: Lepturariu (S. P.).

Ioan Molnar: Economia stupilor, Viena 1785, Bibl. Blanu-Hodos, II (G. S. P.)

Calendar, Sibiu, 1794 — Bibl. Blanu (G. S. P.)

Calendar, Viena, 1794 " " (S. P.)

Const. Ucuta: Noua Pedagogie, Viena 1797, (aromânește) Bibl.-Blanu II, (G. S. P.).

I. Barac: Arghir și Elena (E. B. C. D. G. S. P.)

I. Budai-Deleanu: Țigănlada (E. B. C.). Trei Viteji (D. G.).

Temelurile gramaticel românești, manuscris, Academia Română [S. P.].

Andrei Mureșanu: Răsunetul [E.]; alte două poezii din volum, ed. Sămănătorul, Nr. 51-52, Arad [B. C.] Idem 4 poezii [D. G.]. Poezii [S. P.].

Anton Pann: Nastratin Hogea [E. B.] O șezătoare la țară [C. D. G.]; opere complete [S. P.].

Costache Stamate: Povestea povestelor [G.] O biserică pustie [S. P.].

Iancu Văcărescu: La stema țării [E.].

Ienăchiță Văcărescu: Testamentul literar [E.]. Amărită turturea [B. C. D. G.]. Gramatica rumânească, Râmnic, 1787 Bibl. Blanu II, [S. P.].

Iancu Văcărescu: Primăvara amorului [B.]. Marșul oștilor române [D.]. La Milcov [G.]. Poeziile Văcăreștilor [S. P.].

Niculae Văcărescu: Cântec [E. B. C. D. G.] Poeziile [S. P.].

Costache Conachi: Jaloba mea [E.]. altă poezie [B.]. două poezii [C.]. Scrisoare către Mitropolitul Veniamin [D.]. Scrisoare către Ioan Sandu Sturdza [G.]. Poeziile [S.]. Matilda roman [P.].

Vasile Cârlova: Ruinurile Târgoviștei [E.]. Marșul [B.]. Rugăciune [C.]. Inserare [D.]. Păstorul întristat [G.]. Zaïra [S. P.].

Gh. Asachi: Bogdan Volevod [E.]. Fabule [B.]. O poezie [C.]. Țigani, idilă [D.]. Expoziția stării învățăturilor publice în Moldova dela 1828 până la 1845, Iași, 1845 [G.]. Mirtii și Hloe, Iași, 1850 [S.]. Petru Rareș, dramă [P.].

Eliade Rădulescu: Prefața gramaticel dela 1828. Sburătorul. Măceșul și florile [E.]. O noapte pe ruinele Târgoviștei [B.]. Rugăciunea dimineții [C.]. Scrisori din exil [D.]. Mihalada, ed. III, 1909 [G.]. Culegeri de scrieri, 1836, și Scrieri alese, 1909 [S.]. Echilibru între antitezi [P.].

Al. Sihleanu: Armonii intime [S. P.].

Al. Donici: Din „Fabule” [E. B. C. D.]. Fabule [G. S. P.].

George Sion: „Mult e dulce și frumoasă”. [E. B. C. D. G.]. Poezii [S. P.].

Cezar Boliac: Poezii [S. P.].

N. Filimon: Clocot vechi și noi [B. C. D. G.]. Nenorocirile unui slujnicar [S. P.].

Grigore Alexandrescu: O fabulă, o satiră, o epistolă [E.]. 2 fabule, 2 satire, 2 epistole și Memorial de călătorie [B.]. Câinele Soldatului. Anul 1840 [C.]. 5 fabule [D.]. Fabulele lui Gr. Alexandrescu [G.]. Poeziile lui Gr. Al. [S.]. Proza [P.].

N. Bălcescu: Istoria Românilor sub Mihai (Călugărenii) (E). Idem [Libertatea națională] (B). Idem (Robirea țaranului) (C). Starea socială a muncitorilor plugari (D.). Puterea armată și arta militară (G). Mișcarea Românilor din Ardeal, la 1848 (S). Biografii istorice (P.).

M. Kogălniceanu: Prefața „Daciei Literare”. Alegerea lui Cuza (E). Cuvânt introductiv la deschiderea cursului de istorie națională (B). Îmbunătățirea soartei țăranilor (C). Dorințele partidelor naționale din Moldova, la 1848 (D). Proiect de constituție, 1861 (G). Album istoric și literar, Iași, 1854 (S. P.)

C. Negruzzi: Alexandru Lăpușeanu; o scrisoare din „Negru pe alb” (E). Din scrisori: 3 (B). Sobleschi și Români, 4 scrisori (C). Scrisorile (D). Aprodul Purice (G). Muza dela Burdujeni (S). Cărlanii (P.).

Al. Russo: Cântarea României (E). Din „Cugetări și amintiri” (B). Cugetări și amintiri (C. D. G.). Piatra Teiului (S). Piatra Corbului (P.).

Dim. Bolintineanu: Legende în versuri, 1858 (E). Manoil, roman (B). Elena, roman (C). Poezii, Buc. 1905 (D). Traianida (G.). Călătorii (S). Macedonele (P.).

Vasile Alecsandri: Ostașii noștri. Dan căpitan de plai, Despot Vodă, Boleri și ciocol, Barbu Lăutarul (E). Mărgăritărele, Pasteluri, Coana Chirița (B). Cetatea Neamțului, Cine-Cinel (C). Lăcrămioare, Dumbrava Roșie, Legende (D). Iorgu dela Sadagura, Păcală și Tândală, Înștră-te Mărgărite, Marloara Florioara, o preumblare prin munți (G). Lăptorile satelor, Poeziile (S). Teatru, Proza (P.).

Ioan Ghica: Cluma lui Caragea, Tunsu, Jianu (E). Pământul și Omul (B). Școala acum 50 de ani (C). Dascăli greci și dascăli români (D). Scrisorile (G). Convorbiri economice (S). Omul fizic și intelectual (P.).

Al. Odobescu: Mîhnea-cel-Rău, Pseudokneghetikos (E). Doamna Chlajna, Cîteva ore la Snagov (B). Basme (C). Moșii și Curcanii (D). Literatură și arheologie (G). Petrache Poenaru, Dare de seamă despre Trésor de Petrossa (S.). Opere complete, Minerva, 3 vol. (P.).

Bogdan P. Hasdeu: Răsvan și Vidra, Circulația cuvintelor (E). Ioan Vodă-cel-Cumplit (B). Sic Cogito (C). Industria națională (D). Istoria critică a Românilor (G.). Cuvinte din bătrâni (S.). Strat și substrat, Trei crai (P.).

T. Maiorescu: Beșta de cuvinte, Eminescu (E). din „Critici” 2 bucăți (B). 3 bucăți (C). Critice vol I (D). Critice vol. II—III

(G). Istoria Contemporană a României (S.). Discursuri parlamentare (P.).

Iacob Negruzzi: Un drum la Cahul (E). O nuvelă din „Copiii după natură” (B). Din „Amintiri dela Junimea (C.). Amintiri dela Junimea (D. G.). Plimbări prin munți (S). Mihai Vereanu (P)-

N. Gane: Stejarul din Borzești, Aluță (E). Domnița Ruxanda (B). Comoara de pe Rarău, Petru Rareș (C) Petrea Dascălul (D). Platra lui Osman, În vacanță (G). Nuvelele (S. P).

Traian Demetrescu: Din „Aquarele” (E. B. C. D.) din „Sensitive” (D. G.). Poeziile (S). Proza (P.).

Mihai Eminescu: Câte o poezie din fiecare specie literară (E). Câte două poezii din fiecare specie literară. Sărmanul Dionis (B). Câte trei poezii din fiecare specie literară. Cezara (C.). Grupa odelor și contemplațiilor. Un articol politic (D). Grupa scrierilor (satirelor) și două articole politice (G). Poeziile în întregime. Bogdan Dragoș (S.). Scrierile politice (P.).

Bumbac V.: Poezii (S. P.).

Veronica Micle: Poezii (S. P.).

I. Creangă: Amintiri din copilărie. Capra cu trei iezi (E). Harap Alb (B). Punguța cu doi bani, Dănilă Prepeleac, Moș Ion Roată (C). Poveștile lui Creangă (D. G.). Opere complete (S. P.).

I. L. Caragiale: O făclie de Paști, O scrisoare pierdută (E). Năpasta, Conul Leonida (B). Domnul Goe, Vizită (C.). Un pedagog de școală nouă, Schițe ușoare (D.). Momente și schițe (G.). Teatru complet (S.). Nuvelele și „Câteva păreri” (P.).

Al. Vlahuță: Unde ne sunt visătorii? România Pitorească (E.). Din prag, Dormi iubito, Lui Eminescu (B.). Din trecutul nostru (C.). Din durerile lumii, Dan (D.). Poeziile (G.). Proza (S.). Pictorul N. Grigorescu (P.).

Duiliu Zamfirescu: Viața la țară, pasteluri, Frica (E.). Tănase Scatiu, Palinodie (poezie) (B.). În război; Din Poezii: elegii patriotice (C.). Indreptări, Furfanțo (D.). Miriță, poem eroic (G.). Poporanismul în literatură (S.). Poezii, Metafizica cuvintelor (P.).

Barbu Delavrancea: Apus de soare. Hagl Tudose (nuvela). (E.). Vlforul (B.). Luceafărul (C.). Sultânica, Trubadurul, Stăpâna odată [D.]. Între vis și viață, Paraziții [G.]. Estetica poeziei populare [S.]. Nuvelele și discursurile juridice [P.].

Gh. Coșbuc: Pastelurile din „Balade și idile”; Nunta Zamfirii, Moartea lui Fulger [E.]. Povestea unei coroane de oțel. Cântec de vitejie [B.]. Războiul pentru independență [C.]. Baladele din „Balade și idile” și din „Fie de tort” [D.]. Balade și idile [G.]. Poeziile [S.]. Proza [P.].

Ioan Slavici: Popa Tanda, Budulea talchii (E.). Cel din urmă armaș (B.). Moara cu noroc (C.). Alte trei nuvele (D.). și alte 4 nuvele (G.). Mara (S.). Din bătrâni (P.).

St. O. Iosif: La arme. Pasteluri din „Patriarhale” și „Credințe” (E.). Patriarhale (B.). Zorile (C.). Credințe (D.). Tablouri culturale din trecut (G.). Cântece și Legenda Funigellor (S.). Caleidoscopul lui Mirea, Tâlmăcirii (P.).

Panait Cerna: Floare și genune, Iisus, Spre Bucovina (E.). Către pace (B.). Poporul (C.). Șoapte. Noapte (D.). Pasteluri din „Poezii” (G.). Poeziile (S. P.).

I. Popovici-Bănățeanu: În lume (E. B. C. D.). Poezii (G.S.P.).

O. Carp: Dolna (E. B. C.) Rândunel (D. G. S. P.).

Haralamb Lecca: Casta-Diva (G.) Câinii (S. P.).

Petre Dulfu: Isprăvile lui Păcală (E. B. C.).

Ion Adam: Flori de câmp (E. B. C.) Năzuinți (D.). Constanta pitorească (G.) Sybaris (S.). Rătăcire (P.).

A. C. Cuza: Epigrame [E. B. C. D.]. Naționalitatea în artă [G. S. P.].

Ion Gorun: Robinson în Țara românească [C. D.]. Obraze și măști [G.]. Talna a șasea [S. P.].

Bengescu-Silvan: Valea Albă [D. G. S. P.]

V. Caraiuan: La gura sobei [E. B. C.].

Ion Ciocârlan: Pe plai [E.] Inimă de mamă [B.]. Traul nostru [C.]. Fără noroc [D.]. La vatră [G.]. Flămânzii [S.]. Du-te dor [P.].

G. Tutoveanu: Patria [D. G.].

Caton Theodorian: Bujoreștii [S.]. Stăpâna [P.].

George Murnu: Traduceri din Illada și Odiseia, câte un cânt [E. B. C.]; câte două cânturi [D. G.]. Illada [S.]. Odiseia [P.].

I. Dragoslav: Facerea lumii [E.] Poveștile florilor [B. C.]. Povestea copilăriei [D. G.]. La han la trei ulcele [S. P.].

Chiru-Nanov: Onu [D.]. Moara din Repezeanca [G.]. Opere complete [S. P.].

Alexandru Cazaban: Oamenii cumsecade [D. G.]. Între frac și cojoc [S.]. Un om supărător [P.].

Mihail Lungeanu: Din umbra satelor [D. G.]. Clacă și robot [S. P.].

I. C. Vissarion: Ber Căclulă [E. B. C.]. Fără pâine [D. G.]. Petre Pârcălabul [S. P.].

Vasile Savel: Vadul Hoșilor [E. B. C.]. Grindea [D. G.]. Contemporanii [S. P.].

I. Agârbiceanu: Luminița, Fefelega [E.]. Arhanghelii [B. C.]. Din vleața preotească [D. G.]. Legea trupului [S.]. Dela țară [P.].

M. Săulescu: Vleața, poezii [S. P.].

Alexandru Mateevici: Limba noastră (E. B. C. D. G). Poezii (S. P.).

N. N. Beldiceanu: Fântâna Balaurului (S. P.).

G. Rotică: Paharul blestemat (S. P.).

Maria Cunțan: Din calerul vremii (S. P.).

Al. Macedonschi: Din Poezii: două rondeluri (E). Noapte de Decembrie (B. C.), Noapte de Mai (D. G). „Noptile“ din Poezii (S. P.).

Ștefan Petică: Fecioara în alb (S. P.).

Ovid Densusianu: Raze peste lespezi (S. P.).

Al. T. Stamatiad: Pe drumul Damascului (S. P.).

Emil Gârleanu: Din lumea celor care nu cuvântă (E). Nucul lui Odobac (B). Punga (C). Bătrânii (D. G.). Nuvelele și schițele (S. P.).

Th. Speranția: Anecdote 1 vol. (E. B. C.) 2 vol. (D. G.). Opera (S. P.).

I. Nenițescu: Pul de lei (E. B. C. D. G. S. P.).

Radu Rosetti: Cu paloșul (E. B. C. D. G. S. P.).

Calistrat Hogaș: În Munții Neamțului (E. B. C.). Pe drumuri de munte (D. G.) Ionță Hrisantii (S. P.).

Carmen Sylva: Pe Dunăre (E). Insula Șerpilor (B. C. D.). Poezii (G. S. P.).

Alexandru Davilla: Vlaicu Vodă (E. B. C. D. G. S. P.).

Epoca contemporană.

Octavian Goga: Rugăciune, Oltul, Noi, De la noi (E). Domnul Notar (B). Clăcașii, Plugarii, Dascălul, Dascălița (C). Apostolul, În codru, Lăutarul (D). Poezii, 1905, (G). Poeziile în întregime și Mustul care fierbe (S). Proza și discursurile (P.).

Dimitrie Anghel: 2 poezii (E); 3 poezii (B.) 4 (C.) 5 (D.) 6 (G), Poeziile (S). Scrierile în colaborare cu Iosif (P.).

Ion Minulescu: Romanța noastră, Romanța morților (E). Romanța cheii (B). Corigent la limba română (C). Romanțe pentru mai târziu (D). Roș, galben și albastru (G.) De vorbă cu mine însumi (S). Omul care trebuie să moară (P.).

G. Bacovia: Lacustră, Marș funebru (E). Amurg de toamnă (B). Fanfara (C), o altă poezie (D). Plumb (G). Poeziile (S. P.).

Nichifor Crainic: Șesuri natale, Țara de peste veac (vol.) (E). Alma mater (B). Icoanele vremii (vol.) (C). Darurile pământului (vol.) (D). Priveliști fugare (G.). Puncte cardinale în haos (S. P.).

Lucian Blaga: Gorunul, Lumina (poezii), Avram Iancu,

dramă (E.). Meșterul Manole (B). Cruclada copiilor (C). Spațlul mioritic (D.) La curțile dorului (G). Poeziile (S.). Filosofia stilului, Fenomenul original (P.).

D. Patrașcanu : Timotei Mucenicul (B. C.). O excursie de plăcere (D). Candidat fără noroc (G). Domnul Nae (S.). Un prânz de gală (P.).

Mihail Codreanu : Un sonet (E). două sonete (B). 3 (C). Cântecul deșertăclunii (D. G.). Statui (S.). Turnul de fildeș (P.).

Jean Bart : 2 schițe din „Jurnal de bord“ (E). Peste ocean (B. C.); 2 nuvele din „Datoriile uitate“ (D. G.). Datoriile uitate (S.). Prințesa Bibița (P.).

Cincinat Pavelescu : O epigramă (E). 2 (B). 3 (C). Epigrame (D. G). Poeziile (S. P.).

G. Ranetti : Fabule 2 [E]. 3 (B. C.). Fabule (D. G. S. P.).

Dimitrie Nanu : O poezie (E). 2 (B). 3 (C). 4 (D). 5 (G). Nocturne (S.). Poezii (P.).

Ion A. Basarabescu : Pe dreznă (E). Ovidiu Șicană, adaptare (B. C.). Vulturii (D. G). Nuvele (S. P.).

Gala Galaction : Bisericuța din răzoare (E). Clopotele din Mănăstirea Neamțu (B). Răboj pe bradul verde (C). Roxana (D). Papucii lui Mahmud (G). Doctorul Talfun (S.). Dela noi la Cladova, La răspântie de veacuri (P.).

Ion Dongorozi : Examen de bacalaureat [B.C.). Fillmon Hâncu (D.G). Belfer îndrăgostit [S.P.). ¹⁾

Ion Buzdugan : Miresme de stepă (G.). Păstorii de timpuri (S.P.).

Mihail Sorbul : Praznicul calicilor [E]. Letopiseții (B.C.). Dezertorul (D.G). Patima Roșie (S.). Adevărul și numai adevărul (P.).

Gib. I. Mihăescu : Zilele și nopțile unui student întârziat (S.). Donna Alba, Rusoalca (P.).

Constantin Kirițescu : Flori din grădina copilăriei (E. D). Porunca a zecea (C). Printre Apostoli (D.G.S.P.).

George Topârceanu : O baladă [E]. 2 (B). 3 (C). Parodii originale (D.G). Migdale amare (S.). Pirlin Planina (P.).

Ion Pillat : Pe Argeș în sus (E.B.C). Satul meu (D.G). Biserica de altădată (S.). Țărnu pierdut (P.). (Volume).

Corneliu Moldovanu : Pe alcea nu se trece (E). o poezie (B). 2 (C). Flăcări (vol) (D.G). Purgatoriul (S.P.).

Al. Lascarov-Moldovanu : Inseninare (scrisori) (E.B.), Ma-

(¹⁾ Cf., Gabriel Dragan : Istoria literaturii române, ed. Cugetarea.

mîna [C]. Pe drumuri de țară [D]. De vorbă cu sătenii [G]. Romanul furnicii [S]. Intoarcerea lui Andrei Pătrașcu [P].

Panait Istrati ; Haiducii [C]. Moș Anghel [D]. Codin [G]. Mediterana [S.P.].

Nestor Ureche ; Gâze [E.B.C]. Vraja Bucegilor [D.G.S.P.].

Victor Papilian ; Ne leagă pământul [S.P.].

George Gregorian ; Poeziile [S.P.].

Sandu Teleajen ; Din „Poveștile lui Hînu Ion” [E.B.C].

Culburi sfărâmate [D]. Moșnenii [G]. Casa cu mușcate albe [S. P.].

Vasile Militaru ; O fabulă [E]. 2 [B]. 3 [C]. Psaltirea în versuri [D]. Fabule [G.S.P.].

G. M. Vlădescu ; Moartea fratelui meu [D.G.S.P.].

Mihail Dragomirescu ; Copilul cu trei degete de aur [D.G.S.P.].

Zaharia Bârsan. Se face zluă [E.B.C], Poezii [D.G], Trandafirii roșii [S.P.].

Ludovic Dauș ; Străbunii [C.D.G], Valea Albă [S.P.].

V. Demetrius ; Fecioarele [S.P.].

C. Ardeleanu ; Viermii pământului [G.S.P.].

Alfred Moșoiu ; Rugăciunea florilor [E.B.C], Sufletul grădinii [D.G]. Striana [S.P.].

Mircea Rădulescu ; Din „Poeme eroice” [E.B.], Sufletul patriei [C], Serenada din trecut [D.G], Bizantz [S.P.].

N. Condiescu ; Peste mări și țări [D.G], Conu Enake [S.P.].

Emanoil Bucuță ; Fuga lui Șefchi [G.]. Florile inimii [S.P.].

Aron Cotruș ; Horla [E.B.C]. Țară [D.G.] Printre oameni în mers [S.P.].

Otilia Cazimir ; În pădure, poezie [E.B.C]. Cântec de coamoară [D.G.S.P.].

Matei I. Caragiale ; Craii de curtea veche [G.S.P.].

Dragoș Protopopescu ; Svon de pretutîndeni [S.P.].

Victor I. Popa ; Velerim și Veler Doamne [E.B.C.], Sfârlează cu fofoază [D.G]. Ciuta [S]. Mușcata din fereastră [P.].

Radu Gyr ; Cerbul de lumină [D.G.S.P.].

D. Ciurezu ; Răsărit [G.S.P.].

N. Crevedia ; Bacalaureatul lui Pulu [B.C]. Buruienii de dragoste [D.G.S.P.].

Bucura Dumbravă ; Cartea Munților [E.B.C]. Pandurul [D.C]. Haiducul [S.P.].

I. Al. Brătescu Voinești ; Intuneric și lumină (vol.) [E]. Neamul Udreștilor [B], Sorana [C]. În lumea dreptății (vol.) [D]. În slujba păcii [G]. Hulișism [S.]. Opera completă [P.].

M. Sadoveanu ; Dumbrava minunată, Șolmii, Neamul Șol-

măreștilor, Baltagul (E). Hanul Ancuțel, Zodla Cancerului (B.) Frații Jderi, Izvorul Alb (C); Vieața lui Ștefan cel Mare, Vremuri de bejenie, Mărla sa pulul pădurii (D). Mormântul unui copil (vol.). Venea o moară pe Siret (G). Oamenii și locurile (vol.). Povestiri, Nunta Domniței Ruxanda, Strada Lăpușneanu (S.). Apa morților, Ochii de urs (P.).

Liviu Rebreanu : Pădurea Spânzuraților (E.), Ion (B), Răscala (C.). Crășorul, Ciuleandra (D). Apostoli, Nuvelele (G). Gorila (S.). Plicul. Adam și Eva (P.).

Cezar Petrescu : Intunecare (E); Scrisorile unui răzeș (B), Apostol (C), Comoara regelui Dromichet, Aurul Negru (D), 1907 (G), Calea Victoriei, Drumul cu plopi (S). Oraș patriarhal, La Paradis General (P.).

Al. O. Teodoreanu : Hronicul Măscăriciului Vălătuc (G.S.P.).

V. Voiculescu : Din țara Zimbrului (B.C.D). Destin (G.S.P.).

B. Iordan : Invățătorii (D.). Revizori și Inspectori (G.) Saatele (S. P.).

C. Stere : În preajma revoluției vol I (E) II (B) III (C) IV (D) V (G). VI (S)

Adrian Maniu : Lângă pământ (G. S. P.).

I. Teodoreanu : La Medeleni (I) (E). Ulița copilăriei (B). Fundacul Varlaamului (C.). Golia (D). Crăciunul la Silveștri (G). Arca lui Noe (S). Lorelei (P.).

N. Iorga : Tudor Vladimirescu (E). Un domn pribeag (B). Învierea lui Ștefan Vodă (C). Sate și preoți (D). Istoria comerțului românesc (G). Scrisori de boieri și de domni (S). Istoria Românilor în chipuri și icoane (P).

V. Pârvan : Din „Memoriale” (E). Memoriale (B). Inceputul vieții romane la gurile Dunării (C. D). Fragmente din Getica (G). Getica (S. P.).

P. P. Negulescu : Psihologia popoarelor (D. G). Filosofia stilului (S. P.).

Regina Maria : Țara mea (E. B. C). Povestea vieții mele (D. G. S. P.).

Tudor Arghezi : Psalm (E). Oseminte pierdute (B, C). Ochii Marelui Domnului (D. G). Cuvinte potrivite (vol) (S. P.).

Demostene Botez : Munții (E. B. C). Zilele vieții (D. G). Cuvinte de dincolo (S. P.).

Eugen Lovinescu : Fiu 'n patru (S. P.).

Camil Petrescu : Suflete tari (S). Patul lui Procust (P.).

Ioachim Botez : Însemnările unui belfer (S. P.).

George Dumitrescu : Poezii (P. S.).

- Ion Gane* : Zări de altă dată (D.G). Brățara de argint (S.P).
Petru Stati : Licăririi de stele (G). Icoane de lumină (S.)
 Interpretări din lirica latină (P.).
Lucia Mantu : Miniaturi (E. B. C. D. G. S. P.).
Emil Giurgiuca : Poezii (G. S. P.).
Victor Eftimiu : Înșiră-te Mărgărite (E.) Cocoșul Negru (B. C). Strămoșii (D). Dragomirna (G), Poemele singurătății (S.).
 Meșterul Manole (P.).
Mircea Eliade : Hulașii (S. P.).
Elena Farago : Șoaptele Amurgului (S. P.).
Horia Furtună : Făt-Frumos (G. S. P.).
I. U. Soricu : Poezii (G. S. P.).
N. Milcu : Grădina de sîdef (S. P.).
Miu-Lerca : Poezii (G. S. P.).
G. Talaz : Flori de lut ; Soare (S. P.).
Ap. D. Culea : Cetăți Moldovenești de pe Nistru (E. B. C).
 Antologia Dobrogei (D. G. S. P.).
Șt. Filon : Amintirile unui învățător (D. G. S. P.).
I. Simionescu : Sate din România (E). Orașe din România (B. C.). Oameni aleși I. II. (D. G.). Țara noastră (S. P.).
S. Mehedinți : Ce trebuie să cugete un român (E. B. C.) Oamenii dela munte (D). Poporul (G. S. P.).

Victor Țăranu

(Va urma)¹⁾

Maxime:

Fericirea nu crează decât amintiri. [Balzac].

Mijlocul cel mai bun pentru a nu deveni prea nefericit este să nu ceri a deveni prea fericit. (Goethe).

Să crezi din toată inima că ești capabil să faci ceea ce trebuie să faci. (O. S. Marden).

1) V. Țăranu, Examenale de limba română. Piatra-N., 1939. Lei 40.

Monografia Bisericii Sf. Gheorghe din Șerbești, jud. Neamț *)

(Urmare)

CAP. V.

ARTELE MINORE

1) Orfăurăria.

În biserică sunt nouă candelă de argint; cinci mai mici, patru mai mari, care au și câte trei sfeșnice prinse de ele. Candelele sunt vechi, n'au nici o inscripție, probabil sunt dăruite de ctitorii Cantacuzinilor, proprietarii moșiei și ai bisericii; ele nu prezintă nici un interes istorico-artistic. Un serafim de argint cu două fețe, cu figura unui înger pe nori, atârnă în fața catapetosmel; în jurul capului aureolă cu raze, iar în mâini ține câte un sfeșnic. Artistic executat, neavând nici o inscripție, de unde să i se cunoască originea și vechimea.

În altar, două evanghelii legate, una în argint țipărită la Mănăstirea Neamț, 1845, Februarie 24, legată peste tot în catifea roșie. În față la mijloc, Învierea; în cele patru colțuri evangheliștii în argint, sculptură reliefată. În spate la mijloc, Răstignirea, în colțuri ramuri bogate cu frunze și flori (trandafiri) reliefați; evanghelia n'are nici o însemnare; e dăruită, probabil, tot de ctitorii Cantacuzinilor.

Mai este și altă evangheliă întrebunțată numai la mari sărbători, lucrosă legată în catifea roșie, peste care se suprapune în față o placă aurită, pe care sunt prinse multe ornamente cu frunze și flori reliefate pronunțat.

Sus, Dumnezeu Tatăl, bătrân, cu globul în mâna stângă și cu dreapta binecuvintează, reliefat pronunțat. La mijloc, ca de obicei, Icoana Învierii, iar în colțuri câte un evanghelist scriindu-și evangheliile, toate lucrate în email, fin și artistic executate. Fiecare Icoană are împrejur câte un rând de pietre albe

*) Vezi revista „Apostolul” No. 8-10 Iulie—Septembrie, 1938.

neveritabile, iar Invlierea mai are aplicate de jur împrejur, opt pietre verzi mai mari decât cele albe, probabil neveritabile. În spate la mijloc, crucea înflptă cu raze împrejur, cu buretele ș& crucea, iar în fund, cetatea Ierusalimului; mai jos de Iconița Răstignirii, e aplicată tot în metal galben o stemă rusească—vulturul cu două capete—iar mai jos, în semicerc, o bandă tot de metal galben, pe care e gravat în literă chirilică: „Vornicul Alexandru cu soia sa Elena cnejii Cantacuzino, anul 1852”.

Evanghelia e rusească. Pe pagina întâia este tipărit roș „SVEAȘENNOE EVANGHELIE” în literă chirilică. Pe pagina a II-a scrie în rusește că s'a făcut în zilele „IMPERATOR NIKOLAIA PAVLOVICIA . . . . „apoi se înștră, în literă mare rusească, toți membrii familiei imperiale ruse—foarte mulți—iar la urmă, în literă rusească, VĂLEATO de la zidirea lumii 7353 iar de la Hristos 1845.

Tipăritură foarte bună în negru și roș, lucsoasă, hârtie bună, literă foarte cîteață, limba rusă, probabil modernă, elegant tipărită. Înăuntru nici o însemnare; lucrată ca tipăritură și legătură în Rusia, fără arătarea orașului unde s'a tipărit. Probabil că ctitorii Cantacuzini să fi avut vreo legătură cu Rusia țaristă; numai așa se explică și vulturul cu două capete—stema rusească—în șase locuri diferite.

Pe sfânta masă dintre obiecte, un chivot și o cruce mare cu postament, ambele de argint, aceeași construcție modernă, cu aceeași sculptură reliefată pronunțat, fără nici o inscripție, deci fără valoare istorică. Tot pe sfânta masă se mai află o mică cutie (chivot) cu trei turnulețe, cu următoarea gravură în literă chirilică de țpar: „*Pomeniștea Doamne pe robii tăi Ioan, Maria, Mihai, leat 7266*” (1758). E de argint, pe dinăuntru aurit. La proscomidie, potir, steluță, disc de construcție nouă, fără nici o inscripție. Pe un potir vechi, simplu executat, e următoarea gravură în literă chirilică de țpar: „*† Ioan Cantacuzino vel spatar, leat 7275 (1767) Ghenarie*”. Mai sunt și alte potire, discuri și alte obiecte stricate fără inscripții—deci fără importanță.

2) Țesături.

Sunt multe vestminte vechi, uzate, fără nici o valoare artistică—istorică. Merită însă toată atenția un epitaf vechi, totuși bine păstrat. E de catifea roșie închis, în formă dreptunghiulară, solid, având, probabil, între față și căptușeală o pânză tare care face să fie puțin flexibil. E lucrat de mână cu o răbdare ulmitoare. La mijloc Iisus Hristos mort, întins, cu mâinile

Încrucșate pe plept, pictat pe carton tare. Cartonul e bombat în relief, pictură expresivă, arată suferința; tras la față, fruntea, umerii, coasta, mâinile și picioarele sângerate; coapsele acoperite cu două benzi de mătase argintie cu fir încrucșate. Măntulorul e întins pe altă materie de același fel cu cealaltă ce acoperă coapsele. Epitaful reprezentând punerea în mormânt, materia de deșupt reprezintă probabil pânza cu care trebuia să fie înfășurat Hristos. Aureola de fir galben împrejurul capului dă o deosebită strălucire feței. Imprejurul capului, cele trei litere grecești „O O N=cel ce este...” Aureola e lucrată cu o finețe desăvârșită, imitând razele, cu două feluri de cusături alternative, ceea ce impresionează plăcut ochiul. La picioare jos, în stânga, e brodat fin și artistic, în fir galben și alb, crucea cu inscripția „IS HS”. Încrucșată cu crucea mai jos, e o sabie învovată, sulița, prăjina cu buretele în vârf și punga lui Iuda cu 30 (arginți). În dreapta e un stâlp în fir galben, în vârful cărui e un cocoș în fir alb, clocanul și cleștele încrucșate, un vas de apă pus pe o tavă, un topor și o scară. Toate sunt lucrate de mână, în fir galben și alb, cu o răbdare deosebită. Măntulorul și cele două obiecte de la picioare sunt într'un dreptunghi în linie șerpuită, tot de fir. Alt rând de flori paralele cu liniile dreptunghiului, cu o linie șerpuită, încolăcită cu ramuri și frunze, flori și fructe, toate lucrate tot în fir galben. Imprejurul acestui dreptunghi e scris tot în fir, lucrat de mână în slavonește cu litere mari chirilice, obișnuitul tropar ce se pune la toate epitafele: *Iosif cel cu bun chip...* cu o finețe și îngrijire exemplare. Litera întâia a fiecărui cuvânt de tropar e lucrată în fir încreștit, deosebindu-se de celelalte. Pe margini o nouă ramură de viță de vie șerpuită, cu frunze, flori, cârnel și struguri, cu aceeași îngrijire lucrate. În cele patru colțuri, câte o iconiță lucrată în fir, probabil evangheliștii cu cărțile în mâini, lucrate de mână, în fir, afară de fețe și mâini ce-s pictate. Fiecare evanghelist e închis în câte un patrat de fir și înconjurat fiecare cu câte două ramuri cu frunze și flori. Pe marginea epitafului e cusut un galon cu franjuri, iar în fiecare colț câte un mare canaf. Totul e lucrat în fir galben și alb, reliefat, ce cadrează minunat cu câmpul roș-vișniu. Nu se știe de cine o fi fost lucrat și donat acest epitaf. Cel mai bătrân locuitor din sat îl ține minte din copilăria lor.

Probabil e dăruit de ctitorii Cantacuzinilor.

Mai este un epitaf vechi pictat pe mătase, tot cu troparul scris în slavonește, de pe care pictura a început să se spele, din care cauză nu se poate studia.

E probabil din perioada slavonismului, după Vasile Lupu.

PREOT D. SĂVESCU

Răucești

Individual și social.

Pedagogia este știința educației.

Educația este acțiunea sistematică condusă după anumite legi — stabilite în urma unor îndelungate observațiuni, experiențe și încercări — și aplicată asupra cuiva — în speță a micilor făpturi, cu scopul de a le dezvolta armonic, adică în aceeași măsură, toate „fețele” organismului: a) deoparte corpul, fizicul, b) de altă parte viața sufletească: intelectul, sentimentele și voința.

Dar această dezvoltare armonică, educația, trebuie să aibă un scop suprem în slujba cărui va lucra și spre care va tinde. Iată necesitatea dezbaterii întâietății unui termen sau al celuilalt, din titlu.

Rămâne stabilit că ne preocupă pedagogia românească, educația românească, precum și individualul și socialul românesc.

Științele speculative; filosofia, metafizica, au o caracteristică; se complac în evoluția unei teorii, a unui principiu, dela o extremă până la cealaltă. De ce? Că n'au material palpabil; și dacă ipoteza își dovedește cu prisosință calea greșită pe care au apucat unii savanți, alternanțele de principii caută un nou sens altel ipoteze.

Pedagogia a suferit multe alternanțe. Motivul; s'a inspirat mult timp din științele speculative. De observat însă că păcatul a continuat chiar de când a devenit știință experimentală.

Anume, când secolul al XVIII-lea a anunțat cu tărie principiul individualității în pedagogie, prin gura lui J. J. Rousseau și alții, pedagogia și l-a însușit integral, ba chiar ca sâmbure central.

Individualismul a ajuns apoi un crez în pedagogie; Ellen Key a decretat: „Majestatea sa copilul”.

Nu se putea să nu fie și rea înțeleasă sau practică această individualitate, adică tocmai extrema periculoasă a principiului; Tolstoi la Iasnâa Poliana.

Pedagogia românească, inspirată din principii enunțate de

somități strelne, (pedagogia e știință universală, iar poporul românesc e tânăr) a adoptat desigur calea de mijloc și cea mai fericită a principiului individualității în educație; adică studiarea — pe cale experimentală și de observație = fișele pedagogice, — a naturii umane, a predispozițiilor copilului, a posibilităților sale — a individualității, cu un cuvânt.

Iar opera educației să fie tocmai încurajarea acestor predispoziții, dezvoltarea lor, desăvârșirea individualității care, în acest caz, devine personalitate.

După război, școala românească, acest scop a impus educației: să formeze personalități.

Douăzeci de ani de experiență au arătat rezultatele:

Școala a creat personalități și le-a redat societății. Le-a redat viața. Dar viața e grea. Și personalitățile nu s'au adaptat ei. Școala nu le pregătise pentru viață, ci le-a cercetat numai individualitatea, le-a cunoscut-o, le-a întărit-o. Ori, viața nu ține seamă de individualități; toate devin masă. Primează seria. Deci individualitățile se „adaptează”, pierd fiecare câte ceva din al lor ca să creeze acel „tip social” comun, și totuși neexistent aparte.

Iată dar importanța socialului.

Dacă pedagogia a aplicat greșit principiul individualității, a fost că nu l-a consacrat numai ca mijloc, ci și ca scop:

Să se cunoască individualitatea spre a veni în ajutor educației; să se cunoască, cu alte cuvinte, materialul de modelat; dar forma definitivă ce va primi, va fi impusă de mediul în care va fi aruncat individul; viața; viața practică. Și viața se trăiește în societate.

Noua știință a sociologiei câștigă tot mai mult teren. „Individul este o abstracție”, zice ea. Individul trăiește prin societate; dacă individul abdică, societatea nu suferă, își urmează cursul.

Din nou, așa dar, importanța socialului.

Poporul român își trăiește un moment de prefaceri fundamentale. În pas cu vremea, și școala.

Noua programă analitică e inspirată din această prefacere.

În ceea ce privește subiectul de față, programa preconizează crearea de societăți în cadrul școlar, de dorit unități străjerești, care vor fi însărcinate cu conducerea: farmaciei, muzeului, cooperativei, bibliotecii, etc., nu pentru a se specializa un grup, — de aceea recomandă și alternarea unităților pe la fiecare „instituție”, ci tocmai pentru valoarea educativă a

acestul mijloc de lucru. In ce constă această valoare educativă ? Copilul are în grupul său anumite însărcinări. El își dă seama, — pe teren, nu teoretic, — că partea lui nu e totul, ci abia înglobând-o cu ale celorlalți. In același timp, știut este că nici fără contribuția lui, ceilalți toți la un loc, nu fac nimic. Mai mult ; pentru același scop, el vede că toți au câte o idee și vede cu mâhnire cum grupul nu zice ca el ; dar nici ca al doilea ; ci — acum vine satisfacția — se ia de la fiecare câte puțin, ca să lasă un tot mai bun, pe care nici unul în parte nu l-a bănuț. E însăși viața. Când școala crea oameni ambițioși, aceștia, dela primul pas în viață, se izbeau de părerile altora ca de un zid. Și nu cedau. Nici viața nu ceda.

Copilul, care se va deprinde a lucra în concordanță cu un grup — cuibul lui — își va căpăta deprinderea să aprecieze mai târziu și contribuția semenilor, de care își dă seama că nu se poate dispensa.

Astfel va putea trăi în marele concert al omenirii, în care rolul lui pare fără aport, dar care, puțin abătut dela linia generală de conduită, îl va cauza înlăturarea, bolcotul, extirparea lui.

Școala românească are de pregătit astfel de elemente.

Costică Popa

Maxime:

Niciun fel de filosofie nu-l în stare să ajute pe un om să reușească, dacă mereu se îndolește de îndemânarea lui. (O. S. Marden).

Mulți multe știu și singuri pre sine nu se știu (Sf. Bernard).

Pe învingătorul prea mândru îl doboară propria sa furtire. (Schiller).

Severitate și blândețe

Din „L'Education Infantine”

Pedagogilor moderni le place să scoată unele expresii din lucrările celor mai vechi și să ni le așeze ca niște jaloane în drumul nostru. Astfel este, de pildă, această formulă scoasă din cartea unui învățat francez „Montaigne” și care se numește „Incercări” : „Să conducem și să creștem copiii cu o blândețe severă”.

Cum să împăcăm aceste două idei așa de îndepărtate una de alta, la prima vedere, blândețe și severitate?

Ceea ce urmărim cu toții în creșterea copiilor, este de a-i face să asculte de bună voie, lucru ce-l considerăm ca o datorie morală, și care, adesea nu-l tocmai așa de ușor de respectat, deoarece se întâmplă ca de multe ori această ascultare cerută copiilor, să se opule unul instinct, se cere poate un sacrificiu, sau se lovește de o dorință legitimă.

Se înțelege ușor că pentru un suflet tânăr, aceste cereri dacă nu aspre, dar stăruitoare, nu prea-l înclină spre ascultare, și spre bine. Să luăm câteva exemple :

Iată un copil care se sperie de cea mai mică intemperie ; el este frică de vânt, de soare, de frig. Acest fel de copil trebuie fortificat contra acestor fenomene ale naturii.

Iată un altul care se încăpățânează la masă, nu-l place gustare fel de mâncare și așteaptă un altul care-l place. Iată un mândros care, la cea mai mică vorbă, explodează în strigăte și gesturi furioase ; iar altul strică totul dacă întâlnește un obstacol în calea capriciilor lui. De sigur că învățatul francez (Montaigne) s'a gândit la toate aceste rezistențe din partea copiilor în fața datoriei, când a impus severitatea în creșterea copiilor. Este adevărat că educația, având să reducă frica, încăpăținarea, diferitele stări de mânie, oricare ar fi cauza, nu poate să acționeze altfel decât prin forță, să se impue prin vigoarea severității. Dar toate actele au o urmare și aceasta este cu atât mai profundă și sigură, cât se adresează creierului și

BIBLIOTECA

DOCUMENTARA

sufletului copilului, care este întotdeauna sensibil. Severitatea care obligă pe copil să se supună poate să lase în urma ei mânia și ura, sentimente periculoase. De aceea, să luăm seama ca să nu întrebuițăm severitatea, decât cu multă chibzuință, dreptate, măsură, calm și sânge rece. Ea nu trebuie să intervină cu ton plin de amărăciune, care interzice totul fără dreptate, ci, dimpotrivă, să arate necesitatea superioară care o impune cu un fel de blândețe convingătoare.

Severitatea brutală face să se nască ura, lucru pe care trebuie să-l evite educația cu multă grijă. În jocul legilor naturii sunt exemple care ar putea să ne servească drept modele: Iarna, cu zilele ei friguroase, cu zăpezile și gerurile ei aspre, nu împiedecă razele soarelui care ne încălzesc din când în când. Asemenea și severitatea noastră față de copil să fie străbătută de blândețe surâzătoare și vorbire plină de bunătate, iar atitudinea generală să arate iubire față de el. Copilul trebuie făcut să înțeleagă că toate faptele lui au urmări, și că orice greșală atrage după ea suferința. Severitatea calmă va dezvolta în copil înclinări deosebite și anume: iubire față de părinți și educatori, prietenie, onoare, milă socială, nevoie de înălțime, de acțiune, dragoste pentru frumos, (cum ar fi desenul, muzica, perfecțiunea și curățenia). Prin această severitate blândă, vom desarma instinctele rele, lucrând întocmai ca o căldură binefăcătoare, care topește încetul cu încetul gheața și va pătrunde în adâncul răului, înlocuindu-l cu puterea de atracție a datoriei. Aceasta nu înseamnă că facem acte de constrângere. Din constrângere n'a ieșit niciodată iubirea și entuziasmul.

Nici o altă operă nu cere mai mult tact și dulceață, mai multă blândețe, decât aceea care-și propune să formeze într-o inimă tânără, neatinsă de nici un rău, sentimente sănătoase. Se zice că trebuie să plângi pentru a face să plângă; cu atât este mai adevărat că trebuie să iubim spre a fi iubiți. Nu trebuie să vorbim copiilor cu asprime, cu bruschețe, spre a închide inimile lor; blândețea trebuie să tempereze întotdeauna severitatea. Copiii trebuie să simtă că-i iubim, că suntem supărați din cauza greșelilor lor, în propriul lor interes, și că suntem plini de speranțe că se vor îndrepta; trebuie să-i luăm cu dibăcie, să-i încurajăm, să-i laudăm, într'un cuvânt, să întrebuițăm totul afară de asprime, care nu duce niciodată la bun sfârșit. Dar iată, această asprime, prea aproape de severitate și prea departe de blândețe, o găsim adesea la dispoziția părinților și educatorilor în actele cele mai simple ale existenței. Se brus-

chează copilul când trebuie spălat, fără să se țină seama că poate apa prea rece sau asprimea prosopului exasperează nervii săi. Este bruscat spre a-l opri neastâmpărul, fără a se întreba dacă agitația lui sau capriciile lui nu sunt consecințele unui defect de ocupații sau de plictiseală. Exemplul următor este elocvent. O doamnă s'a dus în vizită la o prietenă, luând și pe cei trei copii ai săi. Cum buna cuvântă obligă copiii de 3-7 ani să stea liniștiți, la un moment dat, aceștia n'au mai putut rămâne încremenți. Rugămintele mamei nu i-au putut astâmpăra. Atunci, gazda, foarte sensibilă la suferințele b'etel mame, a ieșit din cameră și peste câteva minute s'a întors c'o păpușe, câteva bucățele de stofă și un alt joc. Ionel, Marloara și Petrică s'au liniștit și prietenele au putut să stea de vorbă.

Astfel trebuie să procedăm.

Când este vorba să formăm un suflet și-o inimă, severitatea trebuie însoțită de calm și blândețe plină de inteligență. Peste tot unde se va manifesta această îndeletnicire, va da părinților și educatorilor o forță puternică, iar acolo unde va lipsi, cea mai mare bunăvoință educatoare se va sbate într'o slăbiciune neputincioasă.

Eufrosina Manoliu

Maxime:

Copiii învață bunătatea dela natură, iar răutatea dela oameni (*N. Iorga*).

Nu căutați mângâlere decât în lucrurile nemuritoare; natura, cugetarea. (*Carmen Sylva*).

Din pumni străini nu te saturel când bei apă. (*Anton Pann*)

Răbdarea este un arbore cu rădăcinile amare, dar cu fructele foarte dulci. (*Zicătoare persană*).

SUGESTIE PENTRU FIȘA DE PREGATIRE**Centru de interes: „Boul“****Prepararea lecțiilor de observare asupra bouului.****R e c t o**

Exerciții de observare :
„Boul“.

Mersul, aspectul.

a) Corpul său { părul, culoarea
capul, gâtul,
fălcile, ochii,
piciorul, coplta,
coarnele, coada.

b) Felul său de vreață,
(la fermă).

c) Hrana (este un rumeător,
stomacul său).

d) Muncile la care-l punem,
(jugul).

e) Boul servește de hrană oamenilor,
(carnea), el ne dă pielea, coarnele,
unghiile.

f) Vaca ne dă lapte,

g) Copilul vacii este vițelul.

V e r s o

Centru de interes :
„Boul“

Alte exerciții posibile,

Observări :

a) Plugul.

b) Jugul.

c) Unghiile

d) Coarnele.

e) O falcă.

f) Pielea.

L.A.A.M. în josul fișei loc gol,
pentru exerciții ce se ivesc în
cursul anului.

Pentru cei mai mici.

- 1) O povestire : fabula „Broasca și boul“, de La Fontaine
- 2) Jocuri sensoriale compuse din desene decupate, 5—6 broaște de diferite mărimi, pe care le așezăm lângă bou.
- 3) Desen : Boul și broasca într'un peisagiu de țară ; o vacă pe care o mulge stăpâna, desenată în linii simple și largi.
- 4) Exerciții de vorbire în jurul bouului : el trage căruța, ară pământul precum și toate foloasele ce ni le aduce.
- 5) Înțelegere la calcul :
Mai mulți bol, mai multe broaște.
- 6) Recitare.
- 7) Lucrări manuale :
Exerciții de înșepături și decupaj după deseme date :
un bou.

(După „L'Education Infantine“).

E. M.

Programa analitică pentru școalele de copii mici.

Școala de copii mici este o instituție de ocrotire și educație și nu, cum ar spune unii, o școală „de joacă”. Pentru adulți ar putea fi socotită și astfel, dar pentru copilași, sub forma aceasta a jocului, școala de copii mici obișnuiește pe elevi cu deprinderi bune, serioase, care, în fond, formează și educația lor. Această educație va apărea pe omul de mâine de vicliile sociale.

Intemeietorul acestor școale, Fröbel, insistă asupra educației copiilor la vârsta de 2-7 ani, în cămine, cu educatoare speciale care dau un prețios ajutor mamelor în această latură. Aceste școale, în forma lor de astăzi, deși numără numai câteva decenii dela înființarea lor, au fost perfecționate după îndrumările unor pedagogi de seamă ca: Basedow, Francke, Maria Montessori, Decroly, Pape-Carpentier și alții.

Mai înainte, începând din secolul al XVII-lea, erau aziluri pentru copiii mai mici de 7 ani, înființate cu scopul de a înlesni mamelor să-și caute de lucru prin fabrici, ateliere, etc. Asemenea școale au existat în Paris; în Olanda, sub numele de „școale de joc”, apoi în mai multe centre din Franța. În secolul XVIII, Oberlin Jean-Frederic, filantrop, înființă mai multe aziluri de copii, pentru care alcătuiește și un program special. Mai târziu, Pestalozzi și Fröbel s’au ocupat mai mult de acești copii și cea dintâi grădiniță de copii „fröbeliană” a fost înființată în anul 1840, în Germania la Blankenburg. La noi, istoricul acestor școale e foarte scurt. Primele școale de copii mici au fost înființate din inițiativa particulară. Astfel, d-r. Barbu Constantinescu înființă prima școală în anul 1879, pe lângă Școala Normală a Societății pentru învățătura poporului român, în București. Alta luă ființă în anul 1880, la Giurgiu, pe lângă Institutul de fete „Cultura”; iar alta, la Iași, care era cea mai bine înzestrată cu mobilier și material didactic.

Statul român a prevăzut numai aceste școli în proiectul de lege din 1886. În anul 1896, legea lui Haret glăsuiește că „se pot înființa grădini de copii în comunele mai populate”. Dar legea nu a putut fi aplicată din „lipsă de mijloace”. Așa că tot din inițiativa particulară a trebuit să se înființeze grădinile de copii, iar Societatea Ortodoxă a femeilor române a venit în sprijinul acestor școli, dându-le viață.

Cele mai multe școli de copii mici s'au înființat după război în teritoriile realitate. Până la înființarea școlilor normale pentru conducătoare de copii mici, din anul 1919, învățătoarele erau recrutate din absolventele externatului secundar de fete, cărora, în urma unui examen special, li se elibera certificate de aptitudine pentru asemenea școli.

Cea dintâi lege a fost votată și promulgată în acest scop, în anul 1909, când statul putea înființa și organiza grădini de copii. Apoi, cu toată reaua voință a unora și indiferența altora, asemenea școli s'au înființat pe tot cuprinsul țării, iar corpul didactic s'a dovedit din an în an mai bine pregătit și înzestrarea școlilor a început să se facă mai cumsecade.

Având un istoric atât de scurt, lipsind și experiența, nici programa analitică nu putea să arate amănunțit metoda și materialul necesar pentru predare. Astfel, legea din 1909 cuprinde numai câteva instrucțiuni înscrise în 8 articole și prea puține îndrumări metodice. Învățământul cuprindea astfel: intuiții, ex. de vorbire, cântări și jocuri; alte amănunte urmau să se dea printr'un „regulament”, care n'a mai apărut.

Programele care au urmat cuprindeau, ce-i drept, mai multe instrucțiuni și recomandări, cu specificarea ca elevii să fie bine pregătiți pentru școlile primare. Se înșirau apoi, după anotimp, câteva subiecte: educația morală, cânt, educația fizică, ocupații manuale, subiecte ce se epulzau, de fapt, în cele dintâi luni de școală, mai ales dacă și învățătoarea era grăbită, rămânând ca tot ea apoi să-și pună înaglașia la contribuție pentru găsirea altor subiecte. În privința orarului, tot învățătoarea avea grijă să-l aranjeze așa cum se pricepea, deși de multe ori, în grădinile de copii nu te poți ține de orar „fixat”.

Noua programă analitică, din 1938, este mai completă și prin ea se dau instrucțiuni mai dezvoltate asupra materiei de predat. Programa nouă se împarte în patru grupe: Educația sănătății, a minții, artistică, religioasă și morală. Așa dar, o împărțire după unități de viață. La sfârșit se dau instrucțiuni pentru aplicarea orarelor în școlile de copii mici.

a) *Educația sănătății* în programa veche consta din câteva jocuri și exerciții de gimnastică. În programa analitică nouă, educația sănătății este situată pe primul plan, pornind dela preocupările vieții practice: curățenia corpului, a bănelor, sănătatea copilului și întocmirea fișelor. Urmează apoi jocurile pentru dezvoltarea simțurilor, păstrând legătura cu diferitele acțiuni din mediul familiar, al școlii și al naturii. Metoda Montessori, în asemenea exerciții, are întâietatea, deoarece în școlile de copii mici din Italia și Elveția, copiii sunt numai supravegheați în jocurile și exercițiile lor cu scopul de a-și deprinde cu viața practică.

Gimnastica propriu zisă se va face mai mult în aer liber, fără a obosi pe elevi, începând cu exercițiile de respirație, etc. Se pregătește, așadar, întâi sănătatea copiilor pentru a putea face instruirea minții și educarea sufletească după preceptul latin: „*mens sana in corpore sano*”.

b) *Educația minții* ține seamă tot mai mult de metoda Montessori, care dă toată atenția exercițiilor sensoriale prin ajutorul unui bogat material didactic orânduit în culori, nuanțe, mărimi, etc. Copilul trece dela senzații la idei și apoi la noțiunile, făcându-se concomitent diferitele exerciții pentru deșteptarea interesului, formarea atenției, ex. de observație, de vorbire, citirea imaginilor, povestiri, etc. Aici vine în ajutor și metoda centrelor de interes a pedagogului Decroly, pregătind astfel pe elev pentru viață. O povestire, de pildă, va fi completată în conținutul ei total, prin activitatea elevilor: intuire, desemn, recitări, cânt, ocupații manuale. La capitolul „Lectura imaginilor” și „Formarea atenției” se aplică și aici metoda Montessori, care dă în mâna elevului materialul pentru a-l clasa și intui, ceea ce ajută la educarea elevului și la instruirea lui, căci preocupările acestea, ori cât de mărunte și neînsemnate ar părea ele, sunt cel mai bun mijloc de educare: muncă plăcută, ordonată și instructivă.

Pornind dela deprinderi manuale, programa dă lămuriri destul de bune și sugestive pentru alegerea materialului necesar ocupației manuale. Pentru exerciții de observație și povestire, se vor alege ocupații ușoare tot în legătură cu viața practică. Se dă mare atenție grădinaritului, care este o deosebită bucurie pentru elevi; apoi nu se neglijează și darurile lui Fröbel la ocupațiile propriu zise, și materialul la cele mai multe ocupații se pot aduna și confecționa chiar de elevi. Deci și la lucrul manual se dă toată libertatea elevului de a-și alege singur ocu-

pațiile sub supravegherea discretă a învățătoarei, iar când se dau ocupații globale, elevilor mai mici sau mai puțin dotați li se vor da altă ocupație după alegerea lor. În aplicare, se vor îngriji micile animale, păsări etc., după posibilități. Modelajul iar are întâietate în asemenea școli, dar se vor lăsa elevii să lucreze tot după imaginația lor.

c) *Ed. artistică.* La om observăm tendințele ritmice pornite parcă din instinct. De aceea copilul cântă bucuros făcând și diferite gesturi după muzică. Fröbel spune că din fragedă copilărie se cultivă simțul muzicii și al ritmului. Cântul se predă pentru următoarele motive: pentru a forma gustul muzical la copil, pentru a educa simțul auzului și pentru exercițiile igienice.

Educația artistică are o însemnătate deosebită la școlile de copil mic. Muzica cultivă sufletul copilului, și îl face mai liniștit în acțiunile sale. D-na Montessori spune că nu ar trebui să lipsească instrumentele muzicale într-o asemenea școală. În programa actuală se prevede aceasta, când se recomandă ca elevii să construiască instrumente muzicale sau acestea să fie procurate de către părinți, din comerț. Cântul trebuie să fie urmat de mișcări și să se învețe cântece ușoare; apoi elevii pot fi lăsați singuri să inventeze melodii cu, sau fără cuvinte.

Se dau multe exemple de cântece ușoare pe un ton sau două, imitând animalele, păsările, etc. După ce copiii vor învăța diferite cântece ușoare, apoi ei vor învăța cântece mai grele, tot după vârsta lor.

Desemnul este, astăzi, un subiect care preocupă pe toți educatorii și pedagogii moderni. Copilul desemnează la început pentru plăcerea de a face mișcare și a imita pe cineva, mai târziu desemnează pentru a-și exprima idelle. Desemnul mai dezvoltă și simțul estetic.

În programă se recomandă desenul liber, care este foarte educativ, lăsând pe copil să-și manifeste gusturile, impresiile și amintirile. Acesta este desen din memorie, la care, totuși, învățătoarea intervine când este nevoie. Desenul se face în legătură cu ex. de observație, povestire și ex. de vorbire. Se pot face și desene colective, pe tablă, de învățătoare împreună cu elevii.

d) *Educația religioasă și morală.* În acest capitol din programă se dau instrucțiuni ca elevul să fie obișnuit zilnic cu exercițiile de viață practică: să se deprindă a-și îngriji cor-

pul, hainele, să fie bun, darnic, politicos cu învățătoarea și cu toți care-s mai în vârstă decât el, cu colegii lui; să aibă milă și să ajute pe cei mai mici decât el, pe oamenii săraci, infirmi. Se vor învăța mici rugăciuni și ori și ce prilej se va ivi, îl va folosi pentru îndemnul de a ști să respecte tot ce-l în legătură cu biserica, povestindu-se pe înțelesul lor mici istorioare religioase; iar elevul va fi educat și în spiritul național,

Orarul este singura îndrumare zilnică a învățătoarei.

În programa de astăzi avem trei tipuri de orare și două modele pentru centrele de interes, luate după metoda Decroly. Tot după acest orar, învățătoarea are latitudinea să-și aranjeze lecțiunile după mediu, timp și interes.

Făcând comparațiile cu vechile programe analitice, putem spune că programa nouă este în plin progres.

În această programă, activitatea elevilor se mai desfășoară în cea mai deplină libertate, după centrele de interes ca metodă și străjerie ca disciplină ⁽¹⁾. Dar aici sunt și unele lacune pe care orice învățătoare, din experiență, poate să-și dea seama. Astfel, la modelaj nu putem lăsa elevii să lucreze ce vor, căci vom da peste elevi care nu vor ști ce să modeleze, până nu li se vor da primele îndrumări. Unii elevi nu au văzut în vleața lor plastilină; ba nici lutul nu ajunge așa de ușor în mâna lor, fiind adus cu trudă de mama lor pentru cârpit părășii sau soba. Numai la țară, copiii, care stau ore întregi la marginea pâraielor modelând din lut și piatricele cele mai varlate lucruri, se vor pricepe mai ușor ce să lucreze cu lutul.

Dar pentru a face învățământul ușor și atrăgător, după cum ne povestește și d-l M. Biculescu în „*Reforme și curente noi în școlile din Apus*”, avem nevoie de local cu sălile de clase necesare. Mobilierul și materialul dacă lipsește, sau e insuficient, atunci învățătoarei îi rămâne să spună povești și poezii copiilor și de aceste lipsuri sufăr încă școlile de copii mici.

Eugenia Țăranu

(1) Vezi schema alăturată.

ED. SĂNĂTĂȚII		E D U C A T I A M I N T I I				Educația religioasă și morală
Deprinderi de igienă și viață practică	Gimnastică	Exerciții Sensoriale	Observare	Exerciții de vorbire	Ocupațiuni manuale	Educația artistică
Elevii vor fi deprinși să-și păstreze hainele curate, să nu le rușineze și să curățeniasă și a ciorapilor.	Curățirea hainelor, scuturarea lor, perlearea hainelor.	Văzul Culoarea, mărimea, ordinea. Pipăit recunoaștere, însușiri. Greutate comparații.	Descrierea. Reconstituire prin imagini Jocuri educative. „Firicele” Analizarea culorilor.	Povestire Vocabular. Convorbiri. Lectură de imagini sau intuție. Poezie: „Păpușica”	Confecționarea hainelor păpușii Decupări. Identificare prin suprapunere. „Modelaj”	Muzica. „Țesătorii” Desemn. Mila de cel sărac (invățăminte)
S T R Ă J E R I E						
Deprinderi de ținută	Ex. de gimnastică			„Trei colorii”	Cum e îmbrăcat străjerul	Cânt „Urarea străjerului”
						Ajutorarea celui sărac.

ISTORICE — LITERARE

Apele minerale de sub Cozla

Orașul Piatra-Neamț are în sânul lui o bogăție, la care, cu drept cuvânt, ar râvni toate târgurile dornice de ridicare materială: Apele minerale de sub muntele Cozla.

Bogăția aceasta nu stă stingheră în cuprinsul târgului nostru. Ea face bună tovărășie cu minunatul parc natural de pe Cozla; cu Bistrița cea purtătoare de plute, repede cum o arată numele ei slavon; cu aleele umbroase și desigur parcului din lunca din Peste-Vale; cu pădurea, cascada de verdeață, care ca nișă, dă parcă năvală în orașul fără miazme citadine; mai ales cu priveliștea de colț alpin, când în dimineața senină de toamnă târzie, pe fundalul orizontului, încadrat în cenușul munților vecini, Ceahlăul se ivește învesmântat în albul zăpezii ca un superb monument de argint.

Toate aceste frumuseți dăruite de Dumnezeu, ca și apele vindecătoare ce se scurg nefolosite, cer muncă și bani grei ca să fie puse în valoare ce li se cuvine. Apele minerale cer bani mai puțin poate, *dar mai curând* ca toate celelalte. Vremurile prielnice au fost, după război. Vremurile când banii curgeau gărlă și se împrăștau ca o apă pe câmpie, sau se închideau în pungi strălucitoare care luau tainic drumul strălucirii. Apele minerale n'au găsit bogătașul îndrăgostit de ținut care să le valorifice, aducând odată cu bolnavii dornici de vindecare, belșugul pentru târg. S'a găsit doar un cetățean oarecare, vânturător al pământului în lungiș și curmeziș, zice-se — care, după ce a stricat ceea ce făcuseră înaintașii, tăind coasta muntelui și amestecând izvoarele, a plecat într-o bună zi fără întoarcere, lăsând în urmă lucruri răvășite și încurcături bănești.

Astăzi, izvoarele dătătoare de sănătate au rămas uitate și aproape nimănui nu mai vorbește de ele.

Șase izvoare, deosebite în ceea ce privește alcătuirea lor, așteaptă inginerul hidrolog, chimistul și capitalistul, dar mai mult ca orice îndrăgostitul de ele, ca să le scoată din uitare. Nu prea sunt semne însă să răsară curând cel mult așteptat.

Până una, alta, înaintașii s'au arătat mai vrednici de chemarea lor.

Să ne întoarcem dar cu amintirea acum peste cincizeci de ani și să ascultăm pe unul dintre ei.

„Intr'o dimineață din Iarna lui 1881, uscată și geroasă, ducându-mă în mahalaua Cozla de sub Cozla, în dosul locuinței Inginerului Ravici am descoperit un depozit alb deasupra unui pământ humos ce era năruit. Gustând, am simțit gustul foarte amar și la urmă puțin coclit. Făcându-i analiza calitativă l-am găsit foarte bogat în sulfat de magnezie. Cercetând proveniența am găsit un izvor care se scurgea printr'un șanț în grădina d-lui Vasiliu; urmând mai departe am găsit originea într'o râpă. Cu 30 m. dela poalele muntelui am găsit mai multe izvoare care se colectau mai la vale în același pârâș, în total cinci izvoare”.

Astfel povestește, în stilul său profesional, descoperirea izvoarelor, doctorul Șt. Predescu, fost medic al orașului Piatra pe acea vreme. Doctorul se grăbește să ia probe de apă, anunțând autoritățile în drept și făcând totodată o analiză a calității apei, cu farmacistul Camner-fiul. Consiliul comunal și consiliul de igienă al județului—după cum ne spune C. D. Gheorghiu în al său „Dicționar geografic al jud. Neamț” — numără o comisiune alcătuită din dr. Dim. Apostolide (medicul județului), dr. Șt. Predescu, farmacistul Camner-senior și Inginerul I. Ravici, care să se ocupe cu lucrările privitoare la regularea izvoarelor, constatarea compoziției și proprietăților chimice ale apelor, precum și efectul lor din punct de vedere terapeutic. Rezultatul comisiei fiind favorabil, consiliul de igienă hotărăște să fie încredințată analiza chimică calitativă și cantitativă, profesorului P. Poni — ministrul și academicianul de mai târziu — care în Septembrie 1882, împlini obligația luată. Între timp, dr. Predescu făcu un memoriu asupra descoperirii sale, pe care îl publică în revista, fruntașă încă de pe vremea aceea, „Buletinul Soc. de Geografie” (an. IV, partea II-a, pag. 65-70). Publicarea memoriului în revista aceasta de mâna întâia, dă măsura importanței descoperirii și totodată arată tendința autorului de a aduce la cunoștința oamenilor de știință, ca și posesorilor de capital, bogăția aflată.

Memoriul — din care am dat pasagiul de mai sus — e depășit astăzi ca importanță științifică. Rămâne doar ca un document pentru istoricul acestor ape. După ce arată chipul cum a făcut însemnata sa descoperire, Predescu ne spune că, făcând cercetări printre locuitorii asupra originii izvoarelor, a aflat

că acestea nu se iviseră de multă vreme. Cu vreo 15-20 ani înainte (deci cam prin preajma anului 1860) s'a întâmplat o alunecare de straturi în coasta muntelui Cozla—„năruitură a pământului“ cum spune Predescu — datorită apelor de ploaie infiltrate. Cu timpul, spălându-se pământul nărui, a rămas stratul cel mai solid din care se scurgea apa minerală prin diferite pături, astfel că izvoarele ce ieșeau din pământ aveau o scurgere mai mult de filtru decât imaginea unui izvor izolat. Cantitatea de apă ce ieșea din pământ o evaluează doctorul la un litru pe minut — „36 vedre în 24 ore“ adaugă el — Izvorire uniformă în toate anotimpurile, fără excepție de timp, cu o scurgere regulată.

După ce arată că „încă din lulle trecut“ chimistul Poni și-a luat obligația să facă în chip gratuit analiza apelor, Predescu face după experiențe personale o descriere a apelor minerale.

Datele arătate rămân însă incomplete față de acele înfățișate de Poni mai târziu. Ne vom servi deci, mai la vale, de datele celui din urmă.

Predescu face o descriere a orașului și a regiunii unde se găsesc izvoarele, arătând că în acea parte a Cozlei „sunt locuințele cele mai frumoase ale orașului“ cu grădini, stingherite însă uneori de pârâul Cuejdiu care face ravagii în timpul inundațiilor. Cum izvoarele se află în proprietatea comunii, doctorul propune să se izoleze izvoarele de apa de ploaie, făcându-se niște bazine la poalele râpel pentru strângerea apei, aducându-se prin „niște tuburi de fier smălțuite“ și să se facă apoi săpături mai profunde ca să se găsească izvoare mai voluminoase, astăzi acestea aflându-se în starea lor naturală. Apa minerală ar putea fi adusă în grădina primăriei, pusă fiind astfel la îndemâna vizitatorilor, căci adaugă el: „vieța nu e atât de scumpă în acest oraș, precum nici locuințele“. Inițiativa ar reveni primăriei.

Predescu putuse publica memoriul său în buletinul Societății de Geografie prezidată de Regele Carol I, în calitate ce o avea de membru activ și titular al Societății.

Pentru marea public, împreună cu dr. Dim. Apostolide, Predescu dă la lumină prin 1883 o broșură cu titlul: „Apele minerale de la Cozla din orașul Piatra, districtul Neamțu“. Broșura e publicată în Piatra, poate la tipografia județeană și cuprinde 23 pagini.

Existența apelor interesează și pe alți cercetători și lucră-

ri viitoare le vor face cunoscute în cercuri tot mai largi. Neoprim numai la informațiile mai vechi. După rezultatele analizei chimice a lui Poni, publicate în 1883 în broșura acestuia; „Analiza apelor minerale de la Piatra”, urmează dr. Al. Șaabaner-Tuduri la 1890, cu: „Studiu asupra apelor minerale din jud. Neamțu” și în 1904, C. D. Gheorghiu, cu lucrarea sa de 360 p + 1 pl.: „Apele minerale, locurile istorice, stațiunile balneare și climaterice etc., din jud. Neamț”.

Iată acum — nu cunoaștem să se fi făcut altele — rezultatele cercetării chimice a lui Poni.

Profesorul ieșean — cea mai proeminentă figură de chimist pe acea vreme — a aflat sub Cozla cinci izvoare, pe care le-a însemnat cu numere dela 1—5. Pe la 1890 e descoperit și al șaselea izvor.

Izvorul No. 1 cuprinde săruri solubile de magneziu și cloruri alcaline făcând parte din grupa apelor saline magnezliene cât și din aceea a apelor cloro-sodice. Comparând-o cu apele străine, Poni arată că acest izvor are multă asemănare cu cunoscutele ape minerale de la Kissingen, cuprinzând chiar o mare cantitate de sulfat de magneziu și în totul, izvorul fiind cu o treime mai mineralizat ca apele stațiunii germane.

Izvorul No. 3 — ca în mare măsură și No. 2 — are cam același compoziție cu izvorul No. 1, cu deosebirea că proporția sulfatului de calciu e de două ori mai mare.

Izvorul No. 4, asemănător cu No. 5, are o apă în general sulfatată magnezliană. Poni compară apa acestui izvor cu apele străine de Sedlitz, de Saldschütz și de Pültau, însă cantitativ, substanțele saline cuprinse în apa pletreană e mult mai mică decât aceea a apelor străine arătate. Izvorul No. 6 e cel mai slab.

Fiecare izvor conține, în cantități variabile, numeroși compuși chimici: Anhidridă carbonică, borică și silicică, protoxid de fier și mangan, carbonat de fier, bromură de magneziu, iodură de magneziu etc. etc.

În general, apele izvoarelor pletrene cuprind în primul rând sulfatul de magneziu și cloruri alcaline în unire cu sărurile de calciu.

Introduse în organism, apele activează funcțiunile membranelor mucoase ale tubului digestiv, întăresc activitatea intestinală, măresc pofta de mâncare și înlesnesc circulația; deci sunt ape purgative saline.

Bolile contra cărora au fost întrebunțate cu succes aceste ape sunt: Bolile aparatului digestiv (în genere), bolile de ficat,

de splină și ale sistemului vinei porte, stările dispeptice, stările de atonie (lipsă de vigoare trupească) și slăbiciune de stomah, catarale (inflamațiile) cronice de stomah și cele cronice de intestine.

Dintre bolile ficatului, hiperemiile (congestiile) ficatului, hipertrofiile (creșterile nefirești) și inflamațiile cronice de ficat, icterul cataral, calculele biliare (pietrele la ficat); iar dintre bolile splinei, inflamațiunile cronice și hipertrofiile cauzate de paludism.

O bună punere în valoare a acestor izvoare, nu s'a făcut, e drept, niciodată. Totuși, cunoaștem un început bun. Astfel spre 1890, s'au captat izvoarele, s'au făcut cele vreo 250 de trepte care urcă printre izvoare pe muntele Cozla și multă vreme un paznic bătrân — care reușise prin lungă practică să cunoască aplicările terapeutice și acțiunile fiziologice ale apelor — dădea consultații gratuite sau pe un bacșiș mărunț, destul de numeroșilor vizitatori de altădată.

* * *

Greșit ar fi socotită intențiunea noastră, dacă această cronică ar tinde numai să dea informații din trecutul uitatelor bogății de sub Cozla. Izvoarele acestea minerale nu pot fi socotite obiecte de arhivă, mai ales în epoca de acum, a încordării energiilor.

La urma urmel, punerea în valoare a apelor minerale nu e un fapt fără putință de împlinire. Un inginer hidrolog și un bun chimist se pot oricum găsi acum, mai ușor ca în epoca totuși atât de generoasă a lui Poni. Cât pentru rest, socotim că nu atât capital se cere, cât muncă. Și munca zace, bună de folosit, în brațele străjerilor și premilitarilor.

Rămâne ca „Munca de folos obștesc”, instituție atât de trebuitoare astăzi, prin organele sale, să înscrie ca un punct în programul de viitor, valorificarea apelor minerale pietrene.

Ce minunat ar sta, încrustat de brațe tinere și suflete de jertfă, pe frontispiciul târgului nostru, adausul:

„Stațiune balneară”!

Victor Andrei

Dela hanul schitului Tarcău

la școala nr. 2 de băieți.

Nu va fi vorba, în rândurile care urmează, de un istoric al școlii nr. 2 de băieți. Lucrul acesta îl vom face altădată, când vom reuși să avem un material complet. Acum vrem numai să arătăm aici, după documente originale, istoria pe scurt a locurilor care formează proprietatea numitei școli.

În trecut, vom aminti totuși că școala nr. 2, deși a fost deschisă oficial la 25 Septembrie 1860, ea își are originile cu șase ani mai înainte, când diaconul Neculai Ionescu a obținut încuviințarea ¹⁾ Comitetului de Inspecțiune și a Ministerului, din 14 August 1854, să deschidă o școală particulară de fete în Precișta, care a durat până la 25 Oct. 1858, când s'a înființat școala publică de fete, în centrul orașului.

Diaconul Neculai Ionescu, nu se lasă însă și obține o nouă autorizație ¹⁾ dela Ministerul Cultelor și Instrucțiunii publice; autorizația nr. 6876 din 2 Sept. 1859, de a deschide o școală particulară de băieți, tot prin mahalaua Precișta, care la 17 Sept. 1860, se transformă în școala publică nr. 2, funcționând la început într'o casă din apropierea bisericii Precișta, iar mai târziu în casele m-rei Pângărași, denumite hanul schitului Tarcău.

Locul pe care se află clădirea de azi a școlii nr. 2 de băieți, a cărei temelie s'a pus la 27 Aprilie 1881, este alcătuit din trei porțiuni achiziționate ori cumpărate de primăria Plătra, în trei răstimpuri.

Unul din locuri—numit în vechime hanul schitului Tarcău—este luat prin secularizare, dela m-rea Pângărași.

Prin ord. nr. 1291 din 9 Sept. 1868, al Comitetului Central pentru vânzarea Domeniilor Statului, ²⁾ se aprobă cererea Ministerului de Instrucție nr. 7096, de a se lăsa școlii nr. 2 de băieți casele din Plătra, ale m-rii Pângărași. Ministerul de

1) Dosarul nr. 1 al școlii nr. 2 băieți, fila 61.

2) Anexa VI.

Finanțe încuviințează scoaterea lor din vânzare și punerea la dispoziția primăriei Platra.

Cu vreo câteva zile înainte, însă, primăria luase pe seamă casele de mai sus, încheindu-se și un proces-verbal¹⁾, semnat de primarul C. V. Andrieș și comisarul despărțirii II-a, Dimitrie C. Crăcăoanu.

Casele m-rei Pângărați constau din : un imobil de cărămidă cu două odăi, în care erau două clase ; un alt imobil din lemn, tot cu două odăi, în care era cancelaria și locuința servitorului ; o șură cu un grăjdior și un hambar și locul după dimensiunile arătate.

Celelalte două locuri sunt cumpărate de primărie, pentru școală ; unul cu 5000 lei noi, în 1872, dela Gh. Ivanovici și altul cu 1433,50 lei în 1881, dela dascălul Ion Orza.

Aceste locuri au fost proprietatea preotului Gh. Orza din Pângărăclor, fiind cumpărate în 1843 dela Apostol Zgrof, care le avea în stăpânire din 1842 dela Dimitrie Albu, care și el le cumpărase la mezat în 1841, dela moștenitorii gramaticului Gavril Neculau.

Atâta putem ști, deocamdată, despre aceste locuri.

Prin actul din 6 Nov. 1841, moștenitorii (clironomii) gramaticului Gavril Neculau, vând la mezat patru locuri ce le aveau moștenire²⁾. Unul din aceste locuri și anume acela „ce este de la căpitan Manole Copce pîsti drum, au rămas asupra dumisale Dimitru Albu, carile au dat cel mai folositor preț, 751 lei”.

Intre timp se vede că D. Albu mai cumpărase încă două locuri din cele scoase la mezat, — unul lângă casele lui Alecu Săpunariu cu 731 lei și altul lângă casele Vârvarei cu 912 lei, căci la un an dela pomenita licitație el vinde toate aceste trei locuri³⁾ lui Apostol Zgrof.

Nu se împlinește însă bine anul dela această nouă vânzare, căci și noul proprietar⁴⁾ vinde preotului Gh. Orza, din satul Pângărăclor, un loc din cele cumpărate dela D. Albu. De data aceasta însă se aduc unele precizări și unele lucruri nouă în legătură cu hotarele și cu situația lucrurilor.

Astfel, ni se spune că locul acesta se află pe partea răză-

1) Anexa V.

2) „ I.

3) „ II.

4) „ III.

șească a Precistii, lângă „hanul schitului Tarcău” și că el se vinde cu condiția ca prin mijlocul lui să se deschidă un drum obștesc în suprafață de doi stânjeni jumătate domnești. Prin aceasta locul vândut s'a împărțit în două: o parte „din glos”, în dimensiunile ce se arată în act, mărginită la răsărit cu hanul schitului Tarcău și cu locul lui Gh. Covrig, la mlazăzi cu un loc slobod obștesc, la apus cu „drumul ce se deschide acum” și la mlazănoapte cu drumul obștesc mergători în târg; și o parte „din sus”, în dimensiunile arătate în același act, meglesit la răsărit cu același drum obștesc — deci față în față cu locul dintâlu—la apus cu T. Antohi, la mlazănoapte cu M. Ungureanu și spre mlazăzi cu drumul obștesc mergător în mahala.

Din locul „din glos” prezvitera Sofronia a răposatului preot Gh. Orza și fiul ei, dascălul Ion, au vândut o bucată patrată de 11 stânjeni Zamfirei Radovici¹⁾, care la rândul ei vinde acest pământ²⁾ fratelui ei Gh. Ivanovici, în 1863, cu 2240 lei.

Gh. Ionavici, mutându-se la Roman, vinde și el acest loc³⁾, pe care avea niște case⁴⁾ folosite tot de școala nr. 2, care funcționa aici cu două clase, primăriei Platra, cu suma de 5000 lei noi.

În 1881, dascălul Ion Orza vinde primăriei⁵⁾ porțiunea ce-l mai rămăsese din bucata „din glos”, adică de lângă locul unde a fost hanul schitului Tarcău. Era anul în care s'a pus temelia clădirii celei nouă a școlii nr. 2.

Tot din acest act aflăm că pe locul obștesc, se aflau casele Prasa, și cu alt local, în care funcționa școala nr. 2, al lui Ion Bărbieru și V. Gh. Covrig.

Se desprind, din aceste acte, câteva lucruri interesante: drumul obștesc, ce s'a deschis la 1843 pe locul cumpărat de pr. Orza, s'a chemat mai târziu⁶⁾ „strada bunilor copii” azi C. V. Andreș; iar drumul obștesc mergător în târg este strada Alex. cel Bun, după cum drumul obștesc mergător în mahala ar punea fi str. Alex. Lăpușneanu.

Cât privește istoria loculul fost al m-rei Pângărați, care avea mai multe proprietăți în Platra, o vom cerceta cu altă ocazie. Locul acesta se numea hanul schitului Tarcău, însă nu-

1) Anexa II.

2) „ IV.

3) „ VII.

4) „ VII.

5) „ X

6) „ X.

mele nu-l putea fi mai vechi ca 1833, data înființării schitului.

Se vede că schitul Tarcău, care era situat pe moșia m-rei Pângărași, a primit dela aceasta, ca ajutor, un loc cu o casă, pentru a-l servi de metoh și a-l aduce oarecari venituri. Căci, dintr'un act din 1844, pe care-l avem în biblioteea noastră, aflăm că m-rea Pângărași a mai dat schitului Tarcău, tot pentru a-și agonisi venituri, un vad de moară pe Cracău, la Ivănești. Numai așa ne explicăm, de ce o casă ce aparținea m-rei Pângărași se numea, totuși, hanul schitului Tarcău.

ANEXE

I

Actul de vânzare la mezat a locurilor gramaticului Gavril Neculau.¹⁾

Act

Prin cari glos iscăliți cronometrului r. gramatic Gavril Neculau, dinpreună cu curatorul unora din cronometri, adiverim prin aceasta că după cerire și prin jalbă am făcut gludec. tănut. Niamț, a să viindă prin litigații patru locuri de a r.ăp, dispre cari locuri urmându-să publicarisări în termen de 40 zile a vânzării loc. în tot cuprinsul țării, după legiuirile § 7 din anexa a doua a Condiției politicești și ne arătându-să nimine cu vreo pricină, adunându-să muștrei iviț la presus fil, astăzi în filnța noastră, precum și a dum. curatorului, s'au făcut hareciliure²⁾ dintre care locuri unul de este de la căpitan Manole Copce³⁾ plști drum, au rămas asupra dum. Dimitrii Albul, carile au dat cel mai folositor preț—751 lei, adică șapte sute cinci zeci și unu lei. Și fiindcă este și cu a noastră bună voe și primire, pentru a fi nestrămutată în vecl stăpânire pomenitului Albul și acest loc, l să dă acest actu cu a noastre iscălituri, întărit și de către cinst. gludec., dându-l dum. și toate hărtiile atingătoare de acest loc primindu noi și banii diplin de la dumul.

Catinca Nicolau

1841 Noemvri 6

Marghioala Neculau

Neculai Neculau

1) Primăria Piatra, Dosarul nr. 1 al actelor de proprietate, fila 129.

2) *hareciliure* = formula care mai există și azi la vânzările la mezat: harici odată, de două ori, de trei ori.

3) Căpitan Manole Copce va fi stăpânit locurile cam pe unde-s azi proprietățile de sub internatul liceului.

Fiindcă aceasta harecluire s'au făcut în filnța mea, să ad-
verește cu însuși a mea iscălitură.

Iordache Camarașul curator

Urmează întărirea trib. Neamț,
semnat decan *Telemah*

L. S.

1842 Febr. 16

Urmează întărirea Divanului apelativ al Țării de sus.
Cantacuzin, Drăghici, L. Rosăt.

L. S.

Directorul Stamatiu

1842

II

**Actul de vindere-cumpărare dintre D. Albu
și Apostol Zgrof¹⁾**

Copie.

Prin care glos iscălitul încredințaz că trei locuri ce le-am
cumpărat dela casa răps. gramatic Gavril Necolau la mezat, am
unul ce este lângă casele dum. Alecu Sopenariu cu preț de șapte
sute trezeci lei și unu ce este de la căpt. Manoil Copce, este
dat cu șapte sute cinci zăci și unu lei, și altul ce este lângă ca-
săle Vărvarel cu nouă sute doisprăzece lei, care locuri sânt pe
loc gospod, cu dreptățile ce glos iscălitul le are cumpărate cu
acelaș dreptăți le-am vândut în de veci stăpânire dum. Apostol
Zgrof²⁾ și tot cu acelaș preț, cărula pe lângă acest l-am dat și
documenturile de cumpăratură ce sânt, rămânând în veci stăpă-
nitor pe tale, după dreptățile ce și eu le am luate, rugând și pe
cinstita gludecătoare a ținut. Neamțului, cu deosebită jalbă, a să
încredința după forme.

Iscălit *D-tru Gheorghiu Albu*

1842 Noemvr. 10

Urmează întărirea tribunalului gludecătoresc a ținut. Neamț
care dispune publicarea în „Foala Sătească”.

Scarlat Rușinschi³⁾

A. Rusu

nr. 5552, Nov. 20 anul 1842.

Director Apostol

Urmează altă întărirea a aceleași instituții.

Drăghici Aga.

Scarlat Rușinschi

Epitropla târgului Petrii—parte răzășască.

1) idem fila 128.

2) din familia Zgrof ne mai sunt cunoscuți un inginer-arhitect și un
secretar al primăriei.

3) Scarlat Rușinschi sau Rușinschi e vreun strămoș al membrilor din
familia ce mai dănuște încă.

Această copie posedându-să den cuvânt în cuvânt, întocmai cu ureghinalu, să adverește și de epltropla, de vreme că ureghinalu să păstrează la d. Apostol Zgrof.

Gavril D Stan

L. S. ¹⁾

1843 Avgust 23

nr. 72

III

Actul de vindere-cumpărare dintre Apostol Zgrof și preotul Gh. Orza ²⁾.

Act.

Prin care eu glos Iscălitul încredințaz prin acesta ce-l dau Sf. Sale preotului Gheorghe din satul Pângărăclorul ca să fie știut că l-am vândut de vechi Sf. Sale, on loc în târgul Pletrii, pe parte răzășască ce este alături cu hanul schitului Tarcăul, în măhălaoa târgului din sus, care și eu îl am cumpăratură de la dumlui Dimitrache Albu, și dumlui iarăș l-am avut cumpărat prin mezat dela clironomia răps. gramatic Gavril Neculau, cu documentul din 1841 Noemvr. 6, întărit de giudicătorlea țant. și de Divan, pe care document l l-am și încredințat Sf. Sale cumpărătorului, împreună și cu întocmai copie depe documentul cu care l-am cumpărat și eu acest loc, dela dumlui Albu, fiindcă urighinalu l-am oprit de vreme că să lămuresc în el și alte locuri ce împreună cu acesta li-am cumpărat dela dumlui Albu.

Însă cu această alcătuire li-am vândut Sf. Sale, zisul loc, ca pre în mijlocul lui să fie diapurure drum obștesc, cu care mulțămindu-vă și Sf. Sa s'au și regularisit doi stânjâni și jumătate gospod pentru dum, iar locul s'au făcut în doaa trupuri. Și măsurându-să întâi parte din glos s'au găsit treizeci și șase stânjâni lungu, parte spre răsărit, megieșită glumătate cu hanul schitului Tarcăul și glumătate cu locul lui Gheorghe Covrig; unsprezece stânjâni trei palme latu, parte spre amiază-zi, megieșită cu o bucățică loc slobod obștesc; treizeci și șase stânjâni lung, parte spre apus, megieșită cu drumul obștesc pomenit mai sus (acum) înființat în mijlocul acestui loc; zece stânjâni cinci palme latu, capătul spre miează noapte, megieșit cu

1) Actul poartă sigiliul vechiu al orașului, aplicat cu fum. Despre acest sigiliu a scris istoricul V. A. Ureche un mic studiu. Se poate citi următoarea legendă:

„Această pecete a târgului Petrii dela Ștefan Vod. 7021 (=1513)“.

2) Idem fila 127.

drumul obștesc mergători în trăg și în mähăla, dela care capăt peste drum este locul dums. cămls. Feștiloale¹). Iar parte din sus să află în măsură doaă zăcl și șasă stănjăni șasă palme lungu, și doaă zăce stănjăni latu; iar den gios înpregitur doaă zăcl și șasă stănjăni parte spre răsărit, megleşită cu drumul obștesc ce este pren acest loc pomenit mai sus; doaă zăce și șasă stănjăni patru palme parte spre mleză noapte, megleşită cu locul lui Mihai Ungurlanu; șasă spre zece stănjăni și doaă palme parte spre apus, megleşită cu locul lui Toader Antohi; doaă zăcl stănjăni parte spre amlează zi, megleşită cu drumul obștesc mergători prin mähăla. Pre care loc așa pre cum să lămurești mai sus, măsurat în doaă trupuri, l l-am vândut de veci Sf. Sale în preț de 1500 lei, adecă una mie cinci sute lei. Și bani l-am primit toți deplin, acum la facere acestui act, rămânind Sf. Sa de astăzi înainte vecinic stăpân pe acest loc, și niam de niam ca pe o driaptă ocină și moșle neștrămutat de cătră nimine și spre pacinica stăpânire am rugat și pe dumlor epitropii țargului Pietrei, parte răzășască, de au întărit acesta cu iscăliturile dumlor-sale, puind și pecete țargului. Iar eu am iscălit însuș.

1843 Ioll 4 zile.

(Iscălitura monogramă a lui Apostol Zgrof).

Epitropla țargului Pietrei, parte răzășască.

Față viind atât dumlui vânzătorul cât și cumpărătorul și verbal arătând că prin bună învolre imbelor părți este vânzare acestul loc, care măsurându-să și de cătră epitrople și găsându-să întocmai după cum acest act de vânzare glăsu-ește, după cerire ce au făcut s'au întărit și de epitrople cu iscăliturile cuvenite și cu punere peceții țargului, primindu-să și doaă ocă clară pentru bisărică. Inșă drumul ce s'au regulărit prin mijlocul acestui loc în măsură de doi stănjăni și jumătate gospod, va fi așa printru tot dlauna, obștesc, fără să fie slobod cumpărătorul a-l închide.

Gavril D. Stan.

Pecetea în fum.²)

Filaret . . .

Nr. 71, 1843 August 23.

Alt scriș :

Din acest actu s'au vândut Zamfirăi, fiica dum. Ioan Ra-

1) Comisoaia Feștiloale va fi avut proprietățile cam pe unde-i casa Grădinescu.

2) Același sigiliu ca la anexa II-a

dovici, unsprizăce stânjani din lungime și unsprizăce stânjani și patru palme din lățime.

Trecut la condică nr. 9.
pe verso : dascăl *Ioan*.

IV

Actul de vindere - cumpărare dintre Zamfira Radovici și Gh. Ivanovici ¹⁾.

Actu

Anul 1863, luna Iunie în 12 zile

Gios iscălita Zamfira Ivanoviciu, fiica ds. Ioan Radoviciu din orașul Pleatra, incredințazu prin acestu actu ce-l dau fratelui meu d-lui Gheorghe Ivanoviciu, tot din acest orașu, spre cum se fi știutu că prin bună tocmală ce am săvârșit cu d-lui, i-am trecut în vecl vânzare locul ce-l amu cumpăratu dela prezvitera Sofronlea, soțlea răpos. preotu Gheorghî Orza și fiul ei dascălul Ioan Orza, cu actul întărit de tribunalul districtual vremelnic, sub nr. 28 — și statornic sub nr. 11, la 1859 Fevruarii în 10.

Insă locul arătat ²⁾ se află în orașul Pleatra, mahalaoa Precistel, pe proprietăoa răzășască, și-l în măsură de unsprizece stânjini trei palme partea despre ameză-zi ci se hotărăște cu un loc obștesc, unsprizece stânjini parte despre apus, hotărât cu drumul obștesc, unsprizece sânjini două palme partea despre ameză noapte care se hotărăște cu locul dascălului Ioan și preotul Gheorghî Orza, unsprizece stânjini partea despre răsărit megleşit cu locul lui Gheorghî Covrigu.

Așa în măsurile și hotărâle arătate se megleşeste stăpânirea loculul ce l-am trecut în de vecl vânzare numitulul mai sus cumpărătorlu, cu prețu de două mii patru sute patru zeci lei, 2440 lei, pe care bani i-am prîmît toți la facirea acestul actu, rămăind de astăzi înainte d-lui cumpărătorlul veșnic stăpănu pe acest locu.

Despre care am rugat și pe Onoratul trebunal a-l legaliza acest actu, conform legilor păzite,

Urmăndu a me iscălitură

Z. Ivanoviciu

1) Idem fila 35.

2) Locul Zamferei Radovici este acela unde s'a pus acum temeliea căminului Corpului didactic.

Și eu poftitu fiind de subscrisa de mai sus la scrisu
Ernest Elad

Principatele Unite Române
Municipalitatea Orașului Piatra

Pe temelul înscrisului luat de la cumpărătorul locului, cu îndatorirea că să va conforma în totul cu regulile statornicite pentru înfrumusețarea¹⁾ și asigurarea orașului, nu mai puțin că va răspunde oricând și să va cere și cuvenita după hrisovu ceară, bisericilor gospod de la asămenea.

Pentru care să adverește cu iscăliturile cuvenite și punerea peceții.

S. Panaite   *M. Zăhărescu*

Nr. 520, Anul 1863 Iunie 16   L. P.

Urmează întărirea trib. Neamț

L. Radu   1863 Aug. 24

V

Procesul verbal de darea pe seamă a locului
mănăstirii Pângărați.²⁾

1868 Sept. 5 zile, nr. 1104

Se predă pe seama primăriei casele m-rii Pângărați, destinate șc. nr. 2, situată în Preclista despărțirea de lângă șoseaua mergătoare la munte. Se dă în primire :

„două odăi de cărămidă sub un acoperemânt în care este școala.

două odăi de lemn sub un acoperemânt în care este canceleria și rândușul, în stare proastă.

șura cu grăjdisoru și hambaru, sub un acoperemântu din dosul odăilor în stare proastă și

locul pe care sunt clădite aceste binale în mărime de 19 stânjeni 5 palme față la șose, 20 stânjeni 4 palme fundul, 18 stânjeni 21 palme porția despre munte și 18 stânjeni despre Livezeanu, în total de jur împrejur 76 stânjeni 3 palme”.

Primar *Costache V. Andrieș*,

Comisarul disp. II, *Dimitrie Const. Cracaoanu*.

1) Este interesantă această clauză edilitară, încă la 1863.

2) idem fila 119.

VI

**Copie depe ord. nr. 1291 din 9 Sept. 1868¹⁾. a
Comitetului central pentru vânzarea domeniilor
statului.**

După cererea Minist. de Instrucție cu nr. 7096, de a se lăsa șc.
nr. 2 casele m-rii Pângărați din Piatra, Ministerul de Finanțe
incuvîințează scoaterea lor din vânzare și punerea la dispozi-
ția primăriei.

pentru conf. *N. Ionescu*

VII

Act de vecinică vânzare²⁾.

Gh. Ivanovici, domiciliat acum în urbea Romanului, vînde
primăriei Piatra cu 5000 lei noi (franci) locul cumpărat dela sora
sa Zamfira Ivanovici, vis a vis de casele lui Neculai Prassa.
1872 Februarie 7.

VIII

Adresa Primăriei Piatra-N.³⁾.

No. 307, din 8. II. 1871.

Adresa primăriei Piatra, către casierle, prin care-l trimite
actul de vânzare a locului lui Gh. Ivanovici, cu casele în care
se aflau două clase a școlii nr. 2 băieți

IX

Proces - Verbal⁴⁾.

1877, Aprilie 5.

De măsurarea locului școlii nr. 2, aflătoare în casele foste
a m-rei Pângărați.

În partea despre șose Al. cel Bun este lung de 19 stânjeni
și 5 palme. La partea despre munte, megieșită cu locul șterp
al dascălului Ion Orza, este lung de 18 stânjeni și 2 palme. La
fund, megieșit cu locul d-lui Covrig, este în mărime de 20 stân-
jeni și 4 palme. Iar în partea despre locul defunctului Livezanu
este de 18 stânjeni.

Director Ion Mancaș

Arhitectul Comunei V. . .

1) idem fila 121.

2) Idem fila 36.

3) idem fila 34.

4) idem fila 123.

X

**Act de vindere-cumpărare dintre Primăria
Piatra și dascălul I. Orza ¹⁾.**

1881, Mart 10.

Dascălul Ion Orza, domiciliat în com. Pângărați, vinde primăriei Piatra, pentru trebuința școlii nr. 2 de băieți, cu preț de 1433,50 lei, un loc din oraș, str. Al. cel Bun „megleșit cu șc. nr. 2 băieți ce se nume din vechime hanul schitului Tarcău, cu str. Al. cel Bun, cu drumul ce din vechime se nume obștescu, care acum se numește strada bunilor copii și casa d-lui Neculai Prassa, cu alt local al șc. nr. 2, foastă a lui Ioan Bărbieru și cu Vasile G. Covișig“.

Ioan Orza

p. Primar G. Balhos

Const. Turcu

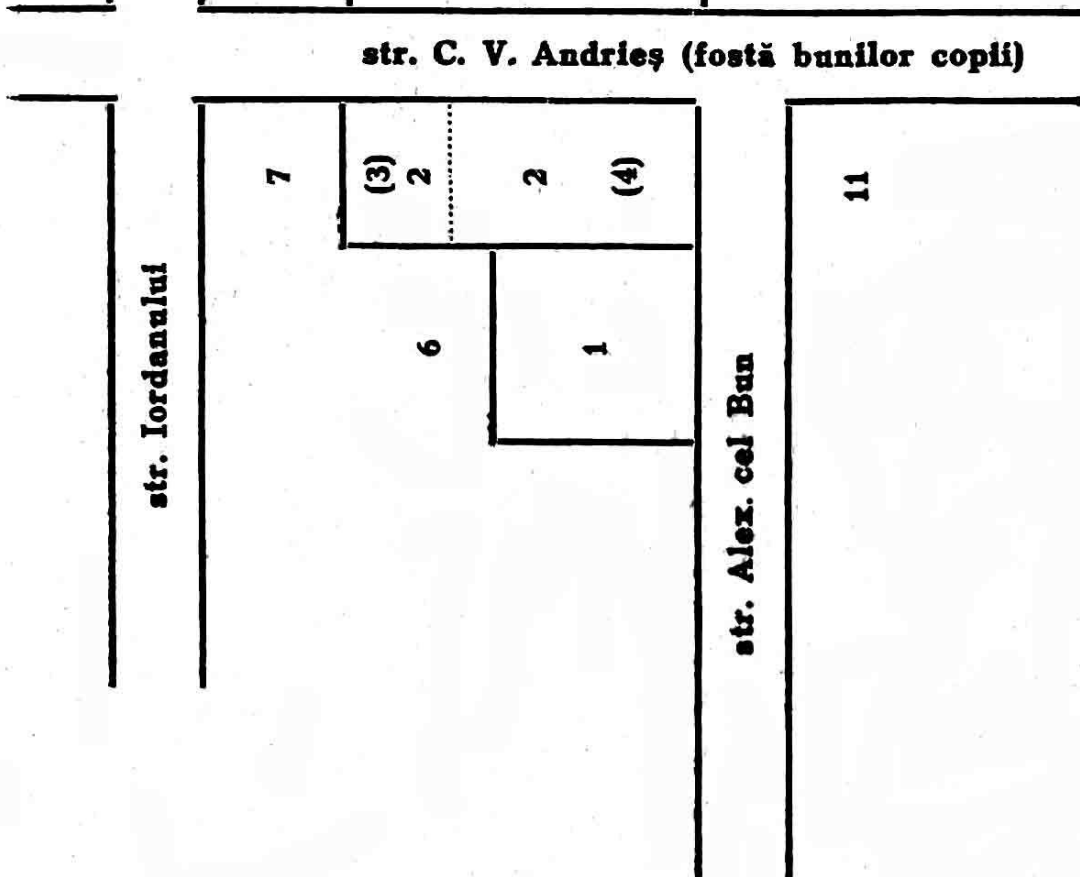
1) idem fila 126.

S.

V.

E.

N.

str. Iordanului

str. Al. Lăpușneanu

7

(3)

2

2

(4)

6

1

str. Alex. cel Bun

11

str. C. V. Andrieș (fostă bunilor copii)

8

(5)

2

10

9

1. locul hanul schitului Tarcău.

2. locul pr. Orza, cumpărat dela Apostol Zgrof—dela D. Albu—dela gramaticul Gv. Neculau.

(3-4) bucata „din gios”, vândută primăriei Piatra de Ivanovici (3) și dascălul Ion Orza (4).

(5) bucata „din sus”.

6. locul lui Covrig.

7. „ sterp. obșteșc.

8. „ lui T. Antonchi.

9. „ lui Ungureanu.

10. „ Feștițoatel.

11. „ lui Manole Copce.

Romantismul în operele literare ale poetilor noștri până la Hasdeu.

Sub influența curenților determinate de poezia poporană, de literatura neo-greacă și de cea franceză, se naște pe la sfârșitul veacului al XVIII-lea poezia noastră lirică cultă. Caracterul acestei poezii de început este acela de a cânta iubirea mai ales, în mod ușuratic și frivol, dar, deși avea aceste slăbiciuni, cu toate acestea, în corpul ei erau germele dezvoltării viitoare.

Primii noștri poeți, Văcăreștii, compun poezii așa precum le permiteau puterile lor; dar în aceste poezii se observă toate influențele și curențele.

În poezia de început, poeții parcă nu aveau un drum deschis, luminat; era o dibulală în întuneric, până când Iancu Văcărescu, cel mai însemnat dintre Văcăreștii, se îndrăgostește tot mai mult de versurile poezilor romantici francezi și începe să cultive acest tip de poezie.

Ce este romantismul?

Romantismul este un curent nou literar, care nu mai ține seamă de regulile clasice, ci sentimentele sunt exprimate liber, fără nicio constrângere, având ca note caracteristice cântarea trecutului, a iubirii și a naturii. Un sentiment profund creștin, un lirism viu și imaginație bogată sunt iarăși caracteristice ale romantismului. Acest curent romantic începe să se impună din ce în ce mai mult și la noi, iar scriitorii îl îmbrățișează cu entuziasm. Romantismul, la noi, apare odată cu poezia lui Cârlova, Hrisoverghi etc., iar în poezia lui Văcărescu, apare alături de clasicism, care era încă atotputernic.

În poezia „Primăvara amorului“ a lui Iancu Văcărescu, elementele romantice sunt din ce în ce mai accentuate.

Reminiscențe din scrierile clasice, idelle din acest domeniu, rămân pe planul al doilea, față de atotputernicia iubirii ce stăpânește sufletul poetului. Sentimentul acesta cântat are drept

cadru natura, care ocupă un loc destul de însemnat în poezie :

<i>Acolo am eu căscioară</i>	<i>Impotrivă smălțuite</i>
<i>Pe un vârf de delușor ;</i>	<i>Dealuri altele se văd,</i>
<i>Curge'n vale-o apșoară</i>	<i>Și'n vâlcelele 'nflorite</i>
<i>Murmurând încetișor.</i>	<i>Mieii pasc, alerg, joc, șed...</i>

În poezia lui Iancu Văcărescu găsim un sentiment romantic dulceag și pe lângă iubire se reliefează patriotismul, manifestat prin mândria nobilei descendențe române ; iar ici, colo, apar și motive populare, care dau un oarecare farmec poeziei.

Putem nota că pentru prima dată întâlnim în poezia noastră dragostea de frumusețile naturii, acele frumuseți ce farmecă și mulțumesc pe oricine.

Era numai un început, destul de timid, care promitea totuși. Era doar și natural să fie așa, căci în mijlocul atâtor influențe (afară de cea franceză), care prinseseră rădăcini în lumea mare românească, cu greu putea prinde o nouă formă și un nou motiv, cum era acela romantic. Scriitorii se vor descătușa, cu timpul, complet de motivele vechi, îmbrățișând în totul romanticismul. Un exemplu de acesta ni-l dă Vasile Cârlova care a scris câteva poezii de o rară frumusețe. Vasile Cârlova este o afirmare a romantismului în literatura noastră, căci mișcarea romantică este o adevărată înnoire spirituală a lirismului românesc. În cele câteva poezii pe care ni le-a dat poetul, se vede nota romantică spre care un Ioan Eliade Rădulescu va orienta poezia noastră.

Gustul cântării trecutului, căldura sentimentului iubirii, nouitatea imaginilor, dau acea halnă plăcută expunerii care produce frumosul și emoția.

Dintre poezii romantice franceze, Lamartine ¹⁾ va influența puternic lirica noastră. Cârlova, ca toți romanticii, cântă și trecutul național în „Ruinele Târgoviștei”. Poetul găsiindu-se în fața vechii cetăți glorioase, se deșteaptă în sufletul său măreția trecutului glorios și plânge pe „mormântul slavei strămoșești” decăderea prezentului :

O ziduri întristate, o monument slăvit !
În ce mărire 'naltă și voi ați strălucit,
Pe când un soare dulce și mult mai fericit
Iși revărsa lumina p'acest pământ robit !
Din slava strămoșească nimic nu v'a rămas,

1) Poet francez (1790—1869).

Oriunde, nu se vede nici urma unui pas.

În această poezie, poetul ne apare contemplativ, dulos și scoate în evidență, alături de natura Târgoviștei, ideea zădărnice în eforturile omenești:

Cum omul cât să fie în toate săvârșit.

Pe negândite cade sau plere în sfârșit...

Din această idee se naște pesimismul, pentru întâia oară în literatura noastră. În poezia „Inserare”, inspirată din „L'isolement” a lui Lamartine, se vede neliniștea sufletească a poetului care se simte depărtat de aleasa inimii lui și caută zădărnice dragostea în natură și în frumusețile ei.

În „Rugăciune” poetul invocă puterea lui Dumnezeu pentru ca nașlunea sa iubită să fie liberă și cu o soartă mai bună. Ca formă, poezia lui Cârlova se impune prin noutatea imaginilor precum și prin mlădiera expresiei și ritmul nou al versului.

Cu Vasile Cârlova începe și perioada eroică a literaturii, pentru că scriitorii caută să-și pună scrierile lor numai în serviciul patriei și pentru cauza națională, atât de dorită de toți Români.

În Moldova, Cost. Conachi scrie și el versuri, dar în versurile sale se vede aceeași iubire frivolă și sensuală ca în poezia primilor Văcărești. Cea dintâi figură însă, care deschide orizonturi nouă în mișcarea noastră culturală, este Gh. Asachi.

Un om trecut prin valurile marilor suferinți, a căutat să scrie pentru Moldova sa, pe care a dorit-o în orice clipă, fie că era aproape, fie departe printre străini. Neavând însușirile poetice alese, lucrările sale nu ajung până la perfecțiune și frumusețe; dar „cutremurat de măreția străbună, el îngenunche în fața ei și-și exprimă adâncă pietate”¹⁾.

(Odă Italiei)

„Un român al Daciei vine la strămoși, ca să sărute.

Țărna de pe-a lor mormânturi și să'nvețe a lor virtute...

și apoi slăvește și trecutul românesc și pe marii străbuni ce erau întotdeauna gata la datorie:

„Prin credință și unire apărau a patriei soarte,

Incât prin a ei virtute, ce fu arma lor și scut,

Intr'un curs de ani o mie, astă țară s'a finut.

(Către Tibru)²⁾.

1) Gh. Nedioglu, Manual VI, 1937, pag. 411.

2) Gh. Nedioglu, Manual VI, 1937, pag. 411.

Alături de Gh. Asachi, în Muntenia, cu aceeași dragoste de muncă, este Ioan Eliade Rădulescu, care stăpânește aproape toate ramurile de activitate culturale ale timpului. Sub impulsul romantismului francez, el a folosit și motive de inspirație națională: trecutul țării în poezia „O noapte pe ruinele Târgoviștei” și credințele noastre populare în balada „Sburătorul”, singura poezie în care ni se înfățișează o notă originală. În „Sburătorul”, poetul ne dă *„cu o desăvârșită delicatețe puternicul sentiment al iubirii născânde în sufletul fetei de la țară”*.

*„Și parc 'aștept... pe cine ? și pare c'a sosit.
Acest fel toată viața mi-e lungă așteptarea
Și nu sosește nimeni... Ce chin nesuferit !*

Cu admirabila zugrăvire a înserării, Eliade ne dă primul pastel isbutit în literatura română și această zugrăvire a naturii este legată de fondul baladel:

*Era'n amurgul serii și soarele sfințise,
A puțurilor cumpeni țipând parcă chema
A satului cireadă, ce greu, mereu sosise
Și vitele muginde la jgiab întins pășia.*

Nota romantică este distinctă și această notă ridică valoarea operei în fața câtorva alcătuirii neisbutite. Prin poezia sa și prin critica sa, Eliade îndreaptă poezia noastră cu totul spre romantism; iar scriitorii îl vor urma tot mai mult, dându-ne opere de mare valoare. Mai departe apoi, „descifrând eternitatea din ruina unui an”, cum spune Eminescu, apare Grigore Alexandrescu, cel ce trăiește timpuri grele, cel ce timid scrie lui Văcărescu epistola sa și cuprins de același gând ca al înaintașilor, ne dă opere de artă.

Cunoscător al scrierilor franceze, în operele sale se vede tot mai mult influența romantică. Opera lui Gr. Alexandrescu, în proză și versuri, are o deosebită valoare prin elementul descriptiv preponderant precum și prin toate celelalte elemente romantice, care apar vii în fața noastră, zugrăvite cu măiestrie de artist. „Memorialul de călătorie”, ca realizare artistică este o împletire de frumos, de emoție și sentimente. Sentimentul de admirație a frumuseților de peste Olt, a trecutului glorios legat de aceste ținuturi trans-oltene, farmecul acela ce impresionează este așa de frumos redat, încât cititorul trăiește adevărate elipe de emoție. Suntem acum departe de regulele clasice, departe de ușurătatea începutului; suntem în lumea ideilor, a imaginilor și frumosului. Romantismul se observă tot mai pronunțat

în „Răsăritul lunel la Tismana“, „Umbra lui Mircea la Cozia“ ș. a.

În „Răsăritul lunel la Tismana“ găsim un început de pastel. Trecutul plin de glorie se împletește cu dragostea de natură și cu frumusețile acestei naturi care este legată de acest trecut și este legată și de viitor. Sentimentele și ideile noul constituie farmecul operei și întrupează frumosul.

În aceste locuri apare și „Umbra lui Mircea la Cozia“, umbra voevodului viteaz. Poezia aceasta se caracterizează prin aceeași zugrăvire a frumuseților naturii și prin aceleași sentimente ce evocă trecutul :

*„Ale turnurilor umbre peste unde stau culcate,
Către țărnuț dimpotrivă se întind, se prelungesc,
Și-ale va urilor mândre generații spumegate
Zidul vechiu al mănăstirii în cadență îl izbesc...*

și apoi lată că înserează și odată cu inserarea apar florile nopții, care fac pe poet să tresară :

*„Dintr'o peșteră, din râpă, noaptea iese, mă'mpresoară,
De pe muche, de pe stâncă chipuri negre se cobor ;
Mușchiul zidului se mișcă... printre iarbă se strecoară
O suflare, care trece ca prin vine un fior“.*

După ce ne-a zugrăvit tabloul plin de mișcare și de măreție, care impresionează adânc, lată că după inserare, un mormânt se desvelește și apare fantoma 'ncoronată a lui Mircea, eroul unui veac trecut :

*„Este ora nălucirii ; un mormânt se desvelește,
O fantomă 'ncoronată din el iese... o zăresc...
Iese... vine către țărnuțuri... stă... în preajma ei privește :
Râul înapoi se trage... munții vârful își clătesc.*

Cu apariția fantomei, poetul face și puternica evocare a trecutului și își exprimă un sentiment de admirație pentru acest trecut național, pentru care Oltul doar a fost martor : (Oltul, acest „moșneag halduc“ cum va spune mai târziu Oct.Goga)

*— „Oltule, care-ai fost martor vitejiilor trecute
Și puternici legioane pe-a ta margine-ai privit,
Virtuți mari, fapte cumplite îți sunt fie cunoscute,
Cine oar' poate să fie omul care te-a 'ngrozit ?*

În fața măreției trecute, poetul aduce voevodului viteaz închinarea plină de admirație a fiilor României :

*Salutare umbră veche ! primește închinăciune,
De la fiii României, care tu o ai cinstit...*

spre a trece apoi spre meditație. Ideale de libertate și umanitarism se desprind categoric; aceste ideal capătă o valoare universală și sunt create sub influență romantică. În general, la Gr. Alexandrescu se vede căldura sentimentului și înălțimea cugetării; avântul liric și spiritul de observație, cântecul naturii cu frumusețile ei, evocarea trecutului cu gloriile lui și din toate acestea relese caracterizarea personalității lui Gr. Alexandrescu. Se mai observă în scrierile sale antiteza între trecutul glorios și prezentul decăzut, o problemă ce va preocupa pe mulți din scriitorii noștri romantici. Această problemă pornind de la Cârlova, va culmina la Eminescu în Epigonii. Sub influența romantismului francez, Gr. Alexandrescu ajunge la creații pur originale, pline de frumusețe; nu cade însă în reveria romantică a lui V. Cârlova. Și este de notat aceasta, fiindcă la critica binevoitoare a lui Ellade, imitația luase prea mare avânt și cum imitația nu constituie ceva durabil, ori folositor, corespunzător sufletului neamului, se simte nevoia originalității și această nevoie va fi satisfăcută mai târziu sub ideale noului curent al „duhului național”. Și în adevăr, în perioada eroică a literaturii noastre, toți poeții și prozatorii își simt chemarea lor în societate și caută să-și pună scrierile lor în serviciul patriei și al neamului. Dintre toți scriitorii aceștia se ridică mai înflăcărat Nicolae Bălcescu, o figură de erou, care a știut să sufere pentru neamul și țara sa. Indrăgostit de pe băncile școlii de trecutului național pe care-l împărtășea împreună cu Alexandrescu ș. a., au ajuns cu toții să-și dea seama că țara era într-o situație rea și de aceea au căutat să scrie pentru ridicarea ei. Primele lucrări ale lui Bălcescu: „Puterea armată” și „Starea socială a muncitorilor plugari” sunt adevărate opere străbătute de ideal sănătoase, care au contribuit mult la salvagardarea edificului național. *„Aceste lucrări se impun printr'o nouitate ideologică în care stă năzuința sfântă de a deștepta în sufletele contemporanilor virtuțile străbune”*.

Din dragostea sa pentru patrie, condus după ideea lui Jules Michelet ¹⁾, Bălcescu scrie Istoria Românilor sub Mihai Viteazu, compusă din șase părți, ultimele două neterminate. Este o capodoperă. Știind că din trecutul glorios trebuie să alegem figura cea mai însemnată, Bălcescu alege pe Mihai Viteazul, eroul aspirațiilor naționale. Prin această lucrare Bălcescu, ca și Cârlova și Alexandrescu, smulge pe cititor din

1) Istoric francez (1798-1874).

prezentul umilit și-l transpune în vremurile pline de măreție. Artă lui de a povesti, stilul colorat și pitoresc, reînvierea trecutului, descrierea naturii, toate dau operelor un caracter romantic și din acest punct de vedere Bălcescu este alături de ceilalți scriitori romantici. Cultivându-se sub influența romantică, ne-a dat opere străbătute de această influență.

Când ne descrie Târgoviștea, ne apare înaintea singurătatea tristă a ruinelor și alături de aceasta, sentimentul de amară durere pe care l-a mai cântat Cârlova și Ellade.

„Astfel i se nălucește oricărui Român cu inima simțitoare, când cată l'această mult elocventă ruină; și el nu se poate opri de a simți durerea amară și de a Ofta după vremea trecută. Dar nimeni n'a simțit aceasta mai puternic și n'a exprimat în cuvinte mai frumoase simțirea sa ca tine, Cârlova, floarea poeziei, june cu inimă de foc“.

În întreaga operă a lui Bălcescu găsim locuri, oameni, priveliști descrise cu multă vrajă sub impulsul romantismului ce predomină. Găsim priveliști din Transilvania zugrăvite cu toată măiestria și care constituie cele mai frumoase pagini ale prozei noastre artistice. Figura lui Mihai Viteazul este urmărită pas cu pas de autor până în clipele măririi sale. Iar fapta eroică de pe câmpul Călugărenilor, pregătirea însuflețită a ostașilor și începutul luptei, sunt descrise minunat, cu un stil sugestiv, care ne face să ne încordăm atenția și să urmărim faptele ce se întâmplă sub comanda eroului de la Călugăreni:

„Sfârșind aceste pregătiri, Mihai cugeă întru inima sa că împrejurarea cere neaparat vreo faptă eroică, spre a descuraja pe Turci și a îmbărbăta pe ai săi. El hotărăște atunci a se jefi ca altădată și a cumpăra biruința cu primejdia vieții sale“.

După hotărîrea luată de erou, lată-l că nu uită să-și facă rugăciunea invocând ajutorul lui Dumnezeu și pornește la luptă cu hotărîre.

...„Ridicând ochii către cer, mărinosul Domn chiamă în ajutoru-i protecția mântuitoare a Dumnezeului armatelor, smulge o săcură ostășească de la un soldat, se aruncă în coloana vrăjmașă ce-l amenință mai de aproape, doboară pe toți cei ce se încearcă a-i sta împotrivă, ajunge pe Caraiman—Pașa, îi sboară capul, izbește și pe alte capete din vrăjmași și făcând minuni de vitejie, se întoarce la ai săi, plin de trofee și fără să fie rănit...“

Iată tabloul plin de mișcare, senin fără obstacole, iată figura înălțătoare a eroului, iată povestirea plină de farmec ce înalță sufletul. Întreaga operă a lui N. Bălcescu este străbătută

de notele romantice caracteristice timpului, note care făceau să vibreze sentimentul și să triumfe o idee nobilă, aceea a ridicării neamului și patriei. Dar, fiindcă scriitorii de multe ori se mărgineau numai la traduceri ale operelor străine, la imitarea lor, se vedea că avea să se ajungă la o falsificare a spiritului național. Și atunci se ridică un om, o personalitate, care vine să modifice mentalitatea timpului. Este Mihail Kogălniceanu. El lăsa Rădulescu căutase să îndrepte poezia noastră spre romantism, dar acum Kogălniceanu vine ca un creator al României moderne și aduce o nouă reformă. Romantismul este o direcție bună și sănătoasă și trebuie urmată, dar imitația este de condamnat, fiindcă imitația nu constituie o literatură pentru Români. Punctul acesta face parte din programul expus în „Dacia literară”, a lui Kogălniceanu.

„Dorul imitației s'a făcut la noi o manie primejioasă, pentru că omoară în noi duhul național... Mai în toate zilele, ies de sub teasc cărți în limba românească. Dar ce folos că sunt numai traducții din alte limbi și încă și acele de-ar fi bune! Traducțiile însă nu fac o literatură și vom lupta împotriva acestei manii ueigătoare a gustului original“...

Kogălniceanu chlamă pe toți scriitorii să-și ia motivele de inspirație din trecutul nostru, căci vor găsi mulțime de „sujețe” demne de reliefat. Kogălniceanu vrea o literatură originală cu motive din trecutul nostru și cu motive din literatura populară, comoara neamului. Scriitorii îl urmează în deaproape pe Kogălniceanu și se acomodează noilor idei. Unul dintre cei mai frecvenți adepți ai lui Kogălniceanu și al convingerilor lui, care își începe activitatea odată cu Kogălniceanu este Cost. Negruzzi. Sub influența romantismului lamartinian și al lui Victor Hugo ¹⁾, Negruzzi își îndreaptă privirile spre cronici și spre literatura poporului, în care găsește sănătoase izvoare de inspirație. Fiind de la început un admirator al poeziilor noastre populare, Negruzzi încearcă scrieri poetice proprii ca „Aprodul Purice”, un poem plin de viață și de realizare. Având îndrumători romantici, Negruzzi își începe activitatea sa ca nuvelist, sub această influență.

El ne dă primele nuvele romantice: „Zoe” și „O alergare cai”, caracterizate prin elementul precumpănitător romantic, sentimental, cu amestec de situații și note realiste care vădesc tablouri zugrăvite prin culoarea locală. Negruzzi întemeiază nu-

1) Victor Hugo, poet francez (1802—1885).

vela noastră istorică prin „Alexandru Lăpușneanu”, o povestire în care trecutul învie sub ochii noștri.

S'au mai scris nuvele și schițe în același timp, de Gh. Asachi, dar nu s'a ajuns la frumusețea și farmecul din „Alexandru Lăpușneanu”. Elementele romantice în această nuvelă se resimt puternic. Acțiunea magistral condusă, zugrăvirea adevăratelor caractere, îmbinarea adevărului cu pitorescul, psihologia și peripeția constituie valoarea operei. Tablourile frumoase descrise în culoarea timpului dau viață operelor și fac pe cititor să trăiască momentele acelea. Iată cum ni-l arată autorul pe domnitor, pornit cu întreg alaiul spre biserică :

...„Lăpușneanu în ziua aceea era îmbrăcat cu toată pompa domnească. Purta coroana Paleologilor și peste dulama poloneză de catifea stacoșie, avea cabaniță turcească”...

Sau groaznicul măcel de la curtea domnitorului, care bagă spaima în toți boierii.

— În minut, toți slujitorii de pe la spatele boierilor, scoțând junghiurile îi lovira și alți ostași aduși de căpitanul de legegii intrară și se năpustiră cu săbiile în ei. Cei mai bătrâni, mureau făcându-și cruce... unii, deși răniți se încleștau cu furie de gâtul ucigașilor și nesocotind rănilor ce primeau îi strângeau până ce îi înădușeau. Patruzeci și șapte de trupuri zăceau pe parchet!”.

În toată descrierea, elementele romantice își au locul lor, mai ales în cele câteva antiteze : Alexandru Lăpușneanu — Domnița Ruxanda — Spancloc — Stroici și Moțoc. În literatura noastră, C. Negruzzi este și începătorul scrierilor literare și în scrierile pe care ni le-a lăsat, se vede aceeași influență romantică, aceeași măestrile în stil și limbă care impresionează adânc.

Calipso, Lumânărică, Catacombele Mării Neamț, etc. alcătuiesc pagini pline de frumusețe, gustate și astăzi de publicul cititor. În general, în nuvelele sale romantice, Negruzzi este sentimental când ne redă pasiunea personajilor; viguros, când zugrăvește diferite aspecte ale societății. Tot un continuator și un adept al convingerilor lui M. Kogălniceanu ni se prezintă Dimitrie Bolintineanu, care s'a bucurat de o mare popularitate, datorită sentimentelor sale patriotice care și-au găsit loc în opera sa și în coloanele ziarului său „Poporul suveran”. Bolintineanu continuă lupta pe tărâmul național și ne dă mai multe scrieri inspirate din poezii romantici francezi. La Bolintineanu se observă un romantism prea exagerat, prea multă exaltare a

sentimentul patriotic și prea multă sonoritate a versului. În privința aceasta, el formează un antipod, având opus mai târziu pe Hașdeu, la care se va observa un romantism apropiat de realitate.

S'a inspirat din cronici și a scris mai multe legende, ca : „Mama lui Ștefan cel Mare“, „Danil Sihastru“... apoi „Mihail scăpând stindardul“, poezie în care se vede, în general, evocarea eroului și aspirațiile naționale.

Toate aceste compuneri sunt alcătuite după modele romantice și tot în acest cadru sunt compuse și baladele sale în care domină fantasticul. Cea mai reușită dintre balade este „Mihnea și Baba“, în care întrebuițează onomatopei cu mult efect :

*Mihnea incalecă, calul său tropotă,
Fuge ca vântul,
Șueră pădurile, fâșie frunzele,
Geme pământul...*

O poezie amplificată prin detalii romantice este „Mama lui Ștefan cel Mare“, inspirată după tradițiile din „O seamă de cuvinte“, de I. Neculce. Descrierea castelului este redată plăcut, iar la acest castel vechi vine și se tângue eroul, în timp ce mama sa „declamă“ :

*„Du-te la oștire pentru țară mori
Și-ți va fi mormântul 'ncoronat cu flori“.*

Este aici avântul patriotic, dar poezia are și o muzicalitate a versului prea sonoră. Bolintineanu rămâne în literatură prin elegia „O fată tânără pe patul morții“, care a stârnit un adevărat entuziasm prin strofele pline de avânt, de imagine și armonie :

*„Ca robul ce cântă amar în robie
Cu lanțul de brațe, un aer duios ;
Ca râul ce geme de grea vijelie,
Pe patu-mi de moarte eu cânt dureros.“*

Poetul își cântă propria-i durere determinată de moartea iubitei, a părinților și de suferințele exilului.

În toate poeziile sale erotice, se vede un amestec pronunțat de misticism romantic. Bolintineanu a mai scris, inspirat din „Orientalele“ lui V. Hugo, „Florile Bosforului“, apoi romane, drame istorice, fără prea mare valoare, dar alcătuite după tipare romantice.

Plin de înflăcărare, mai apare și Alecu Russo, care com-

pune opere de mare valoare puse tot în slujba neamului său. Preocupările de a desmormânta comorile literare ale poporului din negura uitării și a arăta valoarea lor, se impun din ce în ce. Astfel, împletind nota biblică cu cea populară, sub influența romantismului, Alecu Russo scrie *Cântarea Româneli*, o manifestare a talentului său poetic, ce poate fi pentru fiecare un îndreptar și o literatură aleasă. Inspirată din cărțile vechi, din literatura noastră populară, scrisă în versete, *Cântarea Româneli* se impune tot mai mult în ceea ce privește valoarea ei. „*Cântarea Româneli*“, inspirată și din *Lamenais*¹⁾, a fost menită să aducă neamului românesc revelația viitorului măreț. Trecutul este zugrăvit în toată sănătatea lui și prin zugrăvirea acestuia trecut se deschide cartea de vițeji a neamului, pentru contemporani. Cu aceeași deviză în suflet, Russo cere deșteptarea neamului spre libertate și lepădarea lanțurilor robiei :

„*Deșteaptă-te, pământ român ! Biruește-ți durerea. E vremea să ieși din amorțire, seminție a domnitorilor lumii ... (vers. 55). Cinge-ți coapsa, țară română ... și-ți întărește inima. (vers. 65) și apoi ne înfățișează natura țării plină de bogăție și frumusețe :*

„... *Verzi sunt dealurile tale, frumoase pădurile și dumbrăvile spânzurate de coastele dealurilor, limpede și senin ceriul tău, Munții se înalță trufași în văzduh ; râurile ca brâie pestrițe ocolesc câmpurile ; nopțile tale încântă auzul, ziua farmecă văzduhul“ ...*

În *Cântarea Româneli* se vede palpitând vleața românească și toate aspectele ei ; se aude dolna în care plânge un neam întreg în suferință, iar poetul, ca un apostol, îl îmbărbătează. Din întreaga operă se poate întrevădea sfârșitul unei lumi clădite pe tiranle și intronarea dreptății mult așteptate :

„... *Urlă vijelia de pe urmă... duhul Domnului trece pe pământ (vers. 65).*

Alecu Russo ne-a mai dat pagini fermecătoare în amintirile sale, care sunt brăzdate de notele romantice, frumos realizate. Tablourile fin conturate, elementele descriptive, iubirea de locurile scumpe sunt fermecător redată, după meșteșugul unui artist :

„*Din multele dulci ochiri a tinereții și a copilăriei, două sau tipărit în inima mea verzi și vioaie, crescând iarăși an cu an, ca mlădițele copacilor ; primăvara mi le aduce, pe când dă*

1) *Lamenais* (1782 - 1854).

frunza, pe când fluturii încep a giuca, când trandafirii îmbobociți se deschid, când soarele încă diesmeardă și nu arde, când de pe porumbei pică ninsoarea mirositoare... cine nu a avut optsprezece ani, cine nu s'a uitat la lună și nu a vorbit cu stelele? (Amintiri).

După cum vedem și Russo este credincios romantic, un maestru care a știut să alcătuiască și să combine momente și figuri, redându-ne farmecul în operele sale. La activitatea lui Russo plină de merite se adaugă un alt luptător, „regele poeziei românești”, V. Alecsandri, care, împreună cu autorul Cântărilor României, colindă văile munților, satele așezate pe maluri de ape cristaline și caută să descopere comoara producțiilor poporului, cu gândul de a o înălța la loc de cinste, după spiritul critic al timpului. V. Alecsandri, studiind în strălănită, citind pe scriitorii francezi romantici, va scrie și dânsul tot sub influența romantismului. Și în adevăr, lirica, epica, drama și descrierea la Alecsandri sunt romantice. Călătorind prin Italia, se inspiră din natura acestei țări, în care simte iubirea unei tinere femei și cu acest prilej compune nuvela romantică „Buchetiera din Florența”, o împletire de sentimente pe plajurile strălucite. Mănat de soartă, călătorește apoi prin munții noștri și ne dă frumoasa descriere „O preumblare prin munți” în care ne înfățișează poezia primelor lui impresii în fața naturii românești. Descrierea priveliștilor de pe culmea Grohotișului, în linii magistrale, vestește pe viitorul poet al Pastelurilor :

„Când se revărsară zorile, noi ne și luaserăm ziua bună dela Sf. Sa Egumenul, ce ne ospătase atât de bine și ne acățam voioși pe cărarea îngustă care sue dealul Grohotișului. Trăsura noastră se auzea duruind în fundul văii pe pietrișul pâraielor și pocnetele biciului vizitiului răsunau din stâncă în stâncă, din deal în deal, din codru în codru, ca niște impușcături de pistoale. Noi însă ne suiam mereu, cu ciubucile de-a-umere, strigând, râzând, chiuind prin codru, pocnind în frunze, plecând crengile alunșurilor, făcând nebuniile ce ne treceau prin cap”...

Această descriere ne arată cea dintâi manifestare a orientării poetului spre literatura populară. În poeziile sale de tot felul, domină influența romantică și putem constata că în elegie se inspiră din Lamartine, în Pasteluri din Théophile Gautier, iar în poeziile epice și drame din Victor Hugo. Cele dintâi poezii ale lui Alecsandri sunt dolnele și apoi trece la tratarea subiectelor pe teme romantice. În poeziile erotice se vede palpitând sentimentul iubirii, sentimentul pe care l-a cântat mult

Alecsandri. „Steluța, Lăcrămloare, 8 Mart, sunt poezii în care se vede sentimentul erotic și acela de fericire ce-l are poetul atunci când iubește și se simte iubit :

*„O, sufletul meu vesel! o suflet fericit!
 Înălță-te în ceruri și sbori cântând la soare,
 Căci soarele iubirii în cer a răsărit
 Și'n cale-mi s'a oprit!*

În poezia „Veneția“, poetul își cântă iubirea pentru ființa-i dragă, venită să-și caute sănătatea. Veșnicia iubirii cât și însuflețirea naturii, care la parte la fericirea celor îndrăgostiți, sunt elemente romantice și tot romantic este procedeul antitezel: fericirea poetului care iubește de o parte și tristețea Veneției „cernite“, ce-și vede gloria trecutului apusă pentru totdeauna.

*„Iubiți, iubiți! ne zice Veneția cernită,
 Iubiți, amorul vostru puternic e și sfânt...*

După pierderea ființei dragi, poetul rămâne nemângâlat și această nemângâlere o cântă deasemeni în versuri.

Elegia „Steluța“ este închinată ființei pierdute și se vede toată sinceritatea poetului și pe lângă aceasta și superstiția poporului poetizată în vleața și moartea stelelor.

În poezia „Lăcrămloare“ se vede vleața omului asemuită cu a florilor și o veșnică nemângâlere brăzdează versurile :

*„Dar de-odată vântul rece
 Fără vreme vă cosește!
 Astfel soarta crunt răpește
 Tot ce'n lume ne zâmbește.
 Floarea piere, vleața trece!*

Dar în poeziile sale, Alecsandri cântă și sentimentul patriotic. „Anul 1855“ este o poezie lirică patriotică, în care se exprimă dorința poetului și nădejdea într'un viitor strălucit al neamului său, dorință pe care o avea și Gr. Alexandrescu în „Anul 1840“.

*„Sunt destule-atâtea chinuri! Adă ziua mult dorită,
 Zi de pace, de tărie și de glorie iubită
 Pentru-acest sărman popor;
 Pentru-o nație creștină, care poart' un mare nume
 Și în sufletu-i presimte că-i chemată'n astă lume,
 La un falnic viitor“.*

Același avânt patriotic se observă și în celelalte poezii patriotice, ca în „Deșteptarea României“, Hora Unirii, și altele,

adunate în volumul „Mărgăritărele“. A cântat Alecsandri, apoi, vitejii ostaşilor români pe câmpiile Plevnei. În „Oda ostaşilor Români“ se vede sentimentul de admiraţie faţă de ostaşii care au pus piciorul în cetatea Plevnei. Avântul războinic este înfăţişat dimpreună cu tinereţea ageră a strămoşilor.

*„Juni ostaşi ai ţării mele, însemnaţi cu stea în frunte !
Dragii mei vultani de câmpuri, dragii mei şoimani de munte !
Am cântat în tinereţe strămoşiasca viteje,
Vitejie fără seamăn pe-acel timp de grea urgie“.*

Prin admiraţia trecutului şi entuziasmul faţă de prezent, poetul prevede ţării sale un viitor strălucit :

*„Pas dar ! pas tot în-inte ! Timpul vechiu din nou zoreşte
Viitorul României dat-au mugur ce 'ncolţeşte !...“*

În baladele, basmele şi poemele lui Alecsandri, se văd motive romantice mult evidenţiate ; credinţe populare, motive populare de tot felul, asemănător din acest punct de vedere cu Ellade Rădulescu şi cu alţi scriitorii încrezătorii în triumful naţiunii. Sau :

*„Mirii sarbezi în cojoace   Invitând cu ei să joace
Veselit-au şase luni   Viscoloasele furtuni“.*

Iată tabloul frumos din „Prier şi fata Iernei“, tabloul naturii fermecătoare, care va inspira şi pe Eminescu în Călin.

Plecând de la această zugrăvire bazată pe fantezie, poetul revine la natura ţării noastre, pe care o zugrăveşte în linii magistrale. Poezia naturii la Alecsandri este plină de farmec, plină de frumos. Tablourile zugrăvite cu măestrile şi priveliştile pitoreşti, toate alcătuiesc adevărate realizări de artă.

Iată plugurile ce răstoarnă brazde negre şi apoi semănătorii harnici cu sacul subţloară având după dânşii :

*„Deacurmezişul brazdei boroanele pornesc,
Şi grapele spinoase de-aproape le urmeză,
Ingroapă 'ncet sămânţa şi câmpul netezesc.*

Iarba coaptă aşteaptă să fie cosită de cosaşii veseli, ce vin în rânduri :

*„Iată vin cosaşii veseli, se pun rând. Subt a lor coasă,
Câmpul ras rămâne verde ca o apă luminoasă.
Unii brazdele răstoarnă, în căpiţi olţii le-adună,
Le clădesc apoi în stoguri şi cu stuh le încunună.*

...şi din aceste rânduri ne putem aduce aminte de anonimul

poet al „Plugușorului“, făcând aceeași apologie a muncii câmpului. Iată și lunca din Mircești, bătută de brumă în „Sfârșit de de toamnă“, care așteaptă apropierea gerului.

*„Gerul aspru și sălbatic strânge'n brațe, cu jelire,
Neagra luncă de pe vale, care zace în amorțire. !*

Dar beatitudinea pe care sentimentul naturii o revarsă asupra poetului, ajunge la apogeu în „Serile de la Mircești“ și în „Concertul în luncă“ poezii mai impregnate de romantism decât altele. Ca într-o feerie cu tainice armonii se adună în lunca de la Mircești, lumea florilor, a păsărilor și a găzelor ca să ia parte la concertul privighetoarelor revenită'n primăvară din strălănătate.

*„Dar tăcere ! Sus pe-un frasin, un lin freamăt se aude !...
Toți rămân în așteptare. Cântăreața'ncet prelude,
Vântul tace, frunza deasă stă în aer neclintită.
Subt o pânză de lumină, lunca pare adormită.*

Întreaga zugrăvire a naturii, cu tot ce are ea mai frumos umple sufletul flecărula de acea fericire pe care a simțit-o și poetul în acele clipe pe care le-a trăit. Evoluția epică și lirică, la Alecsandri, este bazată pe romantism, dar și dramele sale istorice au aceeași caracteristică. „Despot Vodă, Ovidiu etc. sunt adânc impregnate de romantism ; mai ales Despot Vodă, care a fost concepută după modelul dramelor romantice. Alci, îmbinarea mărinimiei cu viclenia, a ambiției sublime cu calculul meschin, a avântului nobil cu pornirea josnică, deghizarea, simularea morții, otrava, antidotul, toate sunt elemente romantice, sub influența cărora este compusă drama. Iată avântul și ura lui Despot față de Lăpușneanu, care a vult să-l otrăvească :

*„Lăpușneanul a vrut să m'otrăvească !
În cupa lui perfidă, eu moartea am băut
Și făr'a mea ispită, de mult aș fi pierdut.
El vrea a mea pieire ?... deci ghiară pentru ghiară !
El zice : Piară Despot !... Eu, Lăpușneanu piară !”.*

„În întreaga operă a lui Alecsandri se vede un romantism eterat, pagini în care scriitorul dă frâu liber simțirii sale care izbucnește în efuziuni lirice-romantice”.

Pe lângă acest romantism se adaugă și influența populară, care constituie o armonie atât în versuri cât și în proză. În aceeași direcție se îndreaptă și Ion Ghica, când compune

scrisorile sale, în care vibrează sufletul românesc. O puternică descriere, zugrăvirea trecutului, portrete sociale, caracterizează frazele scriitorului.

Nu ne vom duce mai departe, ci ne vom opri la un fragment, în care vom vedea cât de viu răsar în fața ochilor noștri pregătirile de nuntă ale boțerilor și orășenilor, după obiceiul timpului.

„Pe atunci nunta era dandana mare! Mai întâi pețitorii și colăcerii au adălmaș; după ei logodnă cu arhiereu, cu diaconi, cu preoți, cu cântăreți, cu lăutari și cu ziafet toată noaptea, până la luceafărul de zi”... și apoi năprasnica boală a ciumei din timpul lui Caragea.

„Spaima intrase în toate inimile.., Mama își părăsea copiii, iar bărbatul soția, pe mâinele cioclilor, niște oameni fără cuget și fără frică de Dumnezeu”. (Cluma lui Caragea).

Culoarea locală și puterea descriptivă ne amintesc de Negruzzi și vom vedea folosind aceleași note în scrierile sale, un alt artist și român, în persoana lui Al. Odobescu. Studînd alături de Alecsandri, citînd mult din scrierile romantice, Odobescu ne-a dat opere cu aceleași caracteristici romantice. În evoluția nuvelor istorice, ne dă pe „Mihnea Vodă cel Rău” și „Doamna Chlajna”, adevărate opere cu subiecte luate din frământata viață a sec. XVI-lea. Scrierile acestea se caracterizează prin numeroase priveliști descrise minunat, iubiri pasionate, descrierea naturii, portrete și acțiuni, toate realizate în mod artistic.

Iată priveliști pline de viață, zugrăvite cu exactitate în linii sigure și pline de frumusețe, iar în mijlocul acestor priveliști, iubirea dintre Radu și Ancuța, în lunecarea bărcii pe apele Dunării.

„Cursul râului furase luntrea și o împinsese cu repeziciune până la gura acelei strâmtoni, prin care apele albiei cele mari se revarsă cu bolbură... De acolo se zărea în susul apei zidurile cetății Sân-Giorgiu, care, din ostrovul său înălțat, apăra orașul Giurgiului; iar înainte pe limanul Smârdei, licura un foc de paie”. (Doamna Chiajna). Mihnea Vodă cel Rău ne aduce aminte de Alexandru Lăpușneanu a lui Negruzzi, în care se văd zugrăvite momente asemănătoare.

Fuga lui Mihnea este măreț redată prin rândurile :

„...Așadar, potolindu-se și văzând în sfârșit că nu e prin putință a sta cu armele împotriva cotropitorilor, Mihnea porunci să se gătească de plecare. Atunci ai fi văzut pe toți, slugi și stăpâni, cu fețele palide, cu ochii sticliți, alergând prind odăi, ri-

dicând avuțiile domnești în lăzi și în boccele, ca să le încarce, imbrâncindu-se și mai rău, într'acea pripă desnădăjduită...

În aceste două descrieri, se văd zugrăvite firile eroilor, bărbăția Doamnei Chlajna, avântul tineresc și iubirea pasionată a lui Radu Socol, care toate dau naștere la conflicte. Aceste nuvele sunt influențate puternic de romantism, însă au un caracter românesc, fiindcă o bună parte din povestiri sunt autentice, luate din cronici. Scenele sângeroase, conflictele dintre domni și boieri, scene idilice, legăturile intime dintre Anca și Radu, dispariții misterioase, fugi peste Dunăre în nopți întunecoase, șgomote sinistre, tragica, întâmplare toate în mijlocul naturii, sunt caracteristice ale romantismului ce se vede brăzdând puternic opera marelui prozator. Opera de mare valoare, în care natura țării noastre ocupă un loc de frunte, este „Pseudo-Kyneghetikos” care se caracterizează prin mărețe descrieri, tablouri bine realizate, motive populare, toate zugrăvite în cadrul câmpului de vânătoare :

Era acum tocmai pe culmea dealurilor sub care se adăpostește, ca într'o copaie, satul Bisoca. Soarele apunea drept dinaintea noastră, cercul lui roșietic scăpătase până pe zarea orizontului...”

Iată o descriere a naturii cu tot farmecul ei, așa cum a descris și Alecsandri natura de prinprejurul Bistriței scripitoare în bătălia razelor. În totul, Odobescu este un continuator al celorlalți luptători dinaintea sa și influența romantică în operele sale este destul de puternică. Se observă același romantism ca și la predecesori, dar aceasta nu face decât să mărească farmecul operelor. Va urma însă un alt cărturar : B. P. Hasdeu, la care vom vedea un romantism mai moderat, mai apropiat de realitate. Hasdeu are o mare activitate și în multe direcții. Ne-a dat poezii, nuvele, romane și drame care sunt străbătute și de romantism.

Poezia lui Hasdeu este o poezie intelectualistă mai mult, dar în care se vede vibrând simțirea poetului. Cuvintele și ritmul amintesc uneori de Bolintineanu ; dar farmecul acela poetic nu prea apare în poezie, de aceea chiar autorul o numește „poezie de granit”.

A scris „Dumnezeu”, odă închinată marelui puteri a Creatorului, iar în altele găsim un patriotism ușor și un lirism impresionant. În genul epic a scris nuvela romantică „Micuța”, cu scene din viața studentescă, cu legături intime, în care predomină sentimentul erotic. A mai scris romanul „Ursita”, în care

înfățișează un episod din timpul domniei lui Ștefan cel Mare; căsătoria fiicei lui Ștefan cu un prinț rus și în care arată groaznicele chinuri pe care le îndură prințesa, scoțând în relief pericolul Rușilor pentru Români. Hasdeu a compus și drame istorice după modelul romanticilor francezi, mai ales după V. Hugo, ca: *Domnița Ruxanda și Răzvan și Vidra*. Subiectele sunt luate din trecutul istoric, așa cum luaseră și înaintașii săi. „*Răzvan și Vidra*” este străbătută mai puțin de romantism; subiectul este luat din trecutul istoric și din toate straturile sociale; tragicul se îmbină cu umorul, personajele sunt excepționale, după cum am văzut și în „*Despot-Vodă*” a lui Alecsandri. Romantismul acesta este adaptat stărilor noastre sociale și Hasdeu nu se lasă sedus numai de forme romantice pline de mister, de fantezie, de tânguire ori de slăbiciuni; nici de ușurătate a stărilor sufletești, de frivolitate; ci romantismul său este îmbrăcat cu realitatea, ceea ce îl deosebește de ceilalți poeți romantici.

Eroul nu se pierde în exagerări romantice, personajele activează, au un scop spre a pune în mișcare idei înalte. Romantismul la Hasdeu este în strânsă legătură cu sufletul poporului care cere libertatea.

Răzvan este un erou pe care dorul de țară îl copleșește și împreună cu tovarășii săi vrea să se întoarcă pe pământul strămoșesc:

*„Și să nu mi-aduc aminte că rămâiu în țări străine,
Pe când scumpa mea Moldovă nu-i departe de la mine;
Astăzi însă de nevoie mă simții împins la mal,
Căci dorul țării răsbate pân și sufletul de cal!..*

*.....
Ei să plece în Moldova! Dor de țară! Dor de țară!..
Iară sângele meu fierbe! Furia m'apucă iară!..*

„*Răzvan este un erou care activează și nu cade în revenirii metafizice ca eroul zugrăvit de Eminescu în „Sărmanul Dionis”; el este un oțelit, dârz, îndrăzneț, un luptător pornit să deslănțue revoluția, așa cum este înfățișat tot de Eminescu în „Impărat și proletar”.*

Alături de erou intervine eroina întronată în drama romantică: Vidra, un temperament furtunos și tot atât de aprigă ca și Răzvan, iar prietenia lor este bazată pe iubirea veșnică în omenire. Vidra este sugerată de genul lui Shakespeare, care plutește deasupra dramei lui Hasdeu. În general, elementele din care este compusă drama, natura, dragostea de pământ, iubi-

rea nelertătoare, personajle, sunt toate de natură romantică și alcătuiesc una din cele mai izbutite drame în lit. noastră.

Iată dar că întregul șir de scriitori, în decurs de un veac, întrebunțează diferite mijloace în compunerea operelor sub influența binefăcătoare a romantismului. Și toți aceștia „au crezut în scrisul lor, au format viitorul“ cum spune marele Eminescu, căci operele lor sunt pline de avânt și de ideal ce au servit pentru ridicarea neamului. În versuri și în proză s'a cântat iubirea, s'a cântat trecutul, s'a cântat natura țării care farmecă și impresionează. Prin șirul acesta de poeți și prozatori s'a format limba națională, s'a format idealul nostru.

BIBLIOGRAFIE:

- Gh. Nedioglu — *Manual de l. română* — cl. VI și VII-a.
 C. Loghin — *Istoria literaturii române*.
 V. Alecsandri — *Mărgăritărele. Despot Vodă*.
 Explicații la clasă, — după d. prof. Victor Țăranu.

Anghel Constantin
 cl. VII-a normală

---

*Rugăciune de seară*¹⁾

*E viscol în oraș și e târziu.
Zăpada'n strada singuratică tresaltă,
iar bolta dintr'o zare 'n cealaltă,
e-o carte cenușie 'n care morții-și scriu.*

*Copacii prohodind toți laobaltă
și 'nvăluindu-ne amar cu-acest pustiu,
rămân în urmă, dric fără sicriu,
în noaptea foșnitoare și înaltă.*

*O pasăre a răzbunării 'n ceasul rău,
cobește la răscruce și cu sânge 'nsamnă
hotarul dintre adevăr și hău...*

*După troian de sbuciumări și toamne,
întoarce-ne lângă azurul tău,
Din apele vremelnice, Doamne !*

A doua rugăcinie de seară

*Din cuibul tău de liniști și uitare,
deschide-ți, suflete involburat, clavierul
și 'n fulguirea gândurilor, smulge-i
o melodie grea de îngropare,
căci s'au oprit în cimitir două cortegii.*

*Pe culmi de jar
străbat pribegii
bolții — întomnat calvar.*

*Noroiul crește 'n amurgirea sură,
când funerar,
ochi mari de întunerec
vegheză din adâncuri pași de solitar.*

Noemvre 'nnoată 'n pâclă cu periferia...

*Ocean de foi cu ploile colindă,
iar codrul cântă 'n depărtări de sgură,
de așipește 'n leagăn de mistere,
veșnicia.*

George Moroșanu

1) Din vol. „Floarea sângelui“.

IDEI. — OAMENI. — FAPTE.

Sărbătorile Sfintelor Pasti

La nici un alt popor nu se găsesc sărbători bine rânduite, ca la Români. Și nimeni nu trăiește o sărbătoare sau nu are, cum se spune, duhul sărbătorii, ca Românul. Pentru noi, sărbătorile sunt popasuri pe cărările vieții, în care facem legătura între pământ și ceruri. Trăită cu adevărat, sărbătoarea face să ne apară totul în culori trandafirii, iar acea sete de viață devine element real în ființa noastră, nu rămâne o simplă figură de stil poetică. Sărbătoarea ne înalță spre domeniile spirituale și ne pune în contact cu perfecțiunea divină, pe care o percepem numai dacă trăim cu adevărat în spirit sărbătoresc. Sărbătoarea este—cum spunea odată un mare gânditor—sentimentul comunității depline cu societatea și cosmosul, sau cu realitatea generală, fiind pe deasupra și sentimentul absolutel coincidenței a ta cu tine însuși, fără contradicții și artificialități, fără limite și mizerii.

Sărbătoarea este sentimentul luminos al împărtășirii tuturor, din același sens, care ajunge să umple toată realitatea concepută ca un șir nesfârșit de armonii și ordine.

Nepătrunsul se coboară în lume și face pe muritorii să simtă prezența marelui duh nevăzut.

În timpul sărbătorii, creștinul simte pământul înălțându-se către cer, ori îl vede atins de palpătările spirituale divine.

În sărbătoare totul se spiritualizează. Orice obiect, orice fragment de realitate are semnificație, nu mai e nimic opac: totul intră și participă la feeria generală.

Fără sărbători nu se poate trăi. Iar acel care se ridică împotriva sărbătorilor creștinești, nu reușesc niciodată să distrugă spiritul sărbătorii; îl schimbă numai date și obiectul de venerație, dar sărbători tot rămân.

Între toate sărbătorile noastre, cea care nu lasă pe nimeni strein de baia sărbătorească a spiritualizării creștine, este

sărbătoarea Invierii lui Iisus, cunoscută, în mod obișnuit, sub numele de Paști. Ce colorit spiritual capătă—pentru noi creștinii—toată lumea înconjurătoare, ce accente de viață trăim și cât de puternic simțim duhul sărbătorii, în zilele de Paști!

Incepând dela Buna Vestire, când se vestește marea sărbătoare, dar și venirea primăverii—doar dela Buna Vestire începe a cânta cucul—cu cât se apropie creștinul, de zilele de Paști, cu atât se purifică, se spiritualizează, se înalță până la marginile transcendentului de pare c'ar întinde mâna să atingă cerul. Ca o arătare de spirit, creștinul stă cu mâna ridicată spre ceruri dela începutul postului cel mare, de când începe procesul descotorosirii de cele pământești și apropierii de cele cerești. În postul acesta, toate se spiritualizează și de cumva s'ar întâmpla să fi rămas ceva necurat în ființa vr'unui creștin, apoi, printr'o baie făcută în pârâu înainte de răsăritul soarelui, în Vinerea Mare sau în ziua întâi de Paști, se curăță totul, creștinul rămânând curat pentru ziua Invierii. Tot timpul postului mare, satul întreg huește de vatale, care țes pânza pentru cămășile de Paști, căci Invierea nu se cade să o primim decât în strale nouă.

Comunicarea cu lumea celor drești, în postul cel mare, e mai vie; se fac pomeniri pentru toți morții și li se tămăduiește mormintele. În Jola Mare toate mormintele se stropesc cu apă. Chiar morții vin în noaptea Invierii de-și cercetează gospodăriile, iar urmașii le fac focuri prin livezi ca să se încălzească.

Acest foc, la care se încălzesc sufletele strămoșilor, apără și pomii de omizi, așa după cum venirea sufletelor alungă duhurile rele depe lângă casele creștinilor.

Toată săptămâna patimilor, după sărbătoarea primăvara-tecă a Floriilor, creștinii sunt gânditori și abătuți. Se hrănesc cu sfeclă și cartofi copti. Untdelemn nu se întrebunțează deloc, căci este negojat de Evreii cari l-au chinat pe Iisus, iar usturoiul este scos din casă, ca un aliment pe care-l folosesc mai mult Evreii.

Se mănâncă atât ca să se țină zilele, cum se spune, iar la treburi se duce fiecare pe departe de casă, unde singur în tăcere, stă de vorbă cu sine însuși spiritualizându-se.

Fără să știe, creștinul trăiește sărbătoarea și nici cel mai

mare artist dramatic n'ar putea imita seninătatea depe figura unui copil sau bătrân, la auzul cuvintelor: „De azi într'o săptămână is Paștile“ sau: „Polmâne este Invierea Domnului“, vom auzi „Hristos a înviat!“.

Intrăm în săptămâna lumnată, când cerurile stau deschise să primească în lăcașuri de odihnă pe cei ce se învrednicesc a se muta, din această lume, în acest timp și să reverse blagoslovenle peste cei de pe pământ.

Paștile! Totul râde de bucurie și viața are acum sens. Fețele creștinilor sunt senine și arată o puternică vibrație a spiritualității din ființa omenească.

Cerul comunică cu pământul și pământul strălucește de lumina cerului. Floarea nădejdii ne înseninează frunțile, chiar dacă, pe unele locuri, Satana se ridică semeț împotriva Duhului Dumnezeuului creștin. Ceata îngerilor, care acum se unește cu credința noastră nestrămutată și-și sporește sortii de victorie, nu va obosi până va supune sub picioare pe vrăjmașul creștinătății.

Nimic nu-i zadarnic, în zilele de sărbătoare, și totu-i plin de bunătate îngerească.

Fiecare om se scutură de blestemul ce-l ține legat de țărână și se înalță în domeniile spiritualității dumnezeiești, unde, dacă ajunge cineva, trăiește cu adevărat sărbătoarea. Invierea Mântuitorului, renaștere anuală a fiecărui creștin și reinviere a tuturor vicietăților pământului, este sărbătoarea care scoate delanoi cele mai puternice accente de viață spirituală, pe care nu le putem trăi dacă nu suntem din timp pregătiți.

Odată această pregătire asigurată, să așteptăm cu fruntea senină zilele mari ale Invierii Domnului.

Mihai Avadanei

Patriarhul.

I. P. S. Patriarhul Dr. Miron Cristea, Președintele Consiliului de miniștri, și-a sfârșit viața la Cannes, (Franța), în noaptea de 6 Martie a. c., în vârstă de 71 ani, de îndată ce plecase din țară pentru căutarea sănătății. Oboseala îi măcina viața, dar contactul cu pământul patriei și cu realitățile naționale îi dădeau parcă puteri nebănuite.

Prea fericitul patriarh întrunea toate însușirile de rasă ale țărănimii noastre curate și cinștite.

Fiu din prima generație de țărani, din Toplița Transilvaniei, era al patrulea din cei opt feciori ai lui Gheorghe și Domnița Cristea. La botez primi numele Ilie, iar nașul său, un cloban anume Ioan Herța, și-a destăinuit dorința ca fiul să ajungă preot în satul de naștere. Carte a învățat în satul său, apoi la școli săsești din Bistrița și la liceul românesc din Năsăud, unde, ca și Coșbuc, era sufletul societății literare „Virtus romana rediiva” și compune chiar schițe literare. Purta stralul țărănesc și după terminarea liceului, trece la Sibiu, unde urmează seminarul teologic, îmbrăcând uniforma școlii. Aici, este iar în fruntea societății literare „Andrei Șaguna”, până la 1891, când își ia licența și ocupă apoi modestul post de învățător la școala primară din Orăștie.

Inclinat spre literatură, urmează la universitatea din Budapesta, unde activează și în societatea studentească „Petru Maior”, ca aprig luptător împotriva șovinismului maghiar și vajnic apărător al cauzei românești pe lângă memorandumii.

Interesant e faptul că și-a luat doctoratul în Litere cu un studiu minunat asupra operei lui M. Eminescu.

Intors în Transilvania, este ales membru al societății culturale „Astra”, apoi director al „Telegrafului Român”, până la

1902 când se călugărește cu numele de Miron, după numele mitropolitului Sibiului, Miron Romanul, bunul său protector.

De atunci, ține contact des cu Țara, cu personalitățile mari ale vieții noastre politice, cu toată mișcarea politică și culturală din Transilvania și cu arhiducele Frantz Ferdinand, în care Românii vedeau, la un moment dat, un mare sprijinitor. La 1909 ajunge episcop al Caransebeșului desfășurând timp de 10 ani o vie activitate românească, pentru a răscumpăra jertfa moșilor săi maltratați și uciși de Unguri.

Meritele sale excepționale—de mare luptător și mare cărturar—l-au ridicat îndată după marea unire, în 1919, la rangul de mitropolit primat al României și tot în același an a fost ales membru onorar al Academiei Române. În 1922 a prezidat încoronarea dela Alba Iulia a marilor ctitori de țară: regele Ferdinand I și regina Maria, iar în 1925 este înălțat Patriarh, primul nostru patriarh. În această strălucită demnitate a fost numit regent în 1927, până la Restaurație în 1930; apoi Președinte al Consiliului de miniștri în 1938.

Fără să râvnească măririi, a fost totdeauna mai mare peste cel mare, dând expresie cuvântului evanghelic: *Ce-l ce se smerește înălțase-va.*

Timpul scurs dela o treaptă la alta este bogat și rodnic în fapte. Marele prelat a reorganizat biserica noastră ortodoxă prin comuna participare a clerului și a mirenilor la conducerea roșturilor bisericesti; a fost ctitor de așezăminte și scut al sălașelor de rugăciune; a organizat vleața monahală și a înzestrat mănăstirile cu ateliere și moșii.

Pentru Istoria noastră națională, Patriarhul Miron Cristea a fost adevăratul prinț al ortodoxiei creștine, neînfricatul tribun al vremurilor de grea cumpănă și magul zilelor de triumf, prin care s'a definit destinul românesc apărut cu urlașă presanță de acest erou al crucii, împotriva invaziilor străine de legea lui Hristos.

Corpul prea fericitului patriarh a fost așezat în cripta din Sfânta Patriarhie, de el renovată. — Țara întreagă, îndurerată, a plâns liniștit moartea celui mai bun flu al ei, iar lumea creștină și credincioasă de pretutindeni s'a asociat la marele doliu național.—

V. Ț.

Dimitrie Hoge

Cinstind trecutul, pregătim viitorul.

D. Hoge

A murit Dimitrie Hoge.

A fost o pierdere dureroasă, pe care orașul Piatra, deși o presimțea că se apropie, a suportat-o totuși cu greu, fiindcă acest venerabil bătrân era unul dintre fruntașii vieții noastre orășenești.

Să arătăm aici „cine a fost și ce a făcut Dimitrie Hoge” în lunga și blagoslovita lui viață de aproape 80 de ani? Sarcina aceasta s'ar fi convenit altcuiva — vreunul bătrân, care să-l fi cunoscut îndeaproape și, poate, să-l fi fost și tovarăș de activitate. Vreunul bătrân așa cum era el și cum, bucuros, își

Dimitrie Hoge

lua el sarcina să vorbească ori să scrie despre un înalțat pe care l-a cunoscut. Dar, deocamdată, în Piatra nu vedem pe cineva care să aibă comoara de amintiri nealterate și darul povestirii cum l-a avut regretatul Hoge...

Și, totuși, spre a ne ușura sarcina, vom da drumul tot cuvântului sfânt și bătrânesc, tot amintirilor limpezi și interesante, pe care a avut grija să ni le lase moștenire, nouă ce-

lor mai tineri care uităm repede, tot el bătrânul prevăzător.

„Sunt născut alce¹⁾ în Piatra, la 1 Noemvrie 1860, într'o casă mică de lângă biserica Sf. Gheorghe — casă care a existat până acum vreo zece ani, pe locul vîran, azi proprietatea negustorului Tache Mihailescu. Părinții mei au fost Ion Gh. Hogeș, răzăș originar din satul Socl — comuna Cărligi (Neamț) și Ana Stolărița, originară din Ardeal, regiunea Bistrița-Năsăud, care în urma revoluției dela 1848 din Ungaria, s'a refugiat — împreună cu bunica mea, Maria, văduvă cu încă doi copii — alce în Moldova, în satul Bodești-Preciștel și apoi la Piatra. Mama mea a fost crescută de Gh. Apostolide, fost dascăl de limba greacă la familiile bolerești de alce și apoi arendaș de moșie — tatăl cunoscutului doctor D. Apostolide.

Am fost de toți 11 copii...

Familia mea, după tată, deși destul de veche, are totuși o poreclă: un strămoș al meu, pe vremea turcilor, a fost poreclit *Hogeș*, care nu înseamnă numai popă turcesc ci și om voinic, puternic...

La 1868 am intrat în școala primară domnească nr. 1, azi Lascar Catargiu, al cărei director era Neculai Vicol. La 1872 am trecut la gimnaziul clasic — azi liceu — al cărui director era Calistrat Hogaș, iar profesori Ion Negre, Em. Leonardescu, N. Tomescu, iar mai târziu și N. Juravski...

Absolvind gimnaziul în 1876 — și din lipsă de mijloace neputând urma școlile superioare — am intrat chiar în acel an ca practicant la tribunal și, după un serviciu de peste 26 ani, am avansat treptat până la gradul de grefier de tribunal și apoi ca prim-grefier la Curtea de apel s. I din Galați, de unde în toamna anului 1902 am demisionat...

Increzător în puterea mea de muncă, bazat pe modestele mele cunoștințe în ale dreptului — căpătate printr'o îndelungă practică și experiență — m'am înscris, în Octomvrie 1902, în baroul local ca avocat apărător, ocupându-mă în special cu actele de notariat... până în 1932, când am încetat de a mai profesa...

În afară de această profesie am mai lucrat în multe instituții economice și comerciale, ca membru în consiliile lor de administrație și am fost conducătorul, timp de peste 30 ani, al vechei societăți de credit și economie „Pionul“, azi în lichidare.

1) D. Hogeș: Amintiri din trecutul orașului Piatra-Neamț, pag. 239 și urm.

Datorită vechilor mele legături de prietenie cu neuitații G. Panu și Nicu Albu am intrat, în 1902, în așa zisa politică militantă a partidului liberal, după ce vreo zece ani mai înainte făcusem parte din gruparea radicală a lui G. Panu. În partidul liberal am făcut un lung stagiul, până să ajung la o treaptă mai înaltă, deși aproape 20 de ani am fost secretarul acestui partid. Niciodată nu mi-am pus nădejdea în foloasele, de orice fel, ce mi-ar fi putut aduce politica. Singură munca îmi era toată nădejdea.

Ca consilier comunal, ajutor de primar și primar al orașului — timp de vreo 12 ani — singurele demnități politice avute, am servit cu râvnă, tragere de inimă și cu cinste, interesele obștești...

Activitatea mea ca primar al orașului Platra, în timp de peste 4 ani: Ianuarie 1914 — Aprilie 1918, sub raport edilitar a fost cam redusă; însă nu din cauză că mi-ar fi lipsit energia și dorința de muncă, ori mijloacele financiare, ci din cauză că nu s'a putut lucra efectiv decât în primii doi ani, până în vara anului 1916, când a intrat țara în războiu.

Totuși am putut realiza câteva lucrări, dintre care cea mai însemnată a fost terminarea bulevardului Emil Costinescu, început în 1909... Apoi: completarea instalațiilor și uzinei de apă, deschideri de străzi, plața mică din strada Cujejdului, trotuare, digul de beton din partea de jos a Cujejdului etc...

Perioada mai grea pentru mine a fost aceea din 1916-18, în timpul războiului. Toată grija și activitatea mea a fost aprovizionarea orașului cu alimente, lemne și alte articole de primă necesitate, căci pe lângă populația orașului, mai erau câteva mii de refugiați, din toate părțile țării, iar pe deasupra armata rusă.

Cu toate greutățile avute și lucrările executate, finanțele comunei nu s'au resimțit. Cele 5 bugete întocmite de mine s'au încheiat toate cu excedente, astfel că n'am recurs la împrumuturi“...

Iată dar o vleață și o activitate publică, povestită simplu, fără măestrile, dar sobru prin sinceritatea și claritatea gândului unui om cinstit, care nu are nimic de ascuns, nici de răstălmăcit... „Acesta sunt, acesta mi-l trecutul, aceasta mi-l activitatea, asta am putut-o face, asta n'am putut-o...”

Nimic mai frumos pentru un om decât să-și încheie vleața în această formă impresionantă prin accentele ei de sinceritate!

Am afirmat, la începutul acestor rânduri, că D. Hoge a

fost unul dintre venerabilii fruntași ai vieții noastre orășenești. Cum s'a impus el ? Iată :

„Am fost un autodidact. Pe lângă cunoștințele în materia dreptului, o cultură mai generală am căpătat-o cetînd mereu, ani și ani, orice carte mi-a căzut dinainte... Multe zile și nopți nu mi-au căzut din mână diferitele enciclopedii și dicționare, de care m'am servit pentru înțelegerea chestiunilor pe care le aprofundam...

În lunga mea viață, pe lângă alte ocupații, am găsit timpul să scriu și nenumărate articole de ziare și alte publicații, pe care nici eu nu le mai țin în minte.

Trăind multă vreme într'un mediu social și intelectual superior mie, am avut totdeauna de observat și de învățat câteva folositor.

În această privință amintesc că datorită prieteniei și ocrotirii ce mi-a arătat regretatul Gh. Panu, modestele mele cunoștințe au sporit și prin contactul ce l-am avut, timp de aproape 20 de ani, cu acest neîntrecut cugetător scriitor, și om politic...”

Pentru noi, cei mai tineri, moartea lui D. Hogeia e și o altfel de pierdere. A trecut cu el în mormânt o comoară, un izvor nesecat de amintiri despre trecutul acestui oraș și județ și despre oamenii lui de seamă.

Ne rămâne, totuși, dela el — care avea o memorie neîntrecută și exactă, precum și darul povestirii și al scrisului frumos — două cărți de mare valoare: *Amintiri din trecutul orașului Piatra-Neamț*, volum de aproape 250 pagini și *Gh. Panu la Dărău* — 50 pagini de note și amintiri despre marele scriitor și om politic.

Constantin Turcu

O scrisoare și un apel.

Domnului Director al Școlii Normale de băieți, Piatra-Neamț.

Adevărata operă a profesorului este cea practică, a împărtășirii spirituale și sufletești. Durata ei este fatal mai mică decât a savantului, fiind redusă la timpul cât trăiește el și, în cel mai bun caz, cât o propagă elevii lui.

Valoarea morală și socială a operii lui e însă cel puțin tot așa de importantă. Cheltuiindu-și energia, topindu-și sufletul, risipindu-și credința, el crează opere vult, pe cel ce vor trece mai departe torța, pe cel ce vor înalța știința, vor înobilă moravurile, vor distila credința.

Iată de ce cred că nu-i drept ca numele unui dascăl, ctitor al școlii noastre (lăsați-mă să mă consider încă aparținând acestei școli) care și-a închinat toată viața sa acestei școli, cu devotament, cu credință, cu roade, să nu rămână legat mai mult decât printr'un portret în Cancelaria Școlii și de ce îmi permit să vă propun crearea unui fond permanent — „Ioan Drăgan” — plasat în efecte publice, din venitul cărui să se acorde premii pentru elevii Școlii Normale sau ai celei de aplicație, sau să se cumpere cărți pentru biblioteca pedagogică a școlii sau ce vreți crede Dvs. și va prevedea Regulamentul după care să se administreze acest fond.

Fondul s'ar putea crea prin subscripția foștilor colegi și foștilor elevi ai lui Drăgan. Elevul și prietenul meu Traian Belcescu cărui i-am împărtășit aceasta, era tot așa de încrezător ca și mine în reușita gândului.

Pe mine vă rog să mă înscrieți cu suma de lei 10.000.

Primiți vă rog Domnule Director și împărtășiți și colegilor Dvs. cele mai bune sentimente dela

D. Focșa

Directorul Liceului „Spiru Haret” București

P. S. Revista Apostolul împărtășește întru totul apelul și opera distinsului profesor Focșa. Domnii abonați sunt rugați să se înscrie cu cel puțin 100 lei pentru fondul „Ioan Drăgan”, prin Casieria revistei, — sau prin Direcțiunea Școlii Normale,

C R O N I C I

Sanitare.

Sănătatea înainte de toate.

Oricui i s'a întâmplat să răcească. Toată lumea știe că o astfel de răceală poate, dacă o neglijezi, să se transforme ușor în gripă. Însă mulți nu vor să deschidă ochii și nesocotesc faptul că toamna și iarna cea mai mică răceală se poate agrava. Consecințe : incapacitatea de muncă, lipsă de câștig, plata medicului, fără a mai socoti sdruncinarea organismului din cauza luptei ce a trebuit s'o ducă și care câteodată este punctul de plecare al altor maladii grave.

„Buna stare începe cu sănătate”, a zis Ralph Waldo EMERSON, celebrul poet și filosof american. Acest citat dovedește că încă din vremea sa—1803-1882—spiritele luminate aveau o idee foarte pozitivă despre valoarea economică a sănătății.

Higiena a adus apoi proba evidentă că sănătatea este unul din factorii indispensabili ai unei vieți sociale bine ordonate. Ţelul principal al științei medicale este să prevină. În cazul care ne preocupă—gripa—această afirmație capătă o valoare particulară. Căci se poate perfect preveni această boală prin luare regulată, zilnică, a unor mici doze de chinină.

Statisticele dovedesc că gripa aduce după sine cheltuieli considerabile, directe și indirecte. Din punct de vedere financiar, lupta contra acestui flagel este deci justificată și poate fi considerată ca o obligație morală și medicală extrem de importantă.

Orice stat, orice comună și orice întreprindere care favorizează acțiunea contra gripei, susține în același timp interesele sale financiare.

Un medic american, Dr. Alexandru Sterling, consideră utilitatea preventivă și curativă a chininei ca atât de importantă, încât exprimă la sfârșitul articolului său „Chinina, profilactică și specifică la influență” — dorința ca în timpul unei epidemii de influență, autoritățile comunale și guvernamentale să distribuie în mod obligatoriu chinină pe o scară întinsă.

Există astfel o metodă foarte simplă de a preveni gripa. Ea constă în a lua zilnic 20-30 centigrame de chinină.

Prețul foarte mic al chininei, rezultatele sale excelente, nu permit nici o îndoielă la alegerea mijloacelor destinate să mențină un bun atât de prețios, cum e sănătatea Dvs.

Aristocrația și gripa.

Impărăteasa Caterina II-a a Rusiei scria unuia din anturajul ei: „De zece zile sunt aici mai bine de 15.000 persoane atinse de influență. Dela Moscova, Twer și Novgorod ni se relatează aceeași situație. Intregul meu imperiu trăiește și strănută”.

În timpul Revoluției Franceze, familia regală era ținută prizonieră în închisoarea din le Temple. Toți membrii familiei căpătără gripă și au suferit cumplit de această „Boală aristocratică”.

În cursul unei epidemii de gripă, regele Spaniei Alfonso al XIII-lea a fost primul atins, astfel că această boală a fost numită „gripa spaniolă”.

În timpul ultimei mari epidemii de gripă, sfătuitorii medicali ai regelui Angliei atrăseseră atenția Majestații Sale că ar face mai bine să nu se apropie de Londra, căci ar fi sigur că ar contracta gripa.

Pe de altă parte, s'ar putea considera gripa și ca o maladie democratică, căci nimeni nu este ferit de ea și e chiar izbitor faptul că chiar oamenii viguroși și mai ales sportmenii sunt adesea victimele ei. Având în vedere milioanele care se pierd din cauza gripei, fie din cauza numeroaselor incapacități de muncă, fie din cauza cheltuielilor cu spitalizarea, nu este surprinzător că politica de vânzare a unui bun medicament preventiv, să considere în primul rând avantajile economice care rezultă fie din vindecare, fie din prevenirea gripei.

În cursul ultimilor ani, mai mulți savanți au exprimat ideea că chinina, luată în doze zilnice de 20-30 centigrame, ar putea preveni gripa sau influența. Însă chinina este un medicament cunoscut de secole; se știe că nu prezintă nici un pericol, căci este un produs natural. Acest sfat al științei medicale merită deci să fie mai general urmat pentru ca epidemiile de gripă să poată fi evitate. După cum înainte vremuri lumea se temea de ciumă, tot astfel lumea se teme azi de formele periculoase ale gripei, iar lupta contra acestui flagel are, din punct de vedere uman, o foarte mare importanță.

CULTURALE.

Calendarul ostașului, An. IV, 1939. Fondat în 1936 din inițiativa D-lui General Gh. Manoliu, Calendarul ostașului, editat

de Regimentul 15 Dorobanți, apare în anul acesta prin sprijinul efectiv al D-lui Co'onel Ilie Cretzulescu, comandantul regimentului și prefectul jud. Neamț, și sub îngrijirea redacțională a D-lui locotenent Nic. Nohai. Calendarul nu este o imitație banală ci un almanah viu; cultural și educativ, alcătuit după un plan care poate fi luat model pentru orice publicație de acest fel. Lucrarea este rezultatul muncii fără preget, al voinței oșelite, al dragostei și al devotamentului pentru patrie și rege, adică tocmai ceea ce pretinde un comandant luminat dela ostirea țării, după cum se vede în cuvântul către ostași adresat de D-l Colonel Ilie Cretzulescu. Bogat ilustrat cu figurile Familiei domnitoare, ale marilor generali și ofițeri superiori, almanahul oglindește lunar crâmpetele din strălucitele fapte ale istoriei noastre naționale, momente glorioase ale Regimentului 15 Dorobanți, amintiri din viața ostășească, portrete, priveliști, stihuri și cronici, care toate formează o bogată lectură atrăgătoare, când prin entuziasmul stilului, când prin duloșia cuprinsului. Cuprinsul: Către ostași de Col. I. Cretzulescu, Regina Maria de Victor Țăranu, prof.; Amintiri din 1916, de Alex. Gheorghiu, Inst. pensionar; O faptă de vitejie, de V. Ghițescu, prof.; Ziua erolor, de Major Gh. Șolmaru; Mareșalul Averescu de Locot. N. Nohai; Mareșalul Averescu pe front, de Locot.-col. C. Brumă; Sfârșit de manevră de Locot. Gh. Teodorescu; Cum au fost pregătiți soldații noștri, de P. Gheorgheasa, Inst. pens.; Infanteria, de Locot. Mircea Șt. Cioroșu. Pădurea ocrotitoare, de Ing. N. Brețcanu; Din întâmplările lui Tudor Clănău, de A. Rotundu, prof.; Camaradul Petre, de Locot. Al. Lungu; Armata de V. Dorneanu, Biserica Sf. Ion, de C. Turcu; De vorbă... de Major G. Ante, Poezii de N. Nohai, I. Vespremie.

Anuarul Școalei Normale de băieți, Piatra Neamț, 1939. Volum comemorativ, la împlinirea unui sfert de veac de activitate a școlii. Dacă anuarele școlare nu se pot mărgini numai la rubrici de statistică școlară — cum sunt cele mai multe publicații de acest fel — dar nici la discursuri banale și lefții măgulitoare, apoi la Piatra Neamț două școli se pot mândri că au înțeles rostul anuarelor: Liceul de băieți „Petru Rareș” și Școala Normală de băieți „Gh. Asachi”. N'am vrea să vorbim de o rivalitate, dar evident se află o emulație. Și e bine să fie așa. Anuarul Școalei Normale de băieți „Gh. Asachi”, din Piatra Neamț, închinat celor 25 ani de activitate, este oglinda strălucitoare a zilelor și ceasurilor de muncă ce s'au scurs cu atâta bogăție de cuvânt și belșug de fapte, încât o mare majori-

tate de intelectuali ai județului și o serie de cărturari duși pe alte meleaguri ale țării își răsfrâng vleața și opera lor în anuarul comemorativ, prin pana sănătoasă și sobră a colaboratorilor. D-l prof. Victor Andrei, care a întocmit anuarul cu toată sărguința și osteneala, poate fi mulțumit că a realizat o adevărată operă.

Cuprinsul: Inceputurile școlii, de P. Popovici; Școala în vremea războiului, de Dim. Focșa; Dela localurile vechi la cel de astăzi, de V. Ghișescu; Școala și problemele de astăzi, de V. Dobrescu; Bibliotecă școlară și bibliotecă sătești, de Victor Țăranu; Muzeu școlară din orașul și jud. Neamț, de I. Tazlăuanu — autorii fiind toți profesori și foști directori ai școlii. Amintiri de Traian Belcescu, Figuri școlare de I. Tomulescu, C. D. Gheorghiu de Petru V. Butnaru, Școala de Aplicație de M. Avandanel, O cooperativă școlară, de M. Andriescu — autorii fiind toți învățători absolvenți ai școlii. În cuprinsul anuarului mai semnează articole statistice d-nii V. Andrei; Populația școlară pe 25 ani; Leon Mrejeru; Învățătorul Gh. Nicolau; Const. Luchian; Cercurile culturale nemțene; P. Gheorghieasa; Băncile învățătoarești și C. Turcu; Contribuțiile la bibliografia învățătorilor nemțeni. Anuarul cuprinde numeroase clișee și scheme grafice.

Aniversarea „Curentului”. *Marele cotidian românesc, de sub conducerea D-lui Pamfil Șeicaru, a împlinit 11 ani dela apariție. La bogata aniversare se asociază și revista noastră în semn de recunoștință pentru prietenia și sprijinul acordate dăscălimii române.*

LITERARE.

Cărți: A. Movila *Haiducului*, de Pr. C. Mătasă. Buc. 1938. Cunoaștem pe părintele C. Mătasă ca scriitor, din *Palatul Cnejiilor*. Scriitorul este un pasionat cercetător al trecutului nostru istoric oglindit în cronică și în straturi de argilă. Gând și suflet, larg deschise pentru oricine, stau mărturie în Muzeul arheologic al Casei Naționale din Piatra și în pagini evocatoare ale romanului Movila Haiducului. În această scriere, gândul se întoarce cu două sute de ani în urmă, pe timpul lui Racoviță Vodă, din vremea cărui se perindă în fața noastră pricina de judecată ale războiilor, asuprirea străine, năvăliri dușmane și haiduci în luptă aprigă pentru dreptate. Stilul este acela al cronicarilor, filat prea conde prin Sadoveanu. Portretele sunt strict cronicărești (de pildă Lascarache, p. 25.). Procedul este al maestrului moldovean din Zodia Cancerului. Originalitatea constă în oglindirea fidelă a regiunii nemțene.

B. Pagini culturale, de Victor Țăranu, Piatra-N. 1938, cu următorul cuprins: 1. Străjeria ca disciplină și educație. 2. Regina Maria. 3. Mareșalul Averescu. 4. O excursie în Delta. 5. Plutașii. 6. Basarabia. 7. Cărțica monahului Ioanichie. 8. Natura operelor religioase. 9. Octavian Goga. 10. Liviu Rebreanu. 11. I. Al. Brătescu-Voinești. 12. Otilia Cazimir. 13. Ioan Dragan. 14. Torna, torna, fratre. 15. Preocupări lingvistice. 16. Limba și literatura ca valoare formativă a românului. 17. Circulația motivelor artistice. 18. Aspecte ale poeziei lirice. 19. Școli și dascăli din vechime. 20. Gânduri vechi pentru școală nouă. 21. Creangă și „Metoda nouă”. 22. Etica și stilul vieții. 23. Crăciunul.

C. Ioachim Fuiuagă. 1) Album. 2) Ceahlăul, Bistrița, Chelle Biczului, Piatra-N. 1938. Sunt 2 volume de versuri, în care întâlnim o formă tipografică originală.

D. Examenenele de limba română, de Victor Țăranu, Piatra-N. 1939. Cuprinde un îndreptar pentru școlari și pentru candidații la diferite examene. (Pregătirea, prezentarea, ținerea și valoarea examenelor). Ce trebuie să studieze candidatul, cum trebuie să studieze, cum se compune o lucrare scrisă. Subiecte și chestionar. Prețul unui exemplar: 40 lei.

Cărți nouă: a) Gorila, de L. Rebreanu; cu tema politico-socială, lupta dintre generații, aspect satiric, revoltă stăpânită; autorul nu ia atitudine pentru vreo ideologie, de unde și calitatea artistică a romanului.

b) Fundacul Varlamului, de Ionel Teodoreanu; tema socială a două rase. Avocatul român preocupat de justiție, deoparte; de alta, semitul de totdeauna, indiferent de poziția socială, adaptabil tuturor situațiilor, fle ridicole, fle meschine. Narațiunea e învăluită de umor sănătos.

c) Rădăcini, de Hortensia Papadat-Bengescu, cuprinde palhoza feminină care duce la tragedia familiei, cu urmări fatale pentru copii. În fond, romanul își motivează acțiunea prin răsvrătirea instinctelor provocate de situații anormale în viața casnică. Psihologia adolescentului crescut și ucis într'un astfel de mediu se intrupează în Ghighi.

d) Ochi de urs, de M. Sadoveanu. Roman psihologic cu acțiune în cadrul pitoresc al munților; cu temă de vânătoare; redă misterul turburător ce la naștere din firea inconjurătoare ori din superstiții, pentru a măcina viața paznicului Culf. Ursake, cel deochiat de urs.

e) *Moldovenii*, de Georgeta Mircea Canclcov. Cuprinde peisajii depărtate și fugitive din viața tihnită, glumeață, ori plină de suferinți ascunse ale țăranilor noastre. Suferința înțeleasă numai, nu poate fi redată, dacă nu a fost îndelung trăită. Realismul și naturalitatea întrucât pot fi însușiri de artă, se răsfrâng în această scriere. „Inspekția” e împletită în umor și ironie, iar tema, deși o cunoaștem din „Revizori și Inspectori” a lui B. Iordan, e totuși mult mai literarizată și mai plastic redată în *Moldovenii*, mai bine zis numai în sărmanii și necăjiții țărani din Moldova.

Reviste primite la Redacție: *Viața Basarabiei*, an. VII, nr. 12; an. VIII, nr. 1 Chișinău. *Tinerimea Română*, an. LVII, nr. 3-4, Noem.-Dec. 1938, București. *Cuvântul Dăscălesc*, an. IX, nr. 4 Roman. *Cuget Moldovenesc*, an. VII, nr. 11-12, Noemv. Dec. 1938, Bălți. *Făclia*, an. I, nr. 5-6 Dec. 1938, Caracal. *Semănătorul*, an. VIII, nr. 4, Dec. 1938, și nr. 7-8 1939, Callacra.

INTERNE.

Regulamentul legii pentru înființarea „Frontului Renașterii Naționale”.

Regulamentul legii pentru înființarea „Frontului Renașterii Naționale” a fost complectat pe cale de Decret-Regal, după cum urmează :

ART. unic. — Articolele 10 și 11 din regulamentul legii pentru înființarea „Frontului Renașterii Naționale” vor avea cuprinderea următoare :

ART. 10. — Directoratul se compune din 30 de membri, din care 10 reprezintă agricultura și munca manuală, 10 pentru comerț și industrie și 10 pentru ocupațiuni intelectuale. El face parte și din Consiliul superior național.

Consilierii regali pot lua parte oricând la ședințele Directoratului.

ART. 11. — Consiliul superior național se compune din 150 membri, câte 50 pentru fiecare din cele trei indeletniciri prevăzute de constituțiune.

Consilierii regali și membrii fondatori pot lua oricând parte la ședințele Consiliului superior național.

Nouii Secretari Generali.

M. S. Regele a semnat apoi următorul decret, supus spre sancționare de d. Victor Iamandi, ministrul justiției :

ART. 1. — Se numesc de Noi pe termen de 2 ani, secretarii generali ai „Frontului Renașterii Naționale” :

D. profesor N. Cornățeanu, pentru agricultură și muncă; d. profesor Silviu Dragomir, pentru intelectuali; d. profesor Victor Vâlcovici, pentru comerț și industrie.

ART. 2, — Președintele Consiliului Nostru de miniștri este însărcinat cu executarea acestui decret.

Membrii directoratului și ai consiliului superior național.

Tot prin Decret-Regal au fost numiți în calitate de membri ai „Directoratului Frontului Renașterii Naționale”, pe termen de ani:

Pentru agricultura și munca națională.

1) Călinescu Armand; 2) Flondor Gheorghe; 3) Gherman Eftimie; 4) Jebeleanu Ion; 5) Ionescu-Sișești G.; 6) Șerban Mihail; 7) Sescloceanu Constantin.

Comerț și Industrie.

1) Angelescu Constantin; 2) Bujol Ion; 3) Constantinescu Mitică; 4) Gafencu Grigore; 5) Gigurtu Ion; 6) Savu Eugen; 7) Slăvescu Victor; 8) Tillea Viorel.

Ocupațiuni intelectuale.

1) Andrei Petre; 2) Cancicov Mircea; 3) Cazacliu Grigorie; 4) Ghelmegeanu Mihail; 5) Hațeganu Iuliu; 6) Iamandi Victor; 7) Ralea Mihail.

În calitate de membri ai consiliului superior național al „Frontului Renașterii Naționale” pe termen de 2 ani, au fost numiți d-nii:

Agricultura și munca manuală.

1. Alimănișteanu Dumitru, 2. Alimănișteanu Virgil, 3. Apostoleanu Gheorghe, 4. Axinte Ion, 5. Beraru Petre, 6. Budurăscu Nicolae, 7. Călinescu Armand, 8. Cristă Vladimír, 9. Cornățeanu Nicolae, 10. Duca Grigore, 11. Duca Eugen, 12. Flondor Gheorghe, 13. Flueraș Ion, 14. Garofilid Constantin, 15. Glurăscu Constantin, 16. Gherman Eftimie, 17. Ghițescu Stan, 18. Grigorovici Gheorghe, 19. Hagl Anton Emanoil, 20. Ionescu Sișești Gheorghe, 21. Ion Iacob, 22. Jebeleanu Ion, 23. Macovel Andrei, 24. Maglașu Lazăr, 25. Marlan Ion, 26. Mărza Simion, 27. Mihăilă Petre, 28. Pană Aurel, 29. Radian Alexandru, 30. Racoți Filip, 31. Răducanu Ion, 32. Răutu Dumitru, 33. Sescloceanu Constantin, 34. Șerban Mihail, 35. Stolanovici Nicolae, 36. Strola Gheorghe, 37. Zamfirescu Constantin, 38. Zîpa Teodor, 39. Popa Adam.

Comerț și industrie.

1. Angelescu Constantin, 2. Bălănescu Rosetti Ion, 3. Beza Eugen, 4. Boldea Romul, 5. Bujolu Ion, 6. Bursan Constantin, 7. Carp Grigore, 8. Comșa Ionel, 9. Constantinescu Mitică, 10. Constantinescu M. Ing., 11. Greceanu Gheorghe, 12. Dan Sever, 13. Dinopol Gheorghe, 14. Ene Ernest, 15. *Enescu I. D.*, 16. Gafencu Grigore, 17. Gheorghiu Gheorghe, 18. *Gigurtu Ion*, 19. Iercan Nerva, 20. Malaxa Nicolae, 21. Marinescu Ion, 22. Martalozu Ion, 23. Maxima Nicolae, 24. Moclorniță D., 25. Neagu Alexandru, 26. Romano Alexandru, 27. *Savu Eugen*, 28. Slăvescu Victor, 29. Tătăranu Constantin, 30. Tătărăscu Emanoil, 31. Tillea V. V., 32. Vlad Aurel, 33. Vălcovici Victor.

Ocupațiuni intelectuale.

1. Alexandru Gheorghe, 2. Andrei Petre, 3. Asnavorian H. 4. *Banu Gh. Cr.*, 5. Bârsan Coriolan, 6. *Blaga Lucian*, 7. Beldie Vasile, 8. Bentolu Aurelian, 9. Brudariu Adrian, 10. Cancicov Mircea, 11. Cantacuzino M. G., arhitect, 12. Cazacliu Grigore, 13. A. C. Cuza, 14. *Dragomir Silvia*, 15. Ghelmegeanu Mihail, 16. Hașteganu Iuliu, 17. Herescu Nicolae, 18. Hodoș Alexandru, 19. Hortolomei Nicolae dr., 20. Iamandi Victor, 21. Jinga Victor, 22. Ionescu Traian, 23. Matel Ioan, 24. Istrati Micescu, 25. Moldovanu Iuliu dr., 26. Neguș Aurel, 27. Nicoară Eugen dr., 28. Nistor Ioan, 29. Nițescu Voicu, 30. Ottescu Nicolae, 31. Panîșca Gheorghe, 32. Patrulius Radu, 33. Perlețeanu Gr. I.; 34. *Petrovici Ioan*; 35. Popescu Botoșani Ion. Ing.; 36. Portocală Radu; 37. Ralea Mihail; 38. Rădulescu C.; 39. Rosetti Alexandru; 40. Roșculeț Radu; 41. Sadoveanu Marin Ion; 42. *Simian Dinu*; 43. *Scridon Leon*; 44. Strat Gheorghe; 45. Suclu Ion; 46. Tătaru Coriolan; 47. Titeanu Eugen; 48. Toni V. V.; 49. Teodorescu Anibal; 50. Vântu Ion; 51. Vântu Gheorghe; 52. Zigre Nicolae.

Noua Constituție. La 27 Februarie 1939, s'a implinit un an dela promulgarea noul Constituții. Țara întreagă a luat parte la marea sărbătoare națională.

Biserica românească unitară. I. P. S. Mitropolitul Balan al Ardealului a pornit acțiunea pentru unirea celor două biserici naționale, prin reîntoarcerea la matcă a uniților.

Președinte al Consiliului de Miniștri a fost numit, prin înalt Decret Regal, Domnul Armand Călinescu.

Pluguri pentru săteni. M. S. Regele Carol al II-lea a dăruit 1123 de pluguri, care s'au distribuit sătenilor prin căminele culturale.

DE TOATE.

Din ziare și din cărți aflăm: 1. In Statele-Unite se fac în fiecare an mai mult de un milion de operații chirurgicale, din care peste 300.000 sunt operații de scoaterea amigdalelor.

2. Japonezii fabrică nitrogenul pentru bombe și un alt explosibil extrăgându-l din sardele.

3. Un înotător, fără masca de scafandru, nu poate să meargă sub apă mai mult de 40 m. Balena care numai la suprafață poate să respire ajunge până la 1200 m. sub nivelul mării.

4. Curcanul a fost descoperit în America în 1518, unde populația indigenă îl domesticise. Mai înainte de această dată niciun european nu mânca carne de curcan.

5. Cel puțin un sfert din oamenii din lumea întreagă nu sunt înscrși în niciun registru și se nasc, trăiesc și mor fără niciun document personal.

6. În urma epurării presei periodice ungurești, întreprinse de guvernul d-lui Imredy, 600 de publicații conduse de Evrei au fost desființate. Dar peste câteva săptămâni și premierul Imredy și-a dat demisia cu întregul guvern, din cauza originii sale evreești.

7. Examenle școlare de fine de an au fost inventate în anul 1540 de Hieronymus Wolf, rector al universității din Augsburg.

8. Atât în Italia cât și în Germania s'a pornit o luptă aprigă împotriva patimei fumatului. Hitler și Mussolini nu fumează.

9. Și în România s'a pornit lupta împotriva alcoolismului. Astfel în nordul Moldovei s'au închis 300 cârciumi evreești, în capitala țării 280.

10. România are 9.182.612 femei, din care 1.839.612 sunt la orașe.

11. Casa de Economii a poștei bulgare marca în 1937 suma de 1.042.000.000 franci francezi, pe când în România, la aceeași dată numai 573.821.000 lei.

12. O furnică suportă o greu'ate de 10 ori mai mare decât a corpului ei.

13. Respectând tradiția, nici un rege al Angliei n'a intrat în Camera Comunelor, din 1642.

14. Populația Angliei, inclusiv dominiioanele, este de 503.000.000 oameni, pe o suprafață de 33.255.000 Km. p. iar a Franței de 107.000.000 oameni pe o suprafață de 12.436.000 Km. p. În caz de război, Anglia — fără coloniile — poate mobiliza 8.200.000 soldați, iar Franța 7.500.000 soldați. Dar Italia afirmă că poate mobiliza singură 10.000.000 soldați și Germania, nu mai puțin.

15. Toți Japonezii au aceeași zi de naștere, fiindcă, indiferent în ce epocă a anului se naște un copil, se socotește că el are vârsta de un an la 1 Ianuarie următor.

16. Femeile elene, pe timpul lui Homer, își socoteau etatea nu din ziua de naștere, ci din ziua în care se cununau.

17. În Franța se aflau înainte de război 1.520.000 străini; iar acum se află 2.584.000 (Italieni, Germani, Belgieni, Spanioli, Elvețieni, Polonezi, Ruși, etc.

18. Un funcționar lucrează pe an 253 zile, dascălul 207 zile, iar un plugar 155 zile.

19. În Franța se află 3387 morminte ale eroilor români.

20. În lumea întreagă se găsesc 610.000.000 creștini din care 125.000.000 ortodoxi, 190.000.000 protestanți și 295.000.000 romano-catolici. În Răsărit sunt 310.000.000 credincioși ai lui Confucius, 218.000.000 Hinduși; 135.000.000

Budiști, 130.000.000 animiști, 25.000.000 Sintoști, 15.000.000 Evrei și 160.000.000 neclasificați.

21. Frontierele României au o întindere de 3400 km. Spre Soviete 812 km; spre Bulgaria 601 km; spre Juoslavia 557 km; Ungaria 428 km; Polonia 346 km; Cehoslovacia veche 201 km; și spre Marea Neagră 454 km.

22. Știința a dovedit că elefantul ajunge până la vârsta de 180 ani; Crocodilul până la 250 ani; vulturul, știuca, broasca țestoasă, până la 100 ani; corbul 80 ani; ursul și leul până la 50 ani; cerbul și barza până la 40 de ani; calul 30 ani, boul 25, câinele și canarul 20; pisica, lupul, broasca 15 ani; privighetoarea 12; vulpea, oaia, iepurile 10 ani; greierele și furnica 1 an; puricele și fluturile 60 zile; țânțarul, căpușa, musca 45 zile.

MEDALIOANE.

Doi profesori: Dr. Gerota și Tițeica, două glorii ale științei românești, au trecut la cele veșnice, după o strălucită și bogată viață de realizări și cugetare.

Ioan Suciu, luptătorul naționalist din Transilvania, a murit odată cu marele său prieten de luptă și de gânduri Patriarhul Miron Cristea. Țara i-a făcut la fel funeralii naționale.

Vasile Pienescu, un vestit dascăl de școală, a cărui activitate s'a desfășurat cu toată bogăția sufletească în com. Dorna, Pașcani și Botoșani, s'a stins din viață la Botoșani.

Grigore Tabacaru, doctor în litere și filosofie, autor a numeroase lucrări de pedagogie și filosofie, a fost înmormântat în ziua de 10 Martie a. c. la Hemeluș-Bacău, condus de pușini, regretat de mulți.

Preotul Gheorghiu, învățător pensioar la Girov Neamț, s'a stins din viață după o scurtă suferință. Suflet ales și un prieten al revistei noastre, îl vom slăvi totdeauna amintirea.

LOCALE.

Ziarul „Avântul”. La 5 Februarie 1939, a reapărut în localitate ziarul Avântul, sub conducerea d-lui prof. A. A. Rotundu, directorul liceului și a d-lui C. Turcu, secretarul liceului de băieți. Ca să fie obiectiv cu totul, ziarul nu poate menaja nici răstălmăci năravurile. Noi salutăm cu avânt *Avântul*!

Constituirea Căminelor culturale orășenesc și județean. Duminică, 5 Februarie 1939, în prezența d-lui C. N. Iftim, inspector general al Fundațiilor „Principele Carol” și a d-lui Gh. Chirițescu, secretar al regionalei Iași, s'au ales 21 membri ai sfatului căminului orășenesc „Vasile Conta”, după cum urmează: președinte d. Alex. Gheorghiu, fost inspector g-ral școlar; vicepreședinți profesori Victor Țăranu și V. Savin; secretar Constantin Turcu; casier avocat Soroceanu; membri: col. Chirițac pri-

marul oraşului ; dr. Al. Comoniţă, medic primar ; lt.-col. Costinescu, comandant al Garnizoanei ; av. V. C. Şoarec, Decanul baroului ; medic primar veterinar Celan ; cons. Gh. Strat, preşed. al Tribunalului Neamţ ; d-na Lecca, preşedinta Crucii roşii ; pr. C. Matasă ; profesorii A. Rotundu, P. Popovici, d-na M. Şoarec, d-na M. Botez, V. Chirişescu, farmacist Vorel, Institutul I. Radu preşed. Asociaţiei învăţătorilor ; Gh. Velea, inginer Camera agricolă ; censori au fost aleşi d-nii Hornolu, dir. B. N. R. şi Gh. Iliescu. Director d. prof. V. Andrei.

La Căminul judeţean „I. Creanga”, s'au ales cei 21 membri ai sfatului, şi s'a constituit comitetul astfel : preşedinte ; d. G. T. Kirileanu, vice-preşedinti d-na Eufr. Săvescu şi Leon Mrejerlu, casier C. Bogdan, secretarul se va desena ulterior ; membri ; d. col. Ilie Creţulescu, prefect ; d-na L. Stratulescu, Cdtă. Leg. străjere ; maior Săvinescu, cdt. Premilitarilor ; Ing. Ţapu, inspector Cons. agricol ; d. medic primar al judeţului dr. Bondescu ; d. Gheorgheasa, V. Dăscălescu, inginer Opreşan, Gh. Mareş, Gh. Băhneanu, I. Ostahle. V. Timică, pr. Moroşanu, pr. Hogeş, dr. Marla Urzică, pr. Ciuntu, dascălul Orghidan pr. Săvescu ; cenzori : d. Eugen Dandescu ad-tor financiar ; pr. Cojocaru şi Gh. Boancă, Director al căminului judeţean a fost desemnat d. prof. Virgil Dobrescu, iar inspector d. M. Avadanel, Institutul.

În continuare s'a aprobat federalizarea tuturor căminelor din judeţ şi s'a fixat cotizaţia de 10 lei lunar.

Duminică 5 Martie, a. c., în prezenţa membrilor din Sfatul căminului oraşenesc central, s'a constituit Căminul cultural „Mărăţei”, în parohia din cartierul Mărăţei, după cum urmează : preşedinte pr. V. Constantinescu ; vice-preşedinte pr. C. Andronic ; bibliotecar pr. V. Vasiliu, secretar inv. V. Sumanaru, casier căp. Chiuariu ; iar membri, d-nii col. Costinescu, maior Ante Gh. ; inst. V. Scripcaru, C. Tica, dr. Cornileac, avocat Comoniţă, d. Popovici — Borca, inst. V. Dorohonceanu, Gr. Trofin, dir. Eugen Mitru ; D-nele inst. H. Popovici, Nat. Popovici, Focşa ; I. P. Gheorgheasa, d. C. Gavrillescu, G. Custură, Gh. Vătăjelu, căp. Alcaz şi Gh. Tarhon.

Directorul căminului a fost numit d. inst. V. Gaboreanu, dir. şcolar.

Priveghere religioasă. Sâmbătă, 4 Martie 1939, Școala Școlii Normale de băieți „Gh. Asachi” a organizat o priveghere religioasă cu următorul program ; 1. Imnul Regal, 2. Deviza. 3. Pregătirea creștinului pentru Sf. Înviere, conf. de pr. Gh. Crivăț, 4. Sfinte Dumnezeule, cor, 5. Vinea Sfântului

Gherasim, patronul zilei, lectură. Cuvântul, de Al. Vlăduț, lectură. Ihsus de P. Cerna, recitare, Heruvicul, cor. Rugăciunea florilor de Alf. Moșolu, Cu noi este Dumnezeu, cor. Stângerea, cor. A urmat apoi cina săracilor oferită de școală, la care au contribuit cu daruri și doamne din societatea pletreană.

OFICIALE.

Ministerul Educației Naționale a hotărât monopolizarea cărților de învățământ normal, după cum urmează: Limba Română: cl. I-VIII; Științe Naturale: cl. V-VII, Șt. Fizico-chimice: cl. V-VII, Geografia: I-III, V, și Istoria: cl. V-VII. Concurenții vor anunța Ministerul până la 1 Aprilie a. c., iar lucrările se vor depune până la 1 Mai, 1939.

NOTĂ. Societățile culturale și sportive a căroră activitate lunară ar dori să o insereze în Apostolul, sunt rugate să ne trimită dări de seamă și programul executat.

A p o s t o l u l

Revistă didactică și literară

Apare sub îngrijirea unui cerc didactic.

Anul V. Nr. 1—3.

Ianuarie-Martie, 1939.

Fondatori: C. Luchian, V. Gaboreanu, V. Scripcaru, Euf. Manoliu, V. Andrei, C. Turcu, Alex. Gheorghiu, M. Avadanei, D. Hogeia, T. Macovei, M. Stamate, I. Rafail, I. Stroia.

Comitetul de conducere: Victor Țăranu, V. Gaboreanu, C. T. Pricop, Sim. Purice, V. Scripcaru, Eufrosina Manoliu, M. Avadanei, C. Turcu, Th. Ursu și V. Dorohonceanu. Cenzor: Vultur Orendovici.

Colaboratori: Andrei Victor, Arhire Ioan, Avadanei Mih., Capșa Grigore, Cojocaru Mih., Dorohonceanu Florica, Gabrea Iosif, Gavrilescu Pr. Mihai, Ghițescu Vasile, Macovei Teofan, Manoilescu Ec. I. C., Manoliu Euf. Mareș D., Moga N., Moroșanu George, Nichita Mih., Parfenie Octav, Popa Costică, Popovici P., Săvescu Pr. D., Stamate Mih., Stratilescu Lucia, Tanase-Teiu C., Țăranu Eugenia, Țăranu Victor, Tăzlăuanu Ion, Țipa D. D., Trautzel I., Trifan D., Turcu Const., Ungureanu Pr. N., Ursu Th.

Redactor: Victor Țăranu.

Abonamentul: 80 lei anual.

Pentru instituții 200 lei.

Redacția: Str. C. V. Andrieș Nr. 8, Sîntra-Neamț.

Comunicări

Trimiterea revistei, în două exemplare, la Academia Română și la universități, cade numai în sarcina tipografilor.

Revistele de schimb, manuscrisele și corespondența se vor trimite d-lui prof. Victor Țăranu, str. C. V. Andrieș, 8, Plătra-Neamț.

Orice schimbare de adresă și orice nemulțumire se vor aduce imediat la cunoștința redacției.

Următorii abonați sunt rugați să-și comunice exact adresele: inv. D. Avârvare, inv. Elena Dăscălescu; inv. Florica Anastasiu. *Cine nu a primit revista pe Oct. Dec. 1938 este rugat să ne comunice în scris.*

Abonamentele se vor trimite sau se vor achita direct — contra chitanță — d-lui C. Pricop, revizor școlar de Neamț, casierul revistei.

Manuscrisele se scriu pe o singură față de coală.

Domnii abonați sunt rugați să pretindă dela curierii numai revista netăiată și îngrijită și să reclame imediat dacă nu primesc revista.

Reamintim cititorilor noștri apelul-program din numărul precedent al revistei, — cu adaosul: învățătorii nemțeni pe alte meleaguri. Realizări ale Serviciului Social.

Oricine poate scrie la Apostolul. Unii au talent, alții au activitate proprie. Apelul-program nu îngrădește pe nimeni; numai omul se îngrădește singur.

Domnii colaboratori ai revistei sunt rugați să trimită articolele pentru numărul următor, până la 15 Aprilie, 1939.

Domnii abonați care au rămas în urmă cu abonamentul sunt rugați să se pună la curent cu plata, trimițând suma prin mandat postal direct d-lui C. Pricop, casierul revistei, la Revizoratul școlar, pentru a ne scuti de cheltuielile de deplasare.

Poșta Redacției

V. S. *Eroilor morți...* nu s'a publicat, manuscrisul nefiind semnat. Se poate publica la vreme, dacă ne comunicați numele complet.

C. B. *Schița...* petrecută într'un sat de frontieră, trebuie mult rețușată.

A. Ș. „*O poveste adevărată*” se va publica mai târziu.

I. V. „*Fără titlu*”. Se va citi în cenaclu, partea I-a e poetică, (15 strofe); partea II-a e didactică. *Scrisoare* se va publica.

Th. U. *Paștile Țiganilor* ne-a sosit târziu. Se va publica în numărul viitor.

V. S. *Dela Topolița la Petricani*: se va publica.

D. M. *Indrumările...* se vor publica.

Alt material nu s'a primit la redacție.

Repetăm: *Cine, din abonați, nu primește revista e rugat să comunice în scris, spre a putea reclama Oficiului poștal.*